

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.15 zł. miesięcznie, 9.45 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.51 zł. miesięcznie, 10.53 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7.15 zł., za granicę 9.65 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 75.

BYDGOSZCZ, niedziela dnia 30 marca 1930 r.

Rok XXIV.

Sytuacja polityczna.

Polityczne bokserstwo. — Tryumf socjalistów. — Winni. — Gdzie ich szukać? — Wyzyskiwanie temperamentu młodzieży. — Jakby wyglądał rząd parlamentarny? — Zasadnicza opozycja. — Kto mógł być „czynnikiem trzecim”?

O bieżących zagadnieniach naszej polityki wewnętrznej piszemy przeważnie w sposób sprawozdawczy i bezstronny — sąd pozostawiając Czytelnikom. Od czasu do czasu musimy jednak i my zdanie swoje wypowiedzieć, choć czynimy to niechętnie, bo zbyt wiele jest spraw takich, których dotykane wywołuje obrzydzenie.

Zacznijmy od ostatnich wydarzeń na terenie sejmowym. Zdawało się, że p. profesor Bartel doprowadzi do zgody między Sejmem i rządem, że oba te czynniki wezmą pod uwagę ciężkie położenie gospodarcze kraju i wspólnie zaborą się do pracy nad zaradzeniem złu. Pewien czas nawet sprawy szły dość pomyślnie. Sejm pracował całą parą, rząd Bartla współpracował z nim i zaplanowała w kraju opinia, że „jakoś to będzie”.

Duchem niespokojnym z lewa i z prawa nie było to na rękę. Toć przy takiej zgodzie prowadzący partyjni straciliby rację bytu! Trzeba więc było spokój zamącić. Okazję po temu nastęrczyli niestety niektórzy ministrowie. W pierwszym rządzie p. minister Czerwiński, w którego resorcie działa się rzeczy wręcz niesamowite. Pod jego opiekunostwem skrzydłami zaczęli się w Polsce panoszyć ludzie o poglądach bezbożników, na każdym kroku zwalczający religię katolicką. Sekciarstwo (hordurowcy) zaczęło podnosić głowę i jawnie drwić z instytucji Kościoła katolickiego. Podwładni p. Czerwińskiego sprzyjali wyraźnie jej przeciwnikom. Tego oczywiście znieść nie mogli katolicy — bez różnicy poglądów partyjnych — ponieważ przecie stanowią znaczną większość w państwie.

Nie dziw tedy, że posłowie katolicy w Sejmie zamierzali p. Czerwińskiemu wyrazić wotum nieufności, bo mu się to słusznie należało, skoro nawet poseł Radziwiłł z BB. — niestety tylko we własnym imieniu, a nie klubu, do którego nawet 2 księżę katolickich należy — stanowczo jego politykę w dziedzinie religijnej potępił. Sprawa wzięła jednak dziwny obrót, bo opozycja sejmowa zamiast Czerwińskiemu wyraziła wotum nieufności ministrowi Pracy i Opieki Społecznej p. Prystorowi. Centrolew (partje środka i lewicy) poszedł na rękę socjalistom, którym p. Prystor dał się we znaki w Kasach Chorych, które za swoją domenę uważali. Socjaliści tryumfują, a centrum ma w rękę — figę.

Skutek był taki, że p. premier Bartel ustąpił i od dwóch tygodni mamy przesilenie rządowe, które nie przyczynia się do poprawy sytuacji gospodarczej w kraju. Sytuacja doznała zaognienia wskutek — najzu-

Marszałek Józef Piłsudski w doskonałym humorze.

Tymczasem brat jego Jan już traci nadzieję, że uda mu się utworzyć rząd.

Warszawa, 28. 3. (Pat.) Dziś o godz. 13.30 przybył do prezydium Rady Ministrów p. marszałek Józef Piłsudski. Konferencja p. marszałka z p. premierem Bartlem trwała pół godziny. (Prasa warszawska donosi, że marszałek Piłsudski wychodząc z gmachu prezydium był w doskonałym humorze. — Przep. red.)

Warszawa, 28. 3. (Pat.) Naznaczony na stanowisko prezesa rady ministrów poseł Jan Piłsudski przybył dziś w godzinach popołudniowych do gmachu Sejmu, gdzie w lokalu klubu BBWR. odbył kilka konferencji z posłem Hacıińskim (Ch. D.), Jankowskim (NPR.), Rogiem (Wyzw.), oraz Dębskim (Piast).

(Pat.) O godz. 17.30 Jan Piłsudski odbył rozmowę z premierem Bartlem, po-

czem rozpoczął kolejno konferencje z kandydatami na członków gabinetu. Konferencje te trwały do godz. 22.

Na zapytanie dziennikarzy, czy można się spodziewać dzisiaj utworzenia rządu, poseł Jan Piłsudski odpowiedział:

„Nie mam nadziei, abym zdołał utworzyć rząd ze względu na trudności”.

— Jakiego rodzaju są te trudności? — zapytali dziennikarze. — Czy między innymi także zwołanie posiedzenia Sejmu?”

— Głównie zwołanie Sejmu! — odpowiedział p. Piłsudski — obawiam się bowiem niespodzianek na przyszłość”.

Jan Piłsudski bada nastroje wśród stronnictw umiarkowanych.

Z lewicą i prawicą już nie rozmawia.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Warszawa, 29. 3. Wczorajszy dzień przesilenia minął znowu na konferencjach i wahaniach. Pierwszy zaproszony został prezes Ch. D. poseł Hacıiński. Poseł Jan Piłsudski uskarżał się przed nim, na ciężką sytuację jaką spotyka przy tworzeniu gabinetu ze względu na nastroje Sejmu.

Poseł Hacıiński wyraził zdziwienie, że nie rozumie dlaczego nastroje w Sejmie mają tak bardzo utrudniać misję, skoro sesja się kończy, a budżet już jest uchwalony.

Jan Piłsudski wyraził się, iż celem tych konferencji jest zbadanie nastrojów w poszczególnych klubach sejmowych.

Drugi z kolei przyjęty był poseł Jankowski z NPR., któremu poseł Jan Piłsudski oświadczył, że dąży do pacyfikacji (uspokojenia) stosunków politycz-

nych i rozpisania nowych wyborów.

Następnie przyjęty był poseł Róg (Wyzwolenie) i poseł Dębski (Piast).

Przed wyjściem z gmachu sejmowego przyjął p. Piłsudski przedstawicieli prasy i oświadczył im, że tematem jego rozmów z klubami nie była sprawa obsadzenia tek. Część personalij odrobilem już rano, mówił p. Piłsudski a dalsze konferencje w tej materji prowadzić będę w ciągu dnia dzisiejszego. Piętrzą się trudności coraz nowe, tak że nie mam nadziei utworzenia dzisiaj rządu...

O konferencji marszałka Piłsudskiego z Bartlem mówią w kołach politycznych, że celem tej konferencji było uzyskanie dla rządu brata pomocy p. Bartla jako wicepremiera dla spraw gospodarczych. Poseł Piłsudski konferował także z ministrami Jantą Połczyńskim, Matakiewiczem i Matuszewskim.

Wielkie podniecenie w Warszawie.

W ciągu popołudnia i wieczora panował wczoraj w mieście jak i w Sejmie nastroj coraz większego podniecenia. W Sejmie zgromadzili się wszyscy posłowie z klubu B. B. i przebywali przez cały dzień w kuluarach i w bufecie sejmowym, zapowiadając na dzisiejszem posiedzeniu Sejmu awantury, jakich świat nie widział.

Po mieście rozrzucono dwie ulotki: Związku Legionistów i Ligi Mocarstwowej, wzywające do demonstracji przeciwko Sejmowi. Odpowiedzią na to był dodatek nadzwyczajny „Robotnika”. Dodatek ten był właściwie odezwą PPS., tłumaczącą konieczność zwołania posiedzenia Sejmu i potępiającą zgóry ob-

strukcję klubu BB., oraz nawołującą lud pracujący do wystąpienia przeciwko anarchji, przeciwko zrywaniu obrad sejmowych i przeciwko przedłużeniu przesilenia, gdy kraj łamie się w kryzysie gospodarczym. Odezwa Związku Legionistów nawołuje znowu do bezpowrotnego zdruzgotania sejmowładztwa.

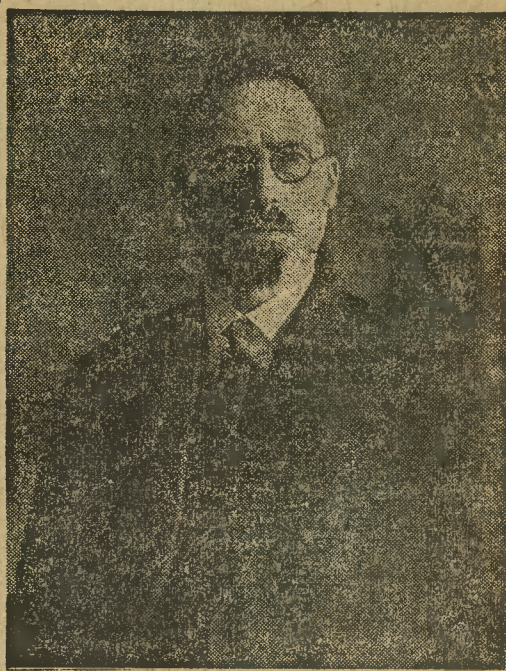
Pozatem krążyły pogłoski, o przygotowaniu mobilizacyjnym bojówek PPS., i BBS. (frakcji rewolucyjnej) o jakichś ruchach wśród endeckiej młodzieży akademickiej, o zamiarze aresztowania w ciągu nocy bojówkarzy socjalistycznych.

Mówią, że dzień dzisiejszy zapowiada się bardzo burzliwie.

pełniej zbytecznego — znanego artykułu marszałka Piłsudskiego i niemożliwych do przyjęcia warunków, jakie Sejmowi postawił. Godzimy się z opozycją w tem, że nie mogła zgodzić się na warunek, dotyczący zniesienia paragrafu 6 ustawy skarbowej, która ministrowi skarbu zakazuje wydawania nieobjętych budżetem i nie uchwalonych przez Sejm sum pieniężnych, bo mogłaby nastąpić anarchja w dziedzinie skar-

bowości. Nie o rzecz samą jednak chodzi często w tych zatargach i swarach, lecz często o ton, który bywa niemożliwy.

Jeżeli o ton chodzi, to bywa on niestety niemożliwy i to aż nazbyt często właśnie ze strony największego klubu w Sejmie tj. BB. Ułatwia on w ten sposób robotę zasadniczemu opozycjonistom, którzy stoją na stanowisku, że należy zwalczać każdego, kto na swojej dudce ich melodji

POSEŁ JAN PIŁSUDSKI, któremu powierzono misję utworzenia nowego rządu.

Socjaliści wrogami anarchji...

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 29. 3. Cała prasa berlińska przewiduje na dzień dzisiejszy poważne niepokoje w sejmie warszawskim wobec depesz swoich korespondentów o agitacji prowadzonej przez PPS. wśród mas robotniczych. Niektóre pisma przypuszczają, że może dojść do poważniejszych burd przy ewentualnem użyciu łzawiącego gazu a może i broni.

Z punktu prestiżu Polski za granicą należy zauważyć, że alarmujące odezwy socjalistów polskich niepotrzebnie zaniepokoiły opinię zagranicę. Byłoby najlepiej, gdyby PPS. nie robiła tyle wrzawy właśnie ze względu na opinię światową. B.

Strach ma wielkie oczy...

(Telefonem od własnego korespondenta).

Warszawa, 29. 3. godz. 10.10. Do chwili obecnej ani ze strony czynników rządowych, ani sejmowych nie przedsięwzięto żadnych kroków zmierzających do uniknięcia zatargu. Nie ulega wątpliwości, iż posiedzenie sejmu zostanie otwarte. O godz. 10-ej zebrał się klub B. B. na ostatnie narady „strategiczne”. Uchwały są ściśle tajne. Po ukończeniu tych narad posłowie zbrali się w kuluarach. Podobno zamierzają oni nie dopuścić marszałka Daszyńskiego do sali obrad.

Nastroj jest podniecony. Posłów o garnia nerwoza. Przed chwilą powszechny śmiech wzbudził dziennikarz wywieszając przed drzwiami swojego klubu chorągiew z czerwonym krzyżem. W mieście panuje naogół spokój. Okolice Sejmu są obsadzone silnie policją. Bram wejściowych do Sejmu strzeże straż sejmowa, która starannie bada legitymacje. Na galerję do publiczności wydano zaledwie 30 biletów.

nie wygrywa. Stąd nie dziw, że w kraju słabe tylko echo wywołały takie „wyczyny” ze strony endecji (Klubu Narodowego): opuszczenie sali sejmowej razem z mniejszościami, gdy chodziło o głosowanie nad budżetem dla państwa, wybór socjalisty i wroga armji posła Pajaka prezesem komisji sejmowej (dzięki posłowi Trąmpczyńskiemu), wysunięcie znanego warchola i wroga Kościoła katolickiego posła Putka na

prezesa komisji administracyjnej i wreszcie oświadczenie posła Rybarskiego (prezesa Klubu Narodowego) wobec marszałka Szymańskiego, że jego klub zwalczać będzie każdy rząd pomajowy (widocznie i wtedy, choćby był najlepszy). Są to wszystko rzeczy, których z sumieniem obywatelskiem pogodzić nie można.

Słyszymy ciągle, że Sejm broni praworządności. Brzmi to bardzo pięknie. Dużo też — niestety — jest przyczyn, dla których kraj ma zrozumienie dla tego hasła. Wszelako gdy się przyjrzymy bliżej, kto tej praworządności broni, wtedy nasuwają nam się poważne wątpliwości, czy moralne prawo jest po stronie obrońców. Na ich czele stoją przeciwnicy socjaliści, a w ich pierwszych szeregach p. Liebermann, który w r. 1919 zorganizował w Przemyślu własną republikę i był jej prezydentem. Nadto wiadomo, że nie kto inny jak właśnie socjaliści wiecznie w Sejmie warcholili i przewrót majowy bez ich pomocy nie byłby się udał. Dziś są obrońcami praworządności, a obecni ich sojusznicy nie pamiętają im krwawej rzezi ułanów w listopadzie 1923 r., którą to rocznicę co rok uroczysto obchodzą. A marszałka Piłsudskiego zwalczają za to tylko, że nie spełnił ich życzeń i marzeń. O ich sojusznikach w Centrolewie wolimy nie mówić, a żałujemy tylko, że w tem towarzystwie znalazł się klub Chreśc. Demokracji, który mógł być lepszą rolą odegrać, jak całe wogóle centrum w Sejmie.

Blok Współpracy z Rządem (BB) nie odegrał też tej roli, jaką mógł być odegrać. Zbyt jaskrawe sprzeczności w poglądach politycznych i społecznych jego członków są tego przyczyną. Sama idea bezkrytycznej współpracy z każdorazowym rządem nie jest dostatecznym cementem.

Dochodzimy do wniosku, że o ile o winnych chodzi, znajdujemy ich wszędzie. Po żadnej stronie nie widać dążenia do złagodzenia przeciwności, do kompromisów w imię dobra kraju, lecz jedynie czupurność, zacietrzewienie, zaognienie sytuacji i walkę na bij zabij. Jaka z tego dla kraju korzyść?

Jak na terenie Sejmu, tak również i w kraju walka wszystkich z wszystkimi przybiera formy niesłychanie przykre. Ostatnio byliśmy świadkami awantur z okazji obchodu imienin marszałka Piłsudskiego. Nikt mu zasług przecież nie odmówi i nie ma prawa odmawiać wielbicielom jego osoby, aby go na swój sposób uczcili. Słusznie powiedział w Bydgoszczy na akademii p. inżynier Krzywiec jako prelegent, że nie należy odmawiać zasług generałowi Hallerowi czy Romanowi Dmowskiemu (i innym zasłużonym mężom), ale niech każdy czci tego, który najgłębiej w serce mu zapadł. Innego zdania są endecy. Uważają bowiem, że tylko ich ludzi czcić należy, a wszystkich innych pogodzić. Jest to zupełnie błędna taktyka, tym gorsza, że endecy podbechtują młodzież i szlachetny jej zapal wyzyskują dla orgji demonstracyjnych przeciw niemiłym sobie ludziom. Nie winimy młodzieży, ale tych, którzy jej dusze znieprawiają i jadem niemiłości zatrują. Cóż będzie, jeżeli strona przeciwna podobne hece zacznie uprawiać, gdy będzie chodziło o uczczenie np. wielkiej zacności i zasług człowieka jak generał Haller? Chyba zaczniemy się nawzajem pożerać, a kraj krwią spłynie!

Rząd parlamentarny czy dyktatura? Oto pytanie, które się obecnie wszystkim nasuwa. Jesteśmy zwolennikami rządów parlamentarnych, bo bez kontroli parlamentu (Sejmu) nie wyobrażamy sobie dobrych rzą-

Niemcy nie mają jeszcze nowego rządu.

Dr. Brüning zabiera się do swojego zadania dosyć niezgrabnie.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 29. 3. Mimo zapowiedzi, żeby kandydat kanclerski dr. Brüning stworzył rząd w przeciągu jednej doby, Niemcy nie mają dotychczas nowego gabinetu. Przyczyną tego jest zbyt „dzielność” polityczna nowego kandydata, który chciał najpierw ściągnąć do swojego gabinetu przedstawicieli możliwie wielu stronnictw, nawet takich, które się wzajemnie nie ścierpią. Dr. Brüning rokował przedewszystkiem z socjalistami, którzy jednak, jak to było zgóry do przewidzenia, oświadczyli niemożność wzięcia udziału w rządzie. Projekty Brüninga, dotyczące socjalistów, wywołały duże niezadowolenie w partji. Zkolei partje umiarkowane zostały zaskoczone propozycją dr. Brüninga wobec pravicowego posła Treviranusa, aby ten objął ministerstwo spraw zagranicznych. Propozycja ta bardzo niemile zdziałała fachowców w urzędzie zagranicz-

nym, tak, że doszło nawet do rozmowy na ten temat pomiędzy wiceministrem Auswärtiges Amt dr. von Schubertem a dr. Brüningem. W rezultacie zaproponował ten ostatni Treviranusowi ministerstwo spraw wewnętrznych. Natomiast przewidziane jest, że Curtius ewentualnie pozostanie na swoim dotychczasowym stanowisku.

Ostatecznie niema jeszcze ustalonej listy członków poza kandydatami, między którymi godny uwagi jest Niemiec narodowy Schiele, który prawdopodobnie zostanie ministrem aprowizacji Rzeszy. Schiele wystąpiłby na wypadek objęcia portfelu z partji niemiecko-narodowej, podczas gdy Treviranus i inni kandydaci nacjonalistyczni pozostaliby w swoim stronnictwie ludowo-konserwatywnym, jak się nazywa grupa, która w swoim czasie wystąpiła z partji Hugenberg. B.

Kryzys rządowy również w Irlandji.

(Własna służba telegraficzna Dz. Bydg.)

London, 29. 3. Wczoraj ustąpił rząd irlandzki, pozostający pod kierownictwem prezydenta wolnego państwa irlandzkiego Cosgrave. Rząd prezydenta Cosgrave utrzymał się na swoim stanowisku przez więcej niż 8 lat i uważany jest za najstarszy rząd nie tylko Europy, ale całego świata. Ustupający prezydent zwołał posiedzenie parlamentu irlandzkiego na środę. Parlament ma wybrać nowego prezydenta, który stworzy nowy rząd.

Partja republikańska wysunęła jako swojego kandydata bawiącego obecnie

w Ameryce przywódcę irlandzkiego de Valera, który oświadczył reporterom w Chicago, że program jego na wypadek objęcia rządu w Irlandji jest następujący: całkowita niezależność Irlandji od Anglii, zastąpienie języka angielskiego przez staroirlandzką oraz rozwój gospodarczy Irlandji w celu uniezależnienia Irlandji również w dziedzinie gospodarczej od Anglii.

Prezydent Cosgrave ze swojej strony liczy, że zostanie wybrany ponownie. TL

Kutiepowa uprowadziło 5 zbirów.

Policja paryska zna już wszystkie szczegóły zbrodni.

Paryż, 28. 3. W sprawie porwania gen. Kutiepowa udało się podobno policji paryskiej ustalić nazwiska osób, które brały udział w uprowadzeniu. Osobników tych było 5. Falszywy policjant zamieszkiwał w Paryżu już od dłuższego czasu. Jeden z 4-ch pozostałych sprawców pod wpływem wyrzutów sumienia

zgłosił się w urzędzie policyjnym, gdzie zakomunikował nazwiska współwinnych. Według jego zeznań Kutiepowa wywieziono na wybrzeże francuskie, przetransportowano na statek, który odpłynął do Kronstadt. Następnie Kutiepowa przewieziony został do Moskwy.

Kronika telegraficzna.

Warszawa, 29. 3. (Pat.) Wczoraj p. Prezydent Rzplitej przyjął p. Adolfa Bnińskiego i ks. Ludwicaka, którzy zaprosili p. Prezydenta Rzplitej na jubileusz Towarzystwa Czytelnia Ludowych w Wielkopolsce. Jubileusz ten odbędzie się dnia 18. maja br. w Poznaniu.

Warszawa, 29. 3. (Pat.) P. Prezydent Rzplitej przyjął wczoraj laureatkę nagrody wileńskiej poetkę panią Kazimierę Hlakowiczównę. Audjencja ta podobno pozostaje w związku z przyznaniem pani Hlakowiczównie nagrody literackiej miasta Wilna.

Warszawa, 28. 3. (PAT) Był prezes Rady Ministrów dr. Kazimierz Świąłski wygłosił w sali Filharmonji odczyt na temat „Ich parlamentaryzm”, w którym przeprowadził analizę krytyki stronnictw opozycyjnych w stosunku do rządów pomajowych.

Paryż, 28. 3. (Pat.) W Sorbonie odbyło się uroczyste wręczenie odznaki komandorji legji honorowej Wacławowi Sieroszewskiemu.

Paul - Boncour nazywa Ligę Narodów akademją platonicznych uchwał.

Paryż, 28. 3. (PAT) Izba deputowanych na dzisiejszem posiedzeniu popołudniowym kontynuowała dyskusję nad układem haskim. Paul-Boncour, zabierając głos, podkreślił konieczność zorganizowania warunków bezpieczeństwa międzynarodowego i nieopuszczenia, aby Liga Narodów stała się rodzajem akademji, uchwalającej platoniczne rezolucje. Mówca stwierdził z zadowoleniem istnienie ciągłości w polityce zagranicznej Francji przed i po wojnie.

Skinol

do przefarbowania obuwia

Wymiana depeš z okazji 100-lecia niepodległości Grecji.

Warszawa, 28. 3. (PAT) Prezydent republiki greckiej Zaimis — Ateny.

Z okazji 100-lecia niepodległości Grecji, wskrzeszającego w pamięci największą chwałę narodu helleńskiego oraz walki bohaterskie o jego wyzwolenie, pragnę zapewnić W. E., jak wspomnienia te drogie są dla narodu polskiego, z którym łącząc się w tej wielkopomnej rocznicy, składam W. E. życzenia szczęścia osobistego oraz coraz to bardziej wzrastającej pomyślności dla szlachetnego narodu greckiego.

(—) Ignacy Mościcki.

J. E. Ignacy Mościcki, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Warszawa.

Głęboko wzruszony tak serdecznymi uczuciami wyrażonymi przez W. E. z okazji 100-letniej rocznicy niepodległości Grecji, proszę W. E., by zechciał przyjąć najwyższe nasze podziękowanie oraz wyrazy wdzięczności ludu Hellenów, który zawsze odczuwał najgłębszą sympatię dla ludu polskiego. (—) Zaimis.

Bezrobocie w Niemczech.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 29. 3. W Niemczech panuje katastrofalne bezrobocie. Według oficjalnej statystyki poszukiwało pracy w dniu 15 marca w poszczególnych urzędach pośrednictwa pracy 3 278 tys. osób. Wsparcie otrzymuje 2 i pół miliona osób z funduszu dla bezrobotnych oraz z pomocy dla dotkniętych kryzysem gospodarczym, natomiast pozostałych 800 tys. pozbawionych jest wszelkich zasiłków państwowych.

Mimo olbrzymiego bezrobocia zapatrują się koła gospodarcze stosunkowo optymistycznie na przyszłość rynku pracy, gdyż liczą, że na wiosnę bezrobocie poważnie się zmniejszy, co zresztą już teraz daje się w pewnej mierze zauważyć. B.

Ameryka nie chce paktu morskiego.

Nowy Jork, 28. 3. Sensacją dnia jest wiadomość, że prezydent Hoover wysłał do delegacji amerykańskiej w Londynie instrukcję, w której stanowczo zabrania jej wyrażenie zgody, chyba tylko natury doradczej, na jakikolwiek pakt dotyczący bezpieczeństwa.

Wiadomość ta rozeszła się po naradzie, odbytej u prezydenta Hoovera. Jeden z uczestników tej narady oświadczył, że londyńska konferencja flotowa stwarza tylko podłoże dla nowej wojny. Przewodniczący głównej komisji dla spraw marynarki oświadczył, że Ameryka nie może się zgodzić na pakt bezpieczeństwa.

Manifestacje sowieckie przeciw Stolicy Apostolskiej.

(KAP) Według doniesienia z Moskwy w całej Unji sowieckiej zorganizowano sztuczne manifestacje przeciwko Stolicy Apostolskiej i przeciwko wystąpieniu Papeieża. W wielu miejscowościach uchwalono rezolucje, stwierdzające, że „masy robotnicze z partją komunistyczną na czele będą dążyły do zniszczenia Kościoła katolickiego”.

Według urzędowego doniesienia, poszczególne związki komunistyczne postanowiły urządzić zbiórki na budowę rosyjskiej eskadry wojskowej, która ma być odpowiedzią dla Piusa XI. Eskadra ma powstać ze składek, zebranych przez związki bezrobotnych całego świata. Prócz tego, międzynarodówka komunistyczna przygotowuje dzień antykościelny, który wyznaczony został na 20 kwietnia w Europie i Ameryce. W dniu tym wszystkie organizacje komunistyczne mają podjąć energiczną propagandę przeciwko Kościołowi. Hasłem dnia ma być walka przeciw Kościołowi i obrona państwa sowieckiego.

Slepy prawi o kolorach.

Polska w krzywym zwierciadle „Vossische Ztg.“

Po podpisaniu traktatu wyrównawczego między Niemcami a Polską, ukazało się kilka artykułów w berlińskiej „Voss. Ztg.“, organie partji demokratycznej, deklamującym wiele o Pan-Europie, pacyfizmie i uchodzącym w pewnych kołach za względnie obiektywny wobec Polski. Autorem tych artykułów jest F. W. von Oertzen, od kilku lat piszący o sprawach Polski. Na jeden z artykułów tych musimy zwrócić uwagę. Ukazał się on w nr. 70 (W-59 wydanie poztowe) z datą 22 bm. pod nagłówkiem: **Jak nas widzą w Warszawie?**

Otóż p. Oertzen twierdzi, że wśród Polaków panuje niepewność w istnieniu Polski, wypływająca z tej okoliczności, że **Polacy oziębi nie zmierzili się z Niemcami** i wobec tego nie wypróbowali swych sił narodowych wobec Niemiec. P. Oertzen czytał zapewne gdzieś kiedyś o psychoanalizie Freuda, wedle której to teorii, człowiek staje się chory na duszy, gdy jakieś pragnienie musi stłumić.

Jednak niby uczona analogja dowodzi bardzo prymitywnego myślenia p. Oertzena. Gdy ktoś wygra proces przed najwyższym trybunałem, zwykle jest spokojniejszy o swój stan posiadania, niż gdyby przeciwnika pokonał na pięści. Konferencja Wersalska, gdzie bynajmniej nie mieliśmy samych przyjaciół, naprawiła zbrodnie rozbiórów. I wobec tego Polak zdrowy na duszy i ciele miałby odczuwać jeszcze niepewność?

Najważniejszą rzeczą jest, że naród polski nigdy nie wątpił, że nad losem narodów czuwa Opatrzność, „Pan Bóg“ nie rychliwy, ale sprawiedliwy. Zaborcy natomiast wiarę tę wykluczali z polityki, zostawiając ją na ściśle prywatny, domowy użytek. Śmiech pusty brał ich, kiedy kto wspominał o możliwości upadku trzech mocarstw. Oertzen pogrom Austrii, Niemiec i Rosji określa jako jednorazową konstelację przypadkową. Nie przeszkadza to jednak, że naród polski wierzył w przyjsie tej konstelacji jak Żydzi w Mesjasza. Wierzył w nią uczony filozof jak prof. Lutosławski, wierzył rewolucjonista jak Piłsudski, wierzył ugodowiec konserwatysta śp. Erazm Piltz i wierzył miliony ludu polskiego. Profesor filozofji na uniwersytecie lipskim dr. Hans Driesch głosi, że są ludzie obdarzeni darem widzenia przyszłości.

W Polsce spotykamy się ze zjawiskiem masowego jasnowidztwa. Nie dziw, że zjawisko to nas więcej zajmuje niż rzekome uczone wywody p. Oertzena.

A przecież mógł on wyczytać u korespondentów niemieckich z Chin, Sjamu czy Korei, że ze wszystkich wypadków powojennych najbardziej zajmuje owe ludy Wscho-

du zmartwychwstanie Polski. W tych dniach pisał o tem właśnie Richard Katz z Korei do „Voss. Ztg.“

Nie lekceważymy w Polsce Ligi Narodów, paktu Kelloga i siły opinji, która zwróciła się przeciw Niemcom w czasie wojny i obecnie znów przeciw Niemcom jest zwrócona. Nadewszystko jednak wierzymy w Boga Sprawiedliwego Sędziego. Jeśli „krzywdą do Boga o pomstę wołająca jest „ucisk wdów i sierót“, to o ileż głośniej wołają głosy milionów ludzi uciśnionych? Jeśli p. Oertzen lekkim sercem przechodzi nad rozbiorem Polski, który wstrząsnął sumieniem Goethego, i nic nie ma do powiedzenia na 150-letnią niewolę Polaków, a sztucznie wyolbrzymia urojone krzywdy mniejszości niemieckiej w Polsce, to fakt ten dowodzi zaniku uczuć moralnych u p. Oertzena.

Jeszcze jedną fałszywą analogją operuje p. Oertzen, pisząc, że tysiące polskich akademików, którzy ukończyli uniwersytety niemieckie, obawiają się, że **polska kultura ulegnie niemieckiej**, w razie bliższych stosunków z Niemcami.

P. Oertzen nie zdaje sobie sprawy, że większość inteligencji polskiej kończyła uniwersytety polskie w Krakowie i Lwowie, że ponadto studenci Polacy wszędzie mieli swoje tajne kółka nie tylko polityczne, ale naukowe, w których kontrolowano wyniki nauki niemieckiej z wynikami nauki angielskiej, francuskiej, włoskiej itd.

Przecież większość ludzi, którzy byli i są w Polsce u steru, zupełnie nie mogą uchodzić za wychowanków nauki niemieckiej. Zdarzają się wyjątki, Bülow np. stykając się jako kanclerz w parlamencie z tym lub z owym posłem polskim do parlamentu, tak dalece znalazł ich zasymilowanych towarzyszy i umysłowo z Prusakami, że wyrzekł pamiętne słowa: **Nie znam Polaków**, znam tylko Prusaków, mówiących po polsku. Ale niech p. Oertzen zważy, że z tych b. posłów do parlamentu berlińskiego przez 10 lat żaden Polak nie rządził, choć się o to darł, jak np. Korfanty.

Dlatego też wywody p. Oertzena na Polaku robią wrażenie humorystyczne, coś na wzór Furdygi, dyskutującego w „Dz. Bydg.“ z „Dziadkiem“; w niemieckich pismach odpowiada to figurze Carlenen Miesnick, albo: Jak sobie mały Cohn wyobraża świat.

Nie wymagamy jednak zbyt wiele. Lüdendorff przyznaje się w swych pamiętnikach, że nie znał wcale Austrii przed wybuchem wojny, inaczej wszelką parą wstrzymałby kroki wojny przy boku takiego sojusznika. Polska nie jest sojusznikiem Niemiec; więc pocóż p. Oertzen ma wykazać mniejszą nieznaną Polskę niż Lüdendorff Austrii!

A. P. B.

Jak jedwab

błyszczą włosy pielęgnowane Shampoó'nem Elida i jak jedwab są miękkie i puszyste. Shampoó Elida daje obfitą i czystą pianę, przywraca włosom ich naturalny połysk i kolor — nie zawiera szkodliwej dla włosów sody.

Shampoó Elida w opakowaniu niebieskiem — dla wszystkich.
Shampoó Elida à la camomille w opakowaniu złotem — dla blondynek.

SHAMPOO ELIDA

8791

Francja, Niemcy i Polska stanowią trzon Europy.

Organ radykalnych socjalistów francuskich „La Republique“ poświęca artykuł wstępny możliwości zawarcia paktu między Francją, Niemcami a Polską. Autor artykułu podkreśla przede wszystkim **koniczność udzielenia Polsce gwarancji**. Niepodległe państwo polskie musi rozwijać się w atmosferze pokoju. Dziś Polska otoczona jest wrogami i podobna jest do **oboazu warownego**. Ten stan rzeczy nie może trwać da-

lej. Polska zdołała już osiągnąć pewne porozumienie z Niemcami drogą wzajemnych ustępstw. Porozumienie Francji, Niemiec i Polski leży w interesie pokoju, ponieważ te trzy państwa stanowią **zasadniczy trzon Europy**. Porozumienie polsko-niemiecko - francuskie byłoby pierwszym krokiem w kierunku utworzenia Stanów Zjednoczonych Europy.

Marek Romański.

47

PAJĄK

Sensacyjna powieść współczesna.

(Ciąg dalszy).

— Edwardzie, jeżeli mnie jeszcze choć trochę kochasz — uchodź. Wylącz przewody dzwonek alarmowych, otworzę okienice, za chwilę będziesz już bezpieczny.

— A ty?

— Nie troszcz się o mnie. Ja muszę tu zostać. Nie pytaj teraz: dlaczego? Powiem ci potem... kiedyś...

„Pająk“ potrząsł głową:

— Nie, Marto! Albo uciekniemy stąd razem, albo pozostaniemy tu oboje. Uchodź ze mną, Marto — jutro cała centrala „czerwonych asów“ będzie w naszych rękach.

— Nie mogę, Edwardzie! Nie mogę!

Durski zaczął nadłuchiwać. Zdawało mu się ponownie, że ktoś stoi za drzwiami saloniku.

— Czy nie wiesz — zmienił temat rozmowy — jaki ma związek oprawa książek z zamachem na Havilanda?

Potrząsał głową:

— Nie! Skąd przyszło ci to na myśl?

— Baklanow mówił o tem do Tollera.

— Baklanow? To coś groźnego...

Durski ujął rękę dziewczyny:

— Wracam do siebie, Marto. Postaram się wydostać stąd jutro, lub wynajdę jakiś sposób, by powiadomić wydział śledczy... Dobrej nocy!...

— Czy przebaczysz mi?

— Nie wiem. Wiem tylko, że kocham cię tak, jak dawniej.

Nim mógł temu przeszkodzić przywarła ustami do jego ręki.

— Marto!...

W tej chwili fala światła załaza mroczny gabinet. Oskoczyli od siebie przerażeni.

Ironiczny głos mówił:

— Moja, droga Marto. Czemuż nie poprosiłaś pana Durskiego, by usiadł?

W drzwiach saloniku zupełnie ubrany, z rewolwerem wycelowanym w „Pajaka“ — stał hrabia Włodzimierz Toller.

Rozdział XXX.

Nie opuszczając, ani na cal ręki z rewolwerem, poruszając się z całą swobodą, hr. Toller wskazał Durskiemu fotel.

— Niech pan siada i oprze ręce na poręczach fotelu. Ręka precz od rewolweru. Siadaj również, Marto, to będzie noc zwierzeń...

Pewnym krokiem hr. Toller wyszedł na środek pokoju i oparł się o pianino.

... Hrabia Toller nie był ślepcem!

... Hrabia Toller widział!

Durski przygryzł wargi do krwi. Przez myśl mu nawet nie przeszło, by Toller mógł symulować ślepotę. Twarz Marty Schylling była biała, jak kreda. I ona, podobnie, jak wszyscy członkowie organizacji „czerwonych asów“ — za wyjątkiem Baklanowa — nie wiedziała o tajemnicy oczu hr. Tollera.

Arystokrata rosyjski był w znakomitym humorze:

— Wybacz mi, Marto, że sprawiłem ci małą niespodziankę. Nigdy nie byłem ślepy i nigdy nie cieszyłem się lepszym wzrokiem, jak teraz. Zdaje się, że potrafiłbym jeszcze strzelać bez trudu gołębnie w locie. To uderzenie kolbą w głowę — to były bajeczki dla grzecznych dzieci.

Ale, jak widzisz, Marto, ślepotą moja dawała mi wielkie korzyści. Inaczej nie wiedziałbym, że mój głuchoniemy sługa jest autentycznym „Pajakiem“, nie przejałby twego porozumiewania się z Durskim alfabetem głuchoniemych... Ludzie zachowują zwykle wielką swobodę w obecności ślepców...

Wódz organizacji „czerwonych asów“ zwrócił się do Durskiego:

— Niema pan chyba do mnie pretensji. Pan był głuchoniemy, który wszystko słyszał i deklamował ładnie o miłości... ja zaś byłem ślepcem, który widział wszystko, o wokół niego się dzieje... i to dobrze widział. Jesteśmy skwitowani.

— Nie uratuje to pana od odpowiedzialności za popełnione zbrodnie!

Toller spojrział na Durskiego z uśmiechem:

— To są puste groźby, mój panie. Byłoby mi doprawdy przykro, gdybym musiał wyrzucić panu krzywdę. Lubię młodych, dzielnych ludzi. Pan mi się podoba — „Pajaku“...

— Nie chcę słuchać pana błażństw. Niech pan robi, ze mną, co chce!

— O tem wcale nie wątpię. Zaimponował mi pan jednak rzetelnie. Szukamy pana po całej Warszawie, ba, nawet po za Warszawą, nie wiedząc, że od dni kilku szczerze wdzięczny, Marto.

ku stoi pan za moim fotelem. Jestem Marta Schylling spojrziała ze zdziwieniem na Tollera.

— Podejrzałem — ciągnął Toller — że pan jest gdzieś blisko, podczas, gdy szukam daleko. Marta Schylling cudownie odegrała przed południem i teraz uciśnioną przezemnie niewinność. Jest pan głupcem „Pajaku“. Uwierzył pan, po raz drugi, słowu „kocham“ i dał się

pan zdemaskować. Od początku do końca Marta była moim powolnym narzędziem. To spotkanie tu, w saloniku, ja zaaranżowałem.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Kawa Słodowa Kneippa

smakuje wyśmienicie i zawiera **największą ilość składników odżywczych!**

Lecz musi być jedynie prawdziwa z tym wizerunkiem Ks. Kneippa w medaljonie.

17899

O niedoszłych mordercach posta Trampczyńskiego i innych jeszcze okropnościach.

(Zamiast Kroniki Niedzielnej).

Bydgoszcz, 28 marca.

Prasa opozycyjna, omawiając ostatni artykuł Pana Marszałka, najmocniej oburza się o ten incydent z posłem Trampczyńskim. Patentowani obłudnicy! Przecież Pan Marszałek nie zgodził się na zgładzenie swego zaprzysiężonego wroga. Uratował mu żywot doczesny. I teraz jeszcze o to pretensje. Chytrzej polemizujące pisma stawiają kwestję tak: jak śmieli z czemś podobnym zgłaszać się do Wodza Narodu? Ja odpowiadam na to: śmieli, bo widocznie mieli do Pana Marszałka zaufanie. Ja klnę się na dekret prasowy (choć on już nieboszczyk), że nie miałbym takiego zaufania i nie przyszedłbym z podobną propozycją. Nie sztuka zjednać sobie zaufanie bezkrytycznej gawiedzi. Szuka obudzić wiarę w siebie u ludzi inicjatywy, u ludzi czynu. I drugi moment: Pan Marszałek nie zgodził się na tak radykalny krok, choć przelew krwi należy niejako do Jego metier. Poprostu bał się wyjść poza ramy Konstytucji. Czy to nie świadczy na Jego korzyść?

Niechby ci sami ludzie zgłosili się do Kemala Paszy albo do Pangalosa. Niebawem w Turcji albo w Grecji jak amen w pacierzu rozległby się okrzyk: szukajcie Kutiepowa! U nas czegoś podobnego nie słychać. A jeżeli raz kiedyś coś słychać było to już przebrzmiało i minęło.

Twierdzi Pan Marszałek, że ten patriota, ten godziciel w życie pana Trampczyńskiego, powiesił się potem z desperacji. A więc nie był to zwyczajny zbir, tylko widocznie jakiś ideowiec. Może nie Rejtan, ale Ketling lub Wołodjowski, co to nie mogąc poradzić Turczynowi, prochami razem z Kamieńcem Podolskim wysadzili się w powietrze. Szkoda, że Pan Marszałek nazwiska tego fanatyka nie chce przekazać potomności. Nie mam zamiaru robić zeń narodowego bohatera. Zasługuje on tylko na uwiecznienie jako ilustracja do ducha czasu.

A pan Trampczyński niech Bogu dziękuje, że jeszcze siedzi w swej przestronnej powłoce cielesnej, zamiast być już ciałem astralnym, a w najlepszym razie Obożnym niebieskim. Po tamtej stronie Styksu niema Sejmu, niema nietykalności poselskiej, ani „Kurjera Poznańskiego”, na którego łamach można sobie nieraz użyć. Jest tam wprawdzie Eligjusz Niewiadomski, ale to już nieco frasośliwa znajomość. Choć pan Trampczyński mógłby śmiało i twardo stanąć przy zasadzie: si duo idem faciunt, non est idem. Gdy dwóch czyni to samo, to nie jest to samo.

Uważam, że w kwestji pana Trampczyńskiego i jego szczęśliwego ocalenia wypowiedziałem się dosyć jasno. Co mu było pisane, to Pan Marszałek zmasał jednym kiwnięciem palca. I jeszcze za to dąsy. A może Obóz Wielkiej Polski cieszył się na jednego endeckiego męczennika więcej, a Pan Marszałek zawiódł te rachuby. Bo nad tym węzłem gordyjskim już i takie przychodzą mi kombinacje.

Także podobało mi się bardzo, że Pan Marszałek Sejm nazwał poprostu gadalnią. Jest w tem jeszcze pewien umiar, bo równie dobrze mogłoby się nazywać pyskownia. Naturalnie do tej ostatniej potrzeba pewnego temperamentu, którego brak panom posłom. Jednakże sama gadalnia nie wyczerpuje istoty rzeczy. Ja bym proponował jeszcze: oglupialnia, pyskobitnia, bliagieria, szachrowalnia, kombinatorka, wrzeszczalnia, szczekalnia, ocyganatorka, nygusownia, łupiskownia, nabieralnia, jednym słowem taka mała, swoista Genewa.

Oburza się też Pan Marszałek, że wielu posłów składa ślubowanie poselskie z rozpiętymi spodniami. Gdzie są rozpięte, nad tem niema co dyskutować, bo tylko w jednym miejscu dają się one zapinać i rozpinąć. Jest to i dla mnie zagadkowy ceremoniał, to rozpinanie spodni do ślubowania. Przedewszystkiem nie mogę się w tem dopatrzeć żadnego symbolu. Rozumiem, że się do

ślubowania zdejmując rękawiczki, odkrywa głowę, ale poco obnażać nogi? Tu oburzenie Pana Marszałka trafia w sedno rzeczy. Spodnie podczas ślubowania powinny być koniecznie zapięte, a to na znak, że ślubujący nie dopuści się wiarołomstwa wobec państwa i ojczyzny. Zdaje się, że ten proceder otwartych spodni wprowadził dopiero Daszyński jako marszałek Sejmu. Jest przecież socjalistą, a tem samem i adherentem wolnej miłości.

Dalej spotykamy się w artykule Pana Marszałka z wyrażeniem „ślubowane portki”. Tak on nazywa posłów. Zaszedł tu prawdopodobnie lapsus linguae. Autor miał może na myśli „ślubujące portki”. Wziął, jak się to w prawie rzymskiem nazywa, pars pro toto. Najlepszym dowodem, że pan poseł mógłby od biedy składać ślubowanie bez portek. Natomiast portki bez pana posta ślubować nie mogą. Idąc z tym tokiem rozumowania, przypominam, że wielu posłów wchodzi nawet do Sejmu prawie bez portek. A dopiero opuszczając ten szum doczesności, są już w portkach, i to nieraz dobrze wywatowanych.

Twierdzi też Pan Marszałek, że honor jest surrogatem cnoty. Zapewne, coś w tem rzeczy jest, tylko nie należy tego ujmować tak apodyktycznie. Przykładem tego b. minister Miedziński, któremu sąd obywatelski przyznał honor, a prasa opozycyjna mimoto nazywa go niecnotą. Albo inny przykład: Przyjąć pojedynek — tego wymaga honor. Nie przyjąć pojedyunku — tego wymaga cnota. A więc znów rozbieżność pojęć i różnorodność kryterjów. Tylko z pana Miedzińskiego przykład biorąc, można jedno ustalić: że honor jest intratniejszy od cnoty, chociaż cnota, według Pana Marszałka, jest pojęciem wyższem.

Na tem — zdaje się, — moje komentarze do artykułu Pana Marszałka zostały wyczerpane. Jeśli chodzi o ogólną ocenę, to powiedziałbym, że był to mocny artykuł. Mocny nie tyle w treści, co w jej ujęciu. Forma więcej niż klasyczna, bo jeszcze żaden klasyk na coś podobnego się nie zdobył. Z uznaniem podnieść też należy giętkość stylu, nie licząc się z formami gramatycznymi, które są dla autora legjonowym anachronizmem. Gdy jeszcze uwzględnimy szlachetny cel tej publikacji, godzący w przeżytki parlamentarne i demokratyczne, to przyznać trzeba, jakkolwiek z pewnemi wyżej wymienionemi zastrzeżeniami, że bibliografia polska wzbogaconą została o rzecz niepośledniej i trwalej wartości.

St. B.

Z KRAJU.

KALISZ. Ks. biskup Radoński wśród ziemian. Podczas swego pobytu w Kaliszu JE. ks. Biskup Radoński odwiedził kilka dworów ziemiańskich pow. kaliskiego, a mianowicie pp.: Jałowickich w Kamieniu, Radońskich w Jorantowie i Wyganowskich w Złotnikach Wielkich, a także proboszcza w Ostrowie Wielkopolskim.

LWÓW. Komunistę Cywiński skazany tylko na 4 lata ciężkiego więzienia. Trzydniowy proces przeciwko wybitnemu komuniście o nieznanem nazwisku występującym pod fałszywym nazwiskiem Stefana Cywińskiego, wysłannikowi centralnego komitetu komunistycznej partji polskiej na terenie lwowskim oraz jego trzem towarzyszkom, zakończył się nieoczekiwanem łągodnym zasądzeniem oskarżonych. Trybunał zasądził Cywińskiego na 4 lata ciężkiego więzienia, przyczem w motywach wyroku podniósł jako okoliczność łagodzącą, nienaganną przeszłość oskarżonego. Fakt, że rzekomy Cywiński legitymował się przed władzami lwowskimi sfałszowanymi dokumentami cywilnymi i wojskowymi, wystawionymi na nazwisko nieistniejącego Stefana Cywińskiego, określono w wyroku jako zwyczajny przestępek. Występująca również pod fałszywym nazwiskiem pomocnica rzekomego Cywińskiego **Gitta Rosenberg**, zasądzona została na 8 miesięcy więzienia, zaś pozostałe komunistki **Bela Fräkel** i **Jenta Malzmann** skazane zostały na 10 miesięcy więzienia, przyczem wszystkie trzy wypuszczone natychmiast na wolność.

Znowu oszustwo z emigrantami polskimi.

Lódź, 28. 3. (Pat.) Władze bezpieczeństwa zlikwidowały w powiecie wieluńskim województwa łódzkiego grasującą od dłuższego czasu szajkę oszustów, trudniących się nielegalnem werbowaniem robotników do Niemiec. Oszuści pobierali po 45 zł. od osoby za rzekome wyrobienie kontraktu emigracyjnego, przyczem większość tych osób nie zdołała wyjechać zagranicę. W związku z tem aresztowano 3 osoby.

Goście japońscy zwiedzają przemysł górnośląski

Katowice, 28. 3. (Pat.) W środę, dnia 26. 3. br. bawił w Katowicach szef delegacji japońskiej przy międzynarodowym biurze pracy w Genewie minister Skunzo Yoskisa wraz ze swym sekretarzem Shigetami Sawa celem zapoznania się ze stosunkami w przemyśle górnośląskim. Goście japońscy w towarzystwie naczelnika wydziału przemysłu i handlu inż. Rudowskiego, inspektora pracy Maskego zwiedzili szereg zakładów przemysłowych jak Skarboferm, Chorzów i hutę Gieschego.

Dr. Szymański konferował i z żydami.

Czy nie lepiej było wprost w tej księdze natchnienia szukać?

Falanga przemytników przewozi towary niemieckie do Polski.

Przy obławie raniony został żyd Lajtman z Będzina.

Katowice, 28. 3. Na odcinku granicznym między miejscowościami Zgorzelec i Hubertus pow. Świętochłowice straż graniczna zauważyła szajkę przemytników, składającą się z około 50 osób, które na wezwanie zatrzymania się rozproszyły się, przyczem większość uciekła na terytorjum niemieckie, 13 zaś przekroczyło pas graniczny na terytorjum polskie. Za uciekającymi funkcjonariusze straży granicznej dali kilka strzałów karabinowych, skutkiem czego ujęto 11 osób, a wśród nich **Haskiela Lajtmana z Będzina**, który został raniony. W czasie rewizji stwierdzono, iż każdy z przemytników miał przy sobie około 40 kg. rodzynek i różne przyrządy elektryczne. Towar skonfiskowano, a przemytników oddano do dyspozycji władz sądowych.

Sosnowiec, 28. 3. Na podstawie poufnych doniesień policja w Czeladzi wysłała patrol w kierunku Bangowa na Górnym Śląsku, gdzie znaleziono w ku-

pie nawozu ukryte w specjalnych workach 130 kg. przemytni, składającego się z rodzynek, pomarańczy itd. W wyniku przeprowadzonego dochodzenia ustalono, że towar należy do bandy przemytniczej, rekrutującej się z **mieszkańców Czeladzi** w liczbie 8 osób. 5 o przemytników aresztowano i przekazano do dyspozycji urzędu celnego w Sosnowcu. Za resztą wszczęto dalszy pościg.

Komisja ministerjalna bada stosunki i gospodarke miejską w Gdyni.

Gdynia, (Pat.) Przybyła do Gdyni specjalna komisja z wiceministrem skarbu Stefanem Starzyńskim na czele. Celem tej komisji jest **zbadanie położenia gospodarczego miasta Gdyni i sytuacji miejscowego kupiectwa oraz lustracja gospodarki miejskiej.**

W czasie swego pobytu w Gdyni, p.

wiceminister Starzyński wraz z członkami komisji przy współudziale miejscowych władz i inspektorów zainteresowanych odbył szereg konferencji, na których omówił sprawę, dotyczące gospodarczego położenia miasta Gdyni, portu gdynińskiego oraz kredytów i położenia kupiectwa gdynińskiego.

Położenie gabinetu Tardieu.

(Od własnego korespondenta).

Paryż, w marcu.

P. Mac Donald bardzoby chciał, aby pp. Tardieu i Briand wrócili do Londynu, a jeszcze bardziej, aby poczynili tam duże ustępstwa. Bardzo bowiem premierowi angielskiemu zależy na tem, aby londyńska konferencja ograniczenia zbrojeń nie zakończyła się zupełnym niepowodzeniem. Fortuna polityczna gabinetu p. Mac Donald'a, opierającego się tylko na mniejszości Izby Gmin, zależy od wyniku konferencji. Francja ze swej strony nie zgodzi się nigdy na zatrzymanie swych konstrukcyj morskich i „zaczekanie“, aby ją Włochy dopędziły. Ponieważ tego żąda się od Francji i ponieważ nic się jej nie chce dać wzamian, pp. Tardieu i Briand nie chcą wracać do Londynu tłumacząc się tem, że moc tu mają roboty.

Nie jest to tylko wybieg, ale fakt istotny. Dnia 1 kwietnia rozpoczyna się rok finansowy, a Senat dziś dopiero rozpoczął dyskusję nad projektem budżetu. PP. Clementel i Dumont, prezes i sprawozdawca generalny senackiej komisji budżetowej, poprzedzili dyskusję dość przykrą dla rządu wymianą listów z pp. P. Reynaud'em i G. Martin'em, ministrami finansów i budżetu. Stwierdzili, że budżet uchwalony przez Izbę jest zrównoważony tylko pozornie, że w gruncie rzeczy deficyt wynosi 358 milionów, że obowiązkiem rządu było się temu przeciwstawić... Zarzut to niepozbawiony słuszności. Nie chcąc raz jeszcze „potknąć“ się o jakiś wniosek demagogiczny, p. Tardieu Nr. 2 nie stawiał już na każdym kroku sprawy zaufania i pozwolił na to, że lewica rozdała wydatki z 48 do 50 miliardów, co pochłonęło całkowicie przewidywane nadwyżki.

Pozatem senatorowie różnych odcieni są w złym humorze i z tego jeszcze powodu, że podczas kiedy Izba miała na debacie budżetową aż 5 miesięcy, to Senatowi pozostawiono tylko 7 dni. Tym razem Izba wyższa zdecydowana jest, zdaje się, nie ograniczyć się do debaty „po łebkach“. Sen. Henryk de Jouvenel wygłosił dość wojowniczą mowę, zapewniając swych kolegów, że trzeba raz dać rządowi „nauczkę“. „Rządowi“ — to znaczy panu Tardieu, który, widząc niemożność uchwalenia budżetu na 1 stycznia, przesunął początek roku budżetowego na 1 kwietnia, a tymczasem dziś wydaje się rzeczą prawie pewną, że i na ten dzień budżet nie będzie go-

towy. Niejedna jeszcze utarczka czeka rząd przy tej debacie.

Drugą wielką sprawą, nad którą dyskusja w Izbie rozpocznie się lada dzień, jest Plan Young'a. Po ratyfikacji przez Reichstag przyszła kolej na ratyfikację przez parlamenty państw sprzymierzonych. We Francji rząd zabrał się do rzeczy z wielkim pośpiechem. Chciałby uzyskać ratyfikację jak najszybciej, możliwie już na 6 kwietnia, aby już w maju można było wypuścić na rynki pieniężne świata pierwszą „transzę“ pożyczki „uruchamiającej“ obligacje części długu niemieckiego.

Jeśli ratyfikacja się opóźni, wówczas wypuszczenie pożyczki w maju nie będzie możliwe i trzeba je będzie odłożyć do listopada. Takie są zwyczaje rynków pieniężnych. Ale w myśl haskich układów sojusznicy, to jest głównie Francja, obowiążani są opróżnić Nadrenję przed 30 czerwca i p. Tardieu rozumie doskonale, że pod każdym względem lepiej było „uruchomić“ choć parę miliardów przed ostatecznym opuszczeniem Moguncji...

Czy uda się rządowi przeprowadzić ratyfikację w tak szybkim tempie? I to jest wątpliwe. Lewica nie w gruncie rzeczy niema do zarzucenia planowi Young'a z wyjątkiem może Banku Rachunków Międzynarodowych, w którym widzi zarobek ponadpaństwowej

Stalin wstrzymał prześladowania religijne.

ale wskazówki na zegarze dziejowym nie wstrzyma!

Poeci serca.

II.

Nie pamiętam dokładnie, który z krytyków polskich porównując naszą literaturę dzisiejszą z współczesną twórczością angielską i francuską, doszedł do bardzo pesymistycznych wniosków w sprawie kultury polskiej. Wnioski te były wynikiem refleksyj nie nad literaturą twórczą, genialną, której jakość i ilość niejednokrotnie przewyższa obcą, lecz nad tak zwaną literaturą średnią.

Trudno, by jedyną strawą duchową naszego pokolenia były same arcydzieła. Przedewszystkiem nie wszystkim są te plody genjusza ludzkiego zrozumiałe. Wymagają one ogromnej czasami kultury i wiedzy, dużej intuicji, by stały się one wspólną własnością ogółu.

Zdaniem krytyka owego źle się dzieje z naszą kulturą literacką, bo niema u nas t. zw. literatury średniej. O stopniu kultury umysłowej bowiem jakiegoś kraju nie świadczy kilkudziesięciu wielkich pisarzy, ale ogólny poziom umysłowy szerszych mas. Idealnym tego przykładem jest dzisiejsza Rosja, gdzie wymagania kulturalne ogółu równają się zeru. Otóż u nas mamy twórców pierwszorzędnych i trzeciorzędnych, a nie mamy drugorzędnej literatury, tej codziennej strawy dla mas szerokich, która, wczytując się w te przystępne dzieła, wyrabiała w sobie smak artystyczny. Otóż, zdaniem mojem, by takie książki pisać czy to prozą, czy poezją, trzeba w sobie mieć lub wytworzyć dużą kulturę literacką. Rozdaje się wtedy z tych darów Bożych część swych bogactw z uczuciem najwyższej radości. Zaryzykuję twierdzenie, że takim właśnie schodzącym z „pałaców sterczących dumnie“ do nizin jest poeta Jan Lechoń.

Z całej jego twórczości, z urabiania gustu estetycznego, z rozwijania swej własnej kultury czuł u poety mimo walk wewnętrznych obowiązek wzięty na siebie, obowiązek szczytny podniesienia kultury umysłowej swego własnego społeczeństwa, z którego wyrósł, i któremu w dwójnasób chciałby oddać, co wzięł od niego. Aby przemówić do tego szarego tłumu i spojrzeć mu w serce, trzeba być bardzo ostrożnym, bo od poezji do frazesu jest tylko jeden krok. O tym małym dystansie Lechoń nie zapomina ani na chwilę. O ile Zegadłowicz jest jednym z tych, który wprowadza religię do poezji, o tyle Lechoń wprowadza poezję do najczystszych uczuć religijnych.

Lechoń jest poetą pokory. Po swoim świętym „Karmazynowym poemacie“ po „Mochnackim“, dał literaturze polskiej, przepiękne dzieło: „Srebrne i czarne“. O ile w poprzednich dmię w fanfarę siły, wzywając do walki z przeciętnością i fałszem, o tyle w „Srebrnych i czarnych“ uderza w ton ciszy, smutku i pokory. Jest to może od czasu Słowackiego najpiękniejszy poemat religijny. Przepiękna spowiedź z pychy i ukorzenie się przed Bogiem. Poeta obsypuje swoją głowę prochem i popiołem; w największej samotności „zbywszy złości i pychy“ korzy się przed Najwyższym i przed swoją małością. Jest jakaś ogromna siła w tej słabości.

U Lechońa podobnie jak u Wierzyńskiego, uwydatnia się pochwała przeciętności człowieka, pochwała tej słabości, która, męcząc poetę, pozwala mu tem więcej, tem głębiej czuć wielkiego Boga, Boga ludzi cichych i umęczonych. Tylko podczas gdy u Wierzyńskiego radość serca jest radością ziemską, to radość Lechońa przechodzi przez ogień udręczeń własnych, przez przyjęcie w pełnej pokorze na siebie

winy, tej winy, która jest przyczyną wszystkiego zła, dręczącego ludzkość. Trzeba ogromnego zaparcia się, aby tak siebie pokonać, trzeba niemal wielkiego okrucieństwa dla siebie, dla tej młodej duszy, która nie widzi ni nieba, ni piekła, lecz tylko wielkiego męczonych ludzi i stworzeń Boga.

Lechoń w swej całej twórczości rozumiał dla każdego reprezentuje te cudowne nuty romantyzmu, którego wartość życiową prześlicznie określili Wyspiański w „Nocy listopadowej“ „Umierać musi, co ma żyć“, trzeba przejść przez piekło udręczeń, aby się dostać do doliny ciszy i zapomnienia. Twórcze dzieło życia Jana Lechońa, to prawda bólu i smutku, który przeminać musi, jak zresztą wszystko na świecie. Najlepiej scharakteryzują czytelnikowi twórczość tego poety strofy o pysze i gniewie:

„Za to, zem pyszny...

Zła ziemia będzie żarła moje białe kości,
Lecz gdzie odejdzie dusza, ten człowiek

[prawdziwy?

Jeśli Bóg jest nicością, pójdzie do nicości,
Do nieba—jeśli dobry, do piekła—gdy

[mściwy.“

„Za to, zem gniewny...

Złe myśli w mojem sercu, jak zgłodniała.

[lwica

Jak pod wzrokiem pogromcy cichną pod

[twym wzrokiem,

O! wstępuj w moje serce kochaniem głębo-

[kiem

W dzień — jak słońce palące, w noc — jak

[blask księżycy.“

Innem zupełnie, choć nie mniej ciekawem zjawiskiem, to Jarosław Iwazkiewicz. Kiedyś podczas wspólnej z nim przechadzki w Zakopanem, rozmawiałem o literaturze futurystycznej. Prosiłem go, aby mi objaśnił jakiś wiersz Wata, co ten z łatwością uczynił, czyniąc uwagę: „Jak można

Na
wykwintny stół
podaje się
cukier
tylko w kostkach!

5630

i pozarządowej potęgi międzynarodowej finansjery. Ale jest lewica w zdecydowanej w stosunku do pana Tardieu o pozycji i nie chciałaby mu gry ułatwiać. Niektórzy posłowie radykalni zalecają więc głosowanie przeciw planowi Young'a, aby rząd przy sposobności obalić, bo liczą na to, że prawe skrzydło większości rządowej z lekkim sercem nie zgodzi się na ewakuację Nadrenji... Wątpimy, aby tak skrajne stanowisko radykalowie i socjaliści zajęli. Najprawdopodobniej będą tak manewrowali, aby ratyfikacja planu Young'a jaknajbardziej „skompromitowała“ prawicę w oczach jej wyborców.

P. Ludwik Marin wygłosił wczoraj w Meaux mowę, w której poddał plan Young'a bardzo surowej krytyce, ale nawet gdyby on sam głosował przeciw ratyfikacji, większość jego kolegów odda zapewne swe głosy za przyjęciem planu Young'a nie chcąc ani ułatwiać gry lewicy, ani też nie widząc dziś dla Francji możliwości wszczęcia polityki „silnej ręki“.

W rezultacie nie przewidujemy kryzysu ani przy debacie budżetowej, ani przy debacie nad planem Young'a ale wątpimy mocno, aby budżet gotów był na 1-go, a ratyfikacja na 6-go kwietnia.

Kazimierz Smogorzewski.

Zubkow żeni się z tancerką.

Głośny ze swych awantur i przygód małżonek zmarłej niedawno siostry ex-kaizera, emigrant rosyjski Zubkow, w najbliższym czasie wstępuje powtórnie w związki małżeńskie, zadawalając się na ten raz mniej dostojną partją — narzeczoną jego jest znana tancerka niemiecka, Gerta Zandmann.

tak pisać dla drugich, przecież nikt tego bez objaśnień zrozumieć nie potrafi! Nic mnie tak nie boli, jak uwaga, że nie rozumiem się tego, com napisał. Jestem zwolennikiem wielkiego francuskiego filozofa Ernesta Hello, który w dziele p. t. „Sztuka i człowiek“ twierdzi, że dla niego w literaturze wszystko, czego nie rozumie, jest głupie“. W tych słowach najlepiej scharakteryzował twórczość swoją sam Iwazkiewicz. Ideałem jego twórczości jest prostota i jasność stylu. Jest on może między poetami dzisiejszego pokolenia nie tak głębokim, lecz pomiędzy nimi wybijającym się wspaniałą formą. Nikt nie poszczyci się w młodem pokoleniu pisarzy taką jej doskonałością i wzięłością stylu.

O ile wyżej wymienieni poeci kochają się w treści, Iwazkiewicz kocha słowo, bogaci też literaturę polską najczystsza poezją. W jego „Dionizjach“, w „Kasydach“ przypomina chwilami pogodę Horacego, formą nie wiele mu ustępując. Iwazkiewicz przenosi całe życie na teren sztuki. To życie, jego drgnienia i blaski, porywy i upadki, ma w nim radosnego piewę. Życie to z jego wspomnieniami zatrzymuje się na każde zawołanie poety, a on je ubiera w najpiękniejsze kwiaty i każe patrzeć wszystkim na nie, jak na cud. I znów poezja na część rzeczy małych i drobnych. Jest w tej młodej twórczości jeszcze jeden rys, którego nie można tu przemilczeć. Tym rysem jest miłość dla znużonego przejściami młodego pokolenia.

Tak wygląda część garstki tych budzących się do lepszego jutra poetów. Dzieła ich czyta się jak dalszy ciąg największych tęsknot ludzkości, więc należy im się osobne miejsce nie tylko w literaturze, ale i w sercach buntujących się przeciwko wszelkim postaciom śmierci niszczącej, w sercach kochających życie. H.

Tygodniowy przegląd polityki zagranicznej.

Upadek rządu w Niemczech. — Mac Donald zamierza rządzić jeszcze dwa lata. — Opinia powszechna odwróciła się od faszyzmu.

W czwartek wieczorem podał się rząd socjaldemokraty Müllera do dymisji. Tem samem w Europie w tygodniu ubiegłym dwa państwa, Polska i Niemcy mają przesilenie rządowe, trzeci kraj Anglja, ma rząd mniejszości Mac Donald, a czwarte państwo Francja, teoretycznie każdego dnia i każdej godziny może spodziewać się takiego przesilenia. Nie jest to dziełem przypadku. Musimy sobie uprzytomnić, że jak żołnierz ma instrukcję, urzędnik pragmatykę, malarze rysunek budynku, kobiety żurnal mód tak i parlamenty europejskie, obalające rządy co kilka miesięcy, mają pewną teorię państwową w głowie a teoria owa ujęta została przed blisko 30 laty w głównej książce wiedeńskiego profesora dr. Mengera p. t. **Nowa nauka o państwie.** Czem podręcznik kucharski Cwierciakiewiczowej dla domu polskiego, tem była i jest poniekąd nauka Mengera dla socjal-demokratów i demokratów europejskich.

Prof. Menger mówi o roli parlamentu w „ludowym państwie pracy“, a takim jest każde państwo, które przyjmuje, że **wszelka władza pochodzi od ludu** (dawnie teorie przyjmowały, że władza pochodzi od Boga, z którego łaski przeszła na króla, albo uprzywilejowane stany: rycerstwo, szlachtę, duchowieństwo, uczonych, bogate mieszczaństwo itd.) — określa w sposób następujący:

„Podobnie jak absolutny, albo półabsolutny monarcha nie da się nigdy pozbawić prawa oddalaniem swych ministrów wedle swej woli, lub wprost **wedle swej fantazji**, tak i potężny parlament nie może się nigdy wyrzec prawa obalania ministerjów. Siła, która chce mieć stałe uznanie w świadomości mas, musi się przejawiać w sposób widoczny, a może nawet nieumotywowany“.

Istotnie parlamenty europejskie obalają często rządy bez umotywowania dla fantazji, jak dawniej jakiś umysłowo słaby król absolutny. To też podobnie jak wybryki fantazji królewskiej osłabiały ideę monarchji, tak wybryki fantazji parlamentów osłabiają ideę rządów parlamentarnych. Parlament szwajcarski 1878 r. ograniczył swoje przywileje, tak że nie może on wedle fantazji swej obalać rządów, bo ministrów wybiera się na 3 lata, a co roku z pośród nich przewodniczącego rady ministrów, który jest zarazem prezydentem Szwajcarii.

Znamienne jest, że premier angielski Mac Donald w ostatnich dniach wyra-

ził opinię, zdradzającą, iż skłonny jest porzucić teorię państwową Mengera na korzyść systemu szwajcarskiego. Mac Donald oświadczył bowiem, że unikać będzie sytuacji, w których parlament musiałby mu odmówić votum ufności, oświadczył dalej, że nie pragnie nowych wyborów, gdyż program prac, jaki sobie wytknął, obejmując rządy, wymaga jeszcze 2 letniego pozostania przy sterze partji Pracy.

Jest to poważny cios dla teorii państwa ludowego, jaka wylęła się w głowie prof. Mengera i licznych innych teoretyków państwa socjalistycznego. Jeśli zważymy, że wśród socjal-demokratów niemieckich, najsilniejszej partji republikańskiej Niemiec, maleje zachwyt dla systemu parlamentarnych rządów, czego najlepszym przykładem są Prusy, gdzie dla obalenia rządu potrzeba kwalifikowanej większości, możemy być pewni, że reforma nastąpi.

Nie będzie to gwałtowny wstrząs, ale coś na podobieństwo zmian w modzie sukien kobiecych, krótkich jeszcze w dzień, ale długich na wieczór.

Moda na „faszyzm“, która zdawała się opanować **międzynarodówkę nacjonalistyczną**, była przejściową gorączką, która w Polsce przeszła zupełnie, w Niemczech ma bardzo nielicznych zwolenników; podobnie we Francji.

Parlamenty nie okazały się przeżytkiem, jednak ujawniła się potrzeba hamulca podobnie jak to widzimy w automobilizmie, gdzie zwyciężył system hamulcy na 4 koła. Takim hamulcem dla parlamentu jest **system szwajcarski wybierania ministrów, na określony czas.**

Jeśli parlamenty uznały, że pracownik umysłowy musi mieć przynajmniej 3 miesięczne wypowiedzenie, jeśli parlamenty te spółdzielniom narzuciły w ustawach odnośnych wybór zarządu na okres nie krótszy niż roczny, to te same parlamenty, działając niby walne zebranie największej spółdzielni, z jaką przyrównać można państwo ludowe, nie może ministrów państwa czyli zarządu spółdzielni traktować gorszą miarą niż nakazał traktować zarząd spółdzielni jajczarskiej czy innej.

Zyjemy w okresie **naukowej organi-**

Nie płacz, dziecko!
PUDER, MYDŁO I KREM
BEBE SZOFMANA
są wszędzie do nabycia. 7989

zacji pracy. Reorganizuje się naukowo warsztaty kolejowe, pocztowe, komunalne i prywatne, tak że pojęcie to dotarło do najszerzych warstw. Stąd kobiety, zajęte przy magli nawet zdają sobie sprawę, że **parlamenty powodujące się fantazją przy obalaniu rządów, działają wbrew najprostszym nakazom naukowej organizacji pracy.**

Gdyby tego przekonania nie było w najszerzej opinii Europy i Ameryki, to porównanie współpracy z parlamentem z próbą dziecka, które postawiło sobie talerz z ekskrementami przed nosem, musiałoby wywołać burzę na łamach całej prasy. Jędrne uwagi Wilhelma II wobec parlamentu niemieckiego są pieczęcią wobec wyżej wymienionego porównania.

A jednak opinia powszechna nie drgnęła. Świadczy to, że ludy demokratyczne Europy i Ameryki jako wcale nie zwierzchnictwa swych państw, nie podziela już urojenia parlamentów, jakoby one jedynie i wyłącznie reprezentowały wolę narodów i mogły sobie postępować wedle swej fantazji.

Polska wbrew opinii polityków, jest najbardziej przygotowana do przyjęcia systemu rządów szwajcarskich. Przedewszystkiem opinii znudziły się igraszki sejmu; prostemu wyborcy dawno przestał imponować poseł, bo wyborca polski wiele się nauczył, a przez to zmniejszył się dystans umysłowy między ogółem a posłami.

Są wszelkie widoki, że **państwowotwórcze zdolności narodu polskiego zbliżną znów w Europie i że podobnie jak Austria np. wzorowała się na polskiej ustawie budżetowej, inne państwa zaczęły wzorować się na nowej formie powoływania rządów, jaką ustalić powinna się w Polsce niebawem wedle wszelkich znaków na ziemi i niebie.**

A. P. B.

Wrzenie w Chinach.

Generalowie na północy Chin żądają stanowczo ustąpienie rządu centralnego w Nankinie. Generał Feng zaznaczył, iż tylko ustąpienie rządu może zapobiec wojnie domowej. Jen-Si-Szan i Feng-Ju-Sjang wówczas zaniechają dalszych kroków wojennych. Poseł angielski w Pekinie wysłał do swego rządu raport, iż już najbliższe dni mogą przynieść nową wojnę domową w Chinach.

Pan Devey: Ceny produktów w Polsce są za niskie!

To najmniejsze, już idą do góry....

Przegląd kobiecy.

Drażliwa sprawa. — Znakomity socjolog ks. dr. Szymański zabrał głos. — Ważne rezolucje.

Bydgoszcz, dnia 29. 3.

Znane są ogółowi polskiemu świetne karty z ostatnich lat najstarszego w Polsce seminarjum duchownego we Włocławku, które jest pod względem starszeństwa swego istnienia trzeciem w Europie. Otóż seminarjum powyższe wypuściło cały szereg świetnych kapłanów i uczonych m.in. ks. Radziszewskiego, Krynickiego, Surzyńskiego, Krużyńskiego, którzy ugrupowali się około najlepszego wydawnictwa, jakie kiedykolwiek w Polsce się ukazywało, miesięcznika „Ateneum“. Jednym z wybitnych współpracowników „Ateneum“ był ks. prof. Szymański, znakomity socjolog, znany z całego szeregu swych dzieł naukowych, który był wybitnym profesorem seminarjum, a ostatnio wykłada na uniwersytecie katolickim w Lublinie.

Otóż poznańskim organizacją kobiecym udało się uprosić tego świetnego kapłana, który przybył do Poznania, i w ub. tygodniu w auli uniwersyteckiej wygłosił referat na temat: **Karalności przerywania ciąży.** Możemy pogratulować poznaniaczkom tak świetnego prelegenta. Temat ten jest dziś niezwykle aktualny ze względu na znane wystąpienie pisarza Boya-Zeleńskiego, który swoim „liberalnym“ stanowiskiem oburzył ogół katolicki, a przedewszystkiem ze względu na tocząca się prace w tej materji w Komisji Kodyfikacyjnej, tworzące podstawy

prawne dla całych pokoleń. Dlatego uświadomienie ogółu kobiet w tej sprawie jest konieczne.

Prelegent rozpatrywał zagadnienie powyższe z punktu widzenia moralnego, hygienicznego i wreszcie stwierdził wpływ jego na szczęście małżeńskie. Ks. Szymański stanął na stanowisku, że przerywanie ciąży powinno być karalne. Zaznaczył jednak, że pragnąłby, aby sędziowie mieli jaknajdalej idące prawa własnego osądzenia każdego poszczególnego wypadku. Ciężkie kłopoty finansowe rodziny, katastrofalny brak mieszkań, niejedno tłumaczą, ale nie usprawiedliwiają. Bardzo często słyszy się pogląd, jakoby płód był częścią organizmu matki, wobec czego ona sama ma prawo decyzji o jego losie. Zdania wybitnych lekarzy przeczą temu. Zarodek albo ginie, albo zaczyna rozwijać się samoistnym życiem i tworzy wtedy całkiem odrębną całość. Ma przecież własne narządy, własne tętno i własny puls. Żywotność nowego organizmu jest nawet większa aniżeli matki, jest ona tak wielką, jak nigdy w żadnym późniejszym okresie rozwoju człowieka nie będzie. Przerwanie ciąży wpływa na zdrowie matki. Organizm matki wyczerpuje się bowiem tym zabiegiem i cierpi na tem zdrowie fizyczne jak i psychiczne, podczas kiedy przy naturalnym przebiegu ciąży organizm i psychika kobiety nawet zyskują. Za tym zwyczajem idzie nawet pewne przeciężenie seksualne, gdyż niema hamulców, które każdorazowo ciąży z natury rzeczy na małżonków nakłada. Z tem znowu wiąże się ściśle pytanie, na ile dzisiejsza ogólna

nerwowość stoi w związku przyczynowym ze sprawą przerywania ciąży. Dalej — prowadzi to często do bezpłodności. Zastraszająco wysoki jest dzisiaj procent nieszczęśliwych małżeństw i to nieszczęśliwych już w krótkim czasie po ślubie. Nieszczęśliwe małżeństwa to nietylko osobista rzecz danych małżonków, lecz jest to kwestją zdrowia moralnego całego społeczeństwa, zwłaszcza gdy zły przykład dają warstwy przodujące.

Winne temu jest osłabienie pierwiastka religijnego i płynący z tego brak gotowości do wszelkiego rodzaju ofiar — konieczny w tak bliskim współżyciu dwojga ludzi. Lecz główną przyczyną zła jest tutaj sztuczna bezdzietność, będąca dzisiaj na porządku dziennym.

Za przerywaniem ciąży zdają się nie raz być rozmaite tak zwane „wskazania“ lekarskie. Zachodzi bowiem nie raz konflikt między życiem matki i dziecka. Lecz sumienni lekarze stwierdzają, że jest on niezmiernie rzadki. Inni znowu dokonują takich zabiegów bardzo często. Są zatem nieuczciwi lub lekkomyślni i przerywają lub radzą do przerywania ciąży tam, gdzie to jest niepotrzebne. Wiemy, jak zdecydowała opinia publiczna w stuleciu, w którym zrodziła się zasada: Siła przed prawem. Usprawiedliwia ona zabójstwo dziecka, którego prawo do życia jest mniej dostrzegalne, aniżeli prawo do życia matki. Ale, jak pisze na marginesie powyższego odczytu „Nowy Kurjer“ bratni organ „Dzien. Bydg.“ „Kto chce iść za Chrystusem i Jego Kościołem, musi być konsekwentny i nie mo-

że zawierać kompromisu z sumieniem. Oto choc trudna — ale ożywcza prawda, którą w nas utrwalił wykład ks. prof. Szymańskiego“.

Dyskusję publiczną, którą bolesne sprawy te wydobędzie na światło dzienne, zrywając z fałszywą wstydlivością, należy powitać z uznaniem.

* * *

W Poznaniu odbyło się walne doroczne zebranie Stow. p. n. „Katolickie Tow. Ochrony Kobiet“. Po referacie p. Janowskiej, delegatki polskiego komitetu walki z handlem kobietami i dziećmi i po przeprowadzonej wyczerpującej dyskusji powzięto bardzo ważne rezolucje: 1. Walne zebranie Kat. Tow. Ochrony Kobiet w Poznaniu zwraca się do miarodajnych czynników, aby osobników aresztowanych pod zarzutem handlu żywym towarem nie wypuszczano za kaucję na wolność, do chwili ukończenia śledztwa i wydania wyroku“. 2. Ze względu na to, że praca w kierunku opieki nad młodemi dziewczętami i ratowania moralnie zagrożonych kobiet, łatwiej i skuteczniej może być wykonaną przez kobiety, zwraca się walne zebranie Kat. Tow. Ochrony Kobiet do ministerstwa spraw wewnętrznych z gorącą prośbą o przydzielenie do Komendy Policji Państwowej, na okręg wielkopolski funkcjonariuszek żeńskiej Policji Państwowej dla spraw kobiecych“. Dążyć musimy, aby liczba policjantek w Polsce nie tylko się podwoiła w najkrótszym czasie, ale aby wzrosła choćby sześciokrotnie. Tu w Bydgoszczy powinniśmy mieć policjantki, gdyż i tu życie tak dużego miasta stwarza wiele niebezpieczeństw.

Jaxa.

Odkryto dziewiątą planetę systemu słonecznego.

Ludzie starożytni znali 7 planet, t. zn. gwiazd zmieniających według pewnych prawideł swoje miejsce. Oprócz ziemi i naszego księżycy znali oni **Merkurego, Wenerę, Marsa, Jowisza i Saturna**. Księżyc ziemski wykluczono z tego grona po stwierdzeniu, że jest on satelitą naszego globu a nie samodzielną gwiazdą systemu słonecznego. W roku 1781, mianowicie po odkryciu lunety, ustalił angielski astronom Herschel nową planetę, mianowicie **Urana**, a w roku 1846 wyliczył Francuz Leverrier, że oprócz **Urana** znajdować się musi na krańcu systemu słonecznego jeszcze jakaś planeta.

Jest bowiem rzeczą stwierdzoną, że nie tylko słońce przyciąga gwiazdy, ale również gwiazdy siebie wzajemnie przyciągają, wywierając pewien wpływ na ich drogę w przestworach. Na mocy obliczeń badano pewien odcinek gwieździstego nieba i odkryto **Neptuna**, którego odległość od słońca wynosi około 4 i pół miljarda kilometrów a rok obiegowy 164 lata 280 dni ziemskich. Sądzą już, że to ostatnia planeta.

Ale otóż w tych tygodniach udało się uczoneму w obserwatorium Lowell w Flagstaff w Arizonie odkryć planetę, której wpływ dał się odczuwać na biegu swoich najbliższych sąsiadów. Jest to gwiazda 15-ej wielkości, czyli tak mała a raczej tak oddalona od słońca i wobec tego tak mało świecąca, że **gołym okiem nie można jej dostrzec**. Dopiero olbrzymie lunety amerykańskich obserwatorów mogły zbadać tego rzekomego karzełka — dokładne obliczenia dotyczące jego wielkości i innych cech są jednak nadal prawie że niemożliwe.

Nie jest rzeczą wykluczoną, że liczba planet powiększy się z czasem i w miarę ulepszenia lunet. Trzeba bowiem wiedzieć, że gwiazd 15-ej wielkości i mniejszych jest kilka milionów, których zbadanie potrwa jeszcze lata i lata. Duże usługi oddaje przy tych pracach **klisza fotograficzna**, którą jest czulsza niż oko ludzkie, choćby było uzbrojone w jaknajlepsze narzędzia optyczne.

Nadmiar samochodów w Nowym Jorku.

Problem ruchu kołowego w Nowym Jorku staje się coraz cięższym do rozwiązania, do czego przyczynia się w znacznej mierze położenie miasta, a mianowicie to, że śródmieście Nowego Jorku jest wąską wyspą, posiadającą w najszerszym miejscu trochę nad dwa kilometry, a długą na trzydzieści dwa kilometry. Problem ten utrudnia przede wszystkim fakt, że w mieście krąży codziennie przeszło **miljon samochodów**.

Policja bezustannie wymyśla nowe przepisy, dotyczące ruchu, ale żaden z tych przepisów dotychczas nie potrafił zaradzić nieopisanemu ścisłowi gromadzących się na głównych ulicach samochodów. Właściciele samochodów, przyjeżdżający rano do biur lub fabryk, **nie wiedzą, co z autami robić**, albowiem przepisy policyjne nie pozwalają na pozostawianie ich na ulicy. W kilku miejscach wydzielono na ten cel całe parcele, na których zburzono domy. Dzierżawca takiej parceli pobiera 50 centów od samochodu za dzień i zbiera stąd ogromne zyski bez kosztów inwestycyjnych, mogąc kilkadziesiąt samochodów umieścić na swoim gruncie. Budujący się obecnie 40-piętrowy

hotel Waldorf-Astoria przewidział w swoich planach **olbrzymie podziemia** o powierzchni 18 tysięcy stóp kwadratowych, które służyć będą wyłącznie dla samochodów jego gości.

Polacy w Ameryce.

(Wiadomości własne.)

Śpiew polski święci triumf nawet w dolarowej Ameryce. W Bostonie w Symphony Hall odbyły się międzynarodowe popisy śpiewacze z chórami 10-ciu narodów. **Polacy zdobyli dwie najwyższe nagrody**. Pierwszą wziął chór Chopina z Salem, drugą chór „Lira” z Bostonu. **Góra nasi!**

Odnaczenie Polaka. Edward Kalinowski, od 12 lat służący w marynarce amerykańskiej, szef oddziału torpedowego na łodzi podwodnej S. 4, odznaczony został orderem „Navy Cross” za udoskonalenie aparatów ratowniczych i

Tydzień gospodarczy.

Jak piękne byłoby życie w Europie, gdyby wszystkie państwa doszły nareszcie, jeżeli już nie do szczerzego porozumienia politycznego, to w każdym bądź razie gospodarczego. Nie jesteśmy odosobnieni jeżeli chodzi o kryzys gospodarczy. Jest to bowiem zjawisko powszechne, trapiące w mniej lub więcej ostrej formie wszystkie poszczególne państwa europejskie. Przyczyny tego światowego już przesilenia gospodarczego są bardzo głębokie i trudno ująć je w ramach krótkiego feljetonu gospodarczego. Jednakowoż nie ulega wątpliwości, że przy dobrej woli i wzajemnych ustępstwach miarodajnych czynników gospodarczych poszczególnych państw, musiano by dojść do porozumienia, co mogłoby przyczynić się do **złagodzenia ostрых skutków europejskiego kryzysu gospodarczego**. Ale rozsądek niestety nie zatriumfował jeszcze przy rozwiązaniu zawikłanych międzynarodowych zagadnień gospodarczych. Mimo Ligi Narodów, różnych Konferencji celnych i międzynarodowej Izby Przemysłowo-Handlowej

mury celne wznoszą i wytwarza się jaknajostrejsza konkurencja.

Zamiast atmosfery pokoju istnieje zacięta walka gospodarcza wszystkich przeciw wszystkim. Zdrowy rozsądek gospodarczy wymaga odbudowy granic celnych i utworzenia wielkiego, jednolitego terenu zbytu, gdyż — jak widzimy to najlepiej w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej — tylko przy masowej produkcji i olbrzymim zbycie osiągnąć można wysokie płace i niskie ceny. Ale okazuje się, że i w sprawach gospodarczych rozsądek jest czynni-

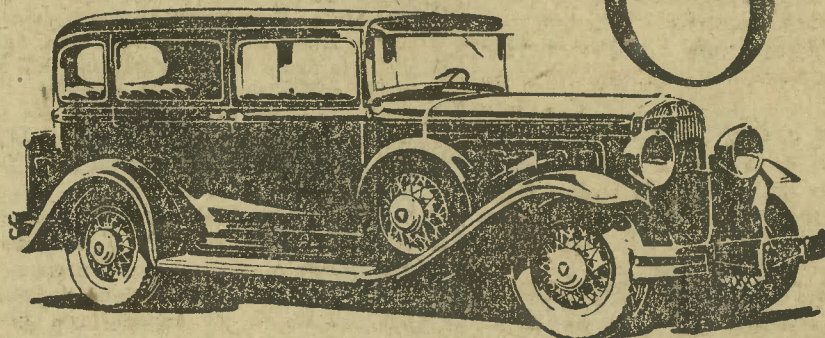
kiem rozumu i dlatego tak trudno mu się przeciwstawić i przeciwdziałać nacjonalizmowi jak i szowinizmowi, wszelkim namietnościom politycznym i ślepego egoizmowi gospodarczemu: a więc potęgą zakorzenionym i wypływającym z uczucia — a nie z rozumu. Stworzenie europejskiej unii celnej wymagałoby nowego rozdziału całej produkcji, ale zadanie to dałoby się rozwiązać. Tymczasem tak nie jest i dlatego wpadamy z jednego kryzysu w drugi. I tak — ad infinitum... (w nieskończoność). Gdyby więc przede wszystkim kierowano się zdrowym rozsądkiem, nie byłoby

fiaska międzynarodowej konferencji celnej w Genewie

która zakończyła się w tym tygodniu niezwykle słabym wynikiem. Po pięciu tygodniach zawikłanych rokowań, nie udało się osiągnąć jednomyślnego porozumienia. Deklamowano w najpiękniejszych słowach o konieczności zniesienia barjer celnych, a więc zakazów przywozu i wywozu, później mówiono już tylko o osłabieniu tych barjer, a jeszcze później: — pozostało po starciu. Podpisano jedynie układ w sprawie stabilizacji europejskich stosunków handlowych przez niemożność wypowiedzenia istniejących traktatów handlowych. Czas trwania tej umowy: niestety tylko jeden rok; podpisało zaś 11 państw, przyczem 4 z owych 11 państw zgłosiły przy podpisaniu pewne zastrzeżenia. Zasadniczo więc rezultat pięcioletniowych wycieczek najsmutniejszych głów gospodarczych, to możliwość prowadzenia przez to zobowiązanie, jako tako spokojniejszej polityki handlowej w Europie Środkowej. Daleko jednak jeszcze choćby do normalnych stosunków gospodarczych, jak było za czasów

Rewelacja w dziedzinie automobilizmu!

HUDSON Great

Luksusowy samochód najwyższej klasy, dostępny dla wszystkich!

Wiele można mówić o nowym Wielkim Hudsonie, wykonanym z niezrównaną precyzją, o przeszło 80-konnym jego motorze, o niezwyklej akceleracji, o artystycznych liniach i barwach oraz o każdym innym szczególe, poczynając od świetnych hamulców aż do niepekającej szyby....

Słowa jednak nie wypowiedzą wszystkiego! Trzeba usiąść samemu przy kierownicy lub we wnętrzu niesłychanie wygodnej i komfortowej karoserji, by się przekonać o wysokich wartościach tego, jednego z najbardziej luksusowych wozów, który dzięki uruchomieniu montażu w kraju jest sprzedawany dziś w Polsce po niezrównanie niskich cenach.

W 1929 r. 6-cylindrowy Hudson z fabryczną karoserją kosztował \$ 3875.—
w 1930 r. 8-cylindrowy Hudson z fabryczną karoserją kosztuje \$ 2.490.—

Limuzyna 5-osobowa \$ 2.490.—
Luksusowa limuzyna 5 osob. „Brougham” \$ 2.775.—
Luksusowa limuzyna 7-osobowa \$ 2.850.—

RUDOLF JACHMANN, Bydgoszcz, Mostowa 5
Poznań: Szafarkiewicz i Menzel Gniezno: Szczepan Basiński Ostrów: A. Bojarski.

Żądać ilustrowanych katalogów.

7978

odwagę, okazaną przy próbach tych przyrządów.

41 szkół polskich w Chicago. W Chicago wedle urzędowych wykazów jest katolickich szkół polskich 41, a w nich 49,766 dziatwy. Drugie tyle dzieci polskich uczęszcza do szkół stanowych (bezwyznaniowych!) Dla **1000 księży-Polaków** w Stanach Zjednoczonych w takich warunkach (zamato szkół parafjalnych) praca duszpasterska nie jest łatwa.

Okropna śmierć aktorki.

Pewien młodzieniec w Tunisie w straszliwy sposób zemścił się na kobiecie, która nie chciała mu okazywać swoich względów. Kobieta ową była nader utalentowana aktorka Habita Messike, znana zarówno z talentu i urody, jak z nienagannego trybu życia.

Młodzieniec wkradł się do mieszkania artystki, pogrążoną we śnie, oblał naftą, a następnie podpalił. Habita obudzila się i wyskoczyła z łóżka. Odniosła jednak tak ciężkie poparzenia, że następnego dnia zmarła.

przedwojennych. Słaby, bardzo słaby wynik konferencji. Mimowoli nasuwają się słowa angielskiego ministra Snowdena, który ostatnio po nikłym rezultacie międzynarodowej konferencji morskiej powiedział: „Jeszcze dwie takie konferencje, a wojna jest pewna!” Szukajmy więc rozsądku!

Potanienie pieniądza w całym świecie

daje się w pierwszym rzędzie przyjemnie we znaki obywatelom zachodnich państw europejskich. Kiedy w Polsce stopa dyskontowa obniżona została do 7 proc., sąsiedni Niemcy nawet już zdobyli się na 5 procent czyli, że osiąga już tam normę przedwojenną. Jednakowoż na prywatnych rynkach pieniężnych nie można jeszcze zauważyć skłonności dostosowania się do nowych warunków. Nawet banki nie okazują tej skłonności do obniżenia stawek procentowych. Stopniowe zaś przeprowadzenie tych niższych dyskontowych przez banki byłoby zbawienne dla naszego gospodarstwa narodowego. Presja wysokiego dyskontu ciąży więc jeszcze na obywatelach, chociaż jest nadzieja, że przy dalszej niższe stopy Banku Polskiego również instytucje bankowe obniżą odsetki.

Korzystna dla rolnika polskiego umowa żytnia z Niemcami.

przyczyniła się do zwyżki cen na polskich giełdach zbożowych. Komisja polsko-niemiecka w Berlinie sprzedała na nasz rachunek, względnie zarejestrowała transakcyj, dokonanych poza komisją łącznie około 25.000 ton żyta. Sprzedaż takiej ilości w okresie obecnym, gdy eksport żyta stale ulega zmniejszeniu należy uważać za niewątpliwą sukces. Bardzo znamienne są sło-

wa prezesa Wlkp. Zw. Towarzystw Kółek Rolniczych w Poznaniu p. Plucińskiego, podczas ostatniego zjazdu delegatów. P. Pluciński stwierdził, że gdyby umowa żytnia z Niemcami doszła do skutku w listopadzie, czy początkach grudnia, można było cenę żyta utrzymać na wyższym poziomie. Niestety — mówił dalej p. Pluciński — układ ten został zawarty dopiero w końcu lutego. W każdym bądź razie, to porozumienie z Niemcami należy uważać za korzystne, gdyż ma ono na celu utrzymanie i podniesienie ceny żyta na rynkach zagranicznych.

Tymczasem dochodzą wiadomości z Berlina, iż stronnictwa rolnicze, chcąc stworzyć zapórę dla przywozu polskiego, mają zamiar preferować szereg **podwyżek celnych na produkty rolnicze.**

Podwyższenie cła na świnię żywe wynosi nawet 50 procent. Polskie sfery gospodarcze zaskoczone będą tą nagłą podwyżką ceł w Niemczech. Niespodzianki tego rodzaju najlepiej dowodzą, jak wygląda stabilizacja warunków gospodarczych po kilkutygodniowych obradach geneeskich w celu zniesienia barjer celnych.

Wspomnieć jeszcze należy o doniosłym znaczeniu gospodarczym **wynalazku z dziedziny kolejnictwa bydgoszczanina p. Cyrusa,**

znanego kupca i przemysłowca. Udało mu się bowiem stworzyć hamulec automatyczny, który z punktu widzenia ekonomicznego ogromnie posiada zalety i prześciga wszelkie dotychczasowe zagraniczne hamulce mechaniczne. O doniosłym tym wynalazku oraz ogromnej korzyści przy zastosowaniu jego w kolejnictwie napiszemy w artykule osobnym. **A. K-ski.**

Z WIELKOPOLSKI I POMORZA.

Uroczystość papieska w połączeniu z obchodem 10-lecia Ligi Katolickiej.

W niedzielę, dnia 30. bm. obchodzi Liga Katolicka archidiecezji gnieźn. i pozn. 10-lecie swej pracy.

Obchód rozpocznie się nabożeństwem w kościele kolegiaty św. Marii Magdaleny (Fara) o godz. 10 rano. Kazanie wygłosi ks. prob. Jaskowski z Inowrocławia.

O godz. 12 w pol. „Uroczystość Papieska” w połączeniu z obchodem 10-lecia Ligi Katolickiej w auli uniwersyteckiej w Poznaniu.

Bezpośrednio po tem na tej samej sali odbędzie się XI. walne zebranie delegatów L. K. P. Dla delegatów poza miejscowych urządza Biuro informacyjne w gmachu Auli Uniwersyteckiej od godz. 11 i pół, które wydaje niższe kolejowe na drogę powrotną. Liga Katolicka. Zarząd Główny.

W jaki sposób skradziono organie 4.500 zł.

Bardzo drogi masaż leczniczy cyganki.

Wielki Komórk, dnia 28. 3.

Z Warlubia donosi nam korespondent: We wsi kościelnej Komórk Wielki miejsc. organista p. Ignacy Bona cierpiał od kilku lat na nogi. Dowiedzieli się o tem przejeżdżające przez wieś cyganki, które narzuciły się organieście ze swymi lekami.

Otóż kazano mu się rozebrać i zaczęto go nacierać jakimiś masekami. W tym to czasie jedna z nich zrewidowała ubranie organisty i znalazła w jednej z bocznych kieszeni portfel z zawartością 4.500 zł w gotówce, który ukradła i ulotniła się.

Pieniądze te, zaoszczędzone przez cały szereg lat organista nosił przy sobie, aż go cyganka okradła. Zrozpaczony zawiadomił o tem policję, która wszczęła energiczne śledztwo.

Czy organista p. Bona odzyska swoje pieniądze nie wiadomo. W każdym razie jest to rzecz bardzo wątpliwa.

Tak to sprawdza się przysłowie: „głupich nie sieją, oni sami się rodzą”.

Tragiczna śmierć wieśniaczki.

Szubin, dnia 28. 3.

W Turze, pow. szubińskiego zdarzył się nast. tragiczny wypadek. Oto niej. Anna Kozina chciała wydobyć ze studni wiadro, które jej tam wpadło i wskutek własnej nieostrożności sama wpadła do studni, skąd wydobyto po godzinie już tylko zimne zwłoki nieszczęśliwej.

Sensacyjny proces w Poznaniu dobiega końca.

Z Poznania donoszą: Sensacyjny proces o nadużycia w kolejowej kasie emerytalnej w Poznaniu zbliża się ku końcowi. W dniu 31-go marca zakończy się postępowanie dowodowe. Wyroku należy się spodziewać w pierwszej dekadzie kwietnia br.

SOLEC KUJAWSKI. Koncert mandolinistów. Koło Mandolinistów przy Okręgowym Zarządzie K. P. W. w Bydgoszczy urządza w niedzielę, dnia 30 marca br., w Solcu Kujawskim o godz. 7-jej wieczorem, w sali Hotelu Polskiego, koncert. Kółko to jest zespołem doskonale zgranym, budzącym wszędzie, podczas swoich dotychczasowych występów, wielkie zainteresowanie. — Blisze szczegóły w programach.

Gniezno.

Osobiste. P. Minister Wyznań Relig. i O. P. zatwierdził uchwałę wydziału teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, na mocy której ks. dr. Kazim. Kowalski z Gniezna został habilitowany jako docent filozofii chrześcijańskiej na tymże wydziale.

Ufundowanie nagrody na konkursy hippiczne. Oficerowie rez. m. Gniezna uchwalili na ostatnim zebraniu Koła, zakupić nagrodę dla zwycięzcy w konkursie otwarcia dla pp. cywilnych, ustalonym przez komitet Targów Końskich w Gnieźnie na dzień 25 kwietnia br.

Różne znalezione przedmioty odebrać można w Urzędzie Bezpieczeństwa pokój nr. 1.

Ze sportu. W niedzielę, dnia 30. bm. o godzinie 15 rozegra K. S. Stella zawody o mistrzostwo kl. A z K. S. „Poznanja”.

Ku czci św. Augustyna odbędzie się dnia 1 kwietnia br. w auli gimnazjum męskiego akademja, program której obejmuje: występy chóru gimnazjalnego, deklamacje i wykład prof. dr. L. Pomian - Biesieckiego p. t. „Filozofja św. Augustyna”. Początek akademji o godz. 20.

Jarmarki. Dnia 2 kwietnia br. odbędzie się w Miłosławiu jarmark ogólny. Dnia 3 kwietnia odbędzie się w mieście Lwówku jarmark na konie, bydło i towary kramne.

Repertuar kin. „Polonia”: „Miłość księcia Sergiusza” w 12 aktach. „Luna”: „Dzika miłość”.

Osirów.

Pogrzeb weterana. Zmarł w 80 roku życia uczestnik powstania 1863 roku śp. Wojciech

Gluth. Pogrzeb zmarłego weterana odbył się w ub. niedzielę, po południu przy niezwykle licznej udziale publiczności, wojska z orkiestrą i towarzysztwo wojskowo - wychowawczych z sztandarami. Jedynym żyjącym jeszcze

Zjazd delegatów kół śpiewaczych Wielkopolski w Poznaniu.

W ub. tygodniu odbył się w Poznaniu w sali Uniwersytetu Poznańskiego zjazd delegatów Wielkopolskiego Zw. Kół Śpiewaczych, na który przybyło około 80 reprezentantów kół związkowych, podzielonych na 21 okręgów.

Zebrań zajął i przewodniczył mu wiceprezes Związku, poseł dr. Leon Surzyński. Do spisania protokołu poproszono prezesa „Lutni” w Szamotułach, p. J. Preussa.

Sprawozdanie z działalności Związku przedstawił sekretarz generalny, p. T. K. Barwicki, poświęcając dużo uwagi zeszlazorcznemu zjazdowi wszechślowskiemu, odbytemu w Poznaniu z okazji P. W. K. W imponującym zjeździe uczestniczyło 17.711 śpiewaków, w tem z Wielkopolski 181 kół z 8437 śpiewakami.

Przechodząc kolejno do sprawozdania o działalności Związku, podał referent do wiadomości, iż w Wielkopolsce istnieje 291 kół, których żywotność jest rozmaita. Dobrze się rozwija tylko 218 kół, 44 prowadzą żywot suchotniczy, nieczynnych jest 33. Ogólna liczba członków przekracza 14 tysięcy, dokładnie licząc, jest 14 tysięcy 461. Powodem charaktera jest na ogół brak odpowiedniej siły kierowniczych na stanowiskach dyrygentów.

Jednakże przyznać trzeba, że koła otrząsają się z tej senności dzięki temu, że zamiłowanie do śpiewu budzi coraz szersze koła dobrym duchem ożywionego społeczeństwa.

Z uznaniem przyznano, że nauczycielstwo szkół powszechnych coraz więcej przyłącza się do ogólnego ruchu kulturalno-oświatowego i że z kół nauczycielskich coraz więcej przybywa kandydatów na kierownicze stanowiska.

W kołach śpiewaczych pracuje obecnie wielu zawodowych muzyków. W 22 okręgach są dyrygentami okręgowymi zawodowi muzycy. W kołach pracuje na stanowiskach dyrygentów 84 nauczycieli, 63 organistów i 64 muzyków

Z działalności Tow. Pomocy Naukowej im. Karola Marcinkowskiego.

Z pośród wielu instytucji, które już w czasach zaborczych rozwinęły niezmiernie żywotną i pozytywną pracę, jedno z naczelnych miejsc zajmuje Towarzystwo Pomocy Naukowej im. Karola Marcinkowskiego. Wśród mroków niewoli niesło ono pochodnię oświaty, umożliwiając uboższemu zastępom młodzieży polskiej zdobywanie wykształcenia i wiedzy.

Dzięki społeczno-filantropijnej i finansowej pomocy Tow. P. N. im. Karola Marcinkowskiego, wielu ukończyło gimnazjum i studia uniwersyteckie.

W tych dniach odbyło się w Bazarze w Poznaniu walne zebranie Towarzystwa. Obrady zajął prezes Jan Żółtowski. Zebraniu przewodniczył mec. Wyszynski. Protokół pisał ks. radca Kaźmierski. Przy stole prezydium zasiadli jako ławnicy ks. prob. Napierała z Gniezna i p. Szyfter z Wrześni.

Sprawozdanie roczne przedłożył sekr. Tow. ks. radca dr. Noryskiewicz. Liczba pobierających stypendia w roku ubiegłym wynosiła 241 młodzieży, suma udzielonej pomocy na studia wynosiła 73.285,75 zł.

Podczas dyskusji nad obecnym i szczegółowym sprawozdaniem podniósł p. Żółtowski rzecz znamienną, że liczba dążącej na studia wyższe młodzieży wzrasta z roku na rok tak nieproporcjonalnie, iż obawiać się trzeba, że młodzież ta nie znajdzie po ukończeniu nauk stosownego zajęcia. Lepiej będzie skierować młodzież tę do zajęć praktycznych, bowiem dużo jest jeszcze placówek na Wschodzie, gdzie zawody praktyczne znajdują się przeważnie w rękach nie polskich. W dyskusji zabierali głos pp.: prof.

MIASTECKO. Nowa placówka Ch. D. W ub. niedzielę odbyło się pierwsze konstytucyjne zebranie obywatelskie w sali p. Reckiego, celem założenia Koła Chrześc. Demokracji. Obradom przewodniczył sekr. p. Sosnowski z Bydgoszczy, a referat wygłosił red. „Dziennika Bydgoskiego” p. Bigoński. Po krótkiej dyskusji powzięto jednomyślnie uchwałę założenia Koła Chrześcijańskiej Demokracji. Wybrano następnie zarząd, który przyrzekł dołożyć wszelkich starań, aby idea chrześcijańsko-demokratyczna znalazła jak najwięcej zwolenników na kresach zachodnich naszego państwa.

TRZEMESZNO. Spotkanie towarzyskie A. Z. S. Poznań i G. K. S. Trzemeszno. W niedzielę, 23 bm. odbył się na boisku gimnazjalnym zawody w koszykówkę między Akademickim Związkiem Sportowym Poznań a Gimnazjalnym Klubem Sportowym Trzemeszno. Od pierwszej chwili rozpoczęcia zawodów zauważono wielką przewagę A. Z. S. nad drużyną G. K. S., to też A. Z. S. Poznań zwyciężył przeciwnika nadspodziewanie wielką ilością „wbitych” — 60:12.

w Ostrowie weteranem z r. 63 jest obecnie p. Józef Kajzer.

Znalezienie topielca. W tych dniach znaleziano nad Ołobokiem w Ostrowie topielca płci męskiej. Po wydobyciu zwłok okazało się, że desperatem który żyć nie chciał, jest 60-letni robotnik Józef Lis z ul. Polnej.

Znaleziono w stawie zakładu kąpielowego „Swite-

Przy zaziębieniu reumatyzmie bólach głowy
ASPIRIN
tabletki

Oryginalne opakowania z czerwoną banderolą i znakiem „BAYER” w kształcie krzyża są do nabycia we wszystkich aptekach
5897

Zjazd delegatów Zw. Cechów Kowalskich w Poznaniu.

W ub. niedzielę w Poznaniu odbył się zjazd delegatów Związku Cechów Kowalskich województwa poznańskiego. Obrady zajął i przewodniczył p. Pacholski z Poznania. Referat w sprawie wstrzymania wyzwalania ucni oraz w sprawie podatków wygłosił p. Wł. Kościński z Rogoźna, członek zarządu Izby Rzemieślniczej w Poznaniu.

W dyskusji zabierali głos przedstawiciele cechów pp.: Sieczkowski z Gniezna, Figaszewski z Kórnik, Olejniczak z Sremu, Stelmazyk z Wągrowca, Cyganek z Żnina, Szych z Jarocina, Michalski z Borku, Adamczewski z Grodziska, Stawiński z Lwówka, Nowak z Kępna, Grycman z Ostrzeszowa, Ludwik z Ostrowa, Łosiński z Wrześni, Brettschneider z Środy, Szymański z Śmigła, Zieliński z Rogoźna, Janekowiak z Mur. Gośliny, Antkowiak z Kórnik, Talarczyk z Krotoszy, Kaczmarek z Pleszewa, Cholewiński z Kozmina, Jablecki z Stęszewa, Pytel z Szamotuł, Tadeusz z Kościana, Olsztyński z Pobiedzisk, Staszak z Poznania jako prezes Związku Cechów Kołodziejskich, Jaskała, Kucharski, Skierski, Rost i inni.

Uchwalono rezolucję, domagającą się przedłużenia rozporządzenia min. przem. i handlu w sprawie świadectw szkolnych dla terminatorów, potrzebnych przy składaniu egzaminu czeładniczego; nast. wyrażono protest przeciwko nowym ciężarom opodatkowania na rzecz Izby Rzemieślniczej oraz przyłączono się do protestu Zw. Kupiectwa w sprawie podatku obrotowego.

Również uchwalono wydawać z początkiem kwartału w dalszym ciągu „Gazetę Kowalsko-Kołodziejską”.

LUBISZEWO. Wiec przeciwbolszewicki odbył się ub. niedzielę w sali p. Zielińskiego. Referat o prześladowaniu katolików w Rosji bolszewickiej wygłosił miejsc. ks. proboszcz. Uchwalono odpowiednie rezolucje.

Zjazd delegatów Wielkop. Tow. Kółek Rolniczych. Obrona interesów włościarstwa wielkopolskiego. (Pierwszy dzień obrad).

W dniu 26 i 27 bm. odbył się w Poznaniu doroczny walny zjazd delegatów Wielkopolskiego Towarzystwa Kółek Rolniczych. W obecności 390 delegatów, reprezentujących 632 Kółek Rolniczych, zajął obrady w wielkiej sali Ogrodu Zoologicznego prezes W. T. K. R. p. Leon Pluciński. Zebranie zaszczycili swą obecnością J. Em. Ks. Kardynał-Prymas dr. Hlond, p. wojewoda Roger hr. Raczyński oraz liczni przedstawiciele wysokiego duchowieństwa i władz cywilnych i wojskowych.

Po załatwieniu wstępnych formalności ukonstytuowaniu prezydium Zjazdu i serdecznym powitaniem Prymasa Polski, zabrał głos Najprzewielebniejszy Ks. Arcypasterz, życząc włościarstwu wielkopolskiemu owocnych obrad.

Miejsce marszałka zjazdu zajął jego zastępca p. Chłapowski z Kopaszewa, gdy p. Pluciński przystąpił do wygłoszenia wielkiego referatu o potrzebach rolnictwa i obronie interesów zawodowych włościarstwa wielkopolskiego w łączności z ciężkim przesileniem, jakie obecnie przeżywa rolnictwo polskie.

Mówca rozpoczął swój referat stwierdzeniem, że praca rolnictwa nie wyda dodatnich rezultatów dla producentów i dla kraju, jeżeli warunki, w których pracuje, nie dadzą mu pewności, że nakłady i świadczenia będą pokryte przez uzyskane ceny ze sprzedaży produktów rolnych.

Różnica między rolnictwem a przemysłem polega na tem, że wytwórczość przemysłowa można szybko dostosować do panujących koniunktur, do cen rynkowych. Produkcja rolnicza natomiast ma tempo powolne. Najlepsze pomysły mogą być zrealizowane dopiero po niejakiem czasie, za rok, za dwa, a nieraz dopiero za kilka lat.

Program dla naprawy stosunków gospodarczych w rolnictwie, jaki przedłożył Radzie Ministrów minister rolnictwa Janta-Polczyński idzie po linii uchwał W. T. K. R. z przed roku. Cieszyć się należy, że wreszcie w Radzie Ministrów, nastąpiło zrozumienie interesów rolnictwa, co jest równoznacznem z interesem Państwa.

Myslą przewodnią referenta był pogląd, iż praca rolnika musi być opłaconą, gdyż dobro-

byt Państwa tego wymaga. Całe gospodarstwo nasze społeczne opiera się na rolnictwie. Gdy rolnik ma pieniądze, mogą się swobodnie rozwijać wszystkie inne gałęzie naszego gospodarstwa.

Po długich i gruntownych wywodach przystąpił mówca do oceny podpisanego w dniu 17 marca traktatu handlowego z Rzeszą Niemiecką. Mówca wyraził przekonanie, że wskutek traktatu zaistnieją normalne stosunki handlowe z Niemcami, a przez nie nastąpi pewne odprężenie kredytowe, nietylko w stosunku do Niemiec, ale także do innych państw.

Traktat handlowy polsko-niemiecki winniśmy zatem ocenić dodatnio w stosunku do produkcji rolniczej Wielkopolski.

Po referacie p. Plucińskiego zabrał głos p. wojewoda Raczyński, zapewniając zgromadzonych, że Rząd polski poprze słuszne żądania rolników. Wojewoda jako ziemianin będzie orderownikiem rolnictwa, dbając o całość interesów powierzonych mu społeczeństwa.

Sprawozdanie Dyrekcji z działalności Towarzystwa w roku ubiegłym przedstawił p. dyr. Leon Domański.

Pod względem ilościowym W. T. K. R. reprezentowało w dniu 31 grudnia 1929 r. 32.071 członków zgromadzonych w 631 Kółkach Rolniczych, którzy zadeklarowali 302.068 zł składki rocznej, czyli, że w porównaniu z rokiem poprzednim było 4.236 członków mniej, Kółek Rolniczych więcej 33 i 24.634 zł więcej składki.

Dyskusja nad referatem p. Plucińskiego nie wykazała ważnych momentów. Na wniosek komisji rewizyjnej udzielono pokwitowania Radzie Głównej i Dyrekcji.

O godz. 6 przerwano dalsze obrady, odraczając je do dnia następnego.

W zarządzanej przerwie rozesłał się delegaci na obrady pięciu komisji, aby przygotować na dzień następny projekty rezolucji.

Obrady toczą się w następujących komisjach: 1) organizacyjnej, 2) ekonomicznej, 3) podatkowo-kredytowej, 4) osadniczej i 5) oświatowej.

Szczegóły z obrad drugiego dnia zjazdu podamy w nast. numerze.

Nieszczęśliwy wypadek z bronią.

Z Panigrodza donoszą: Syn gospodarza p. Niespodzianego, broniąc się przed napastliwym psem p. Majchrzaka, dobył broni i wystrzelił. Na nieszczęście kula ugodziła opodal stojącego młodego Jana Majchrzaka w głowę. Jak się dowiadujemy, rana nie jest groźna. Jest to prawdziwe „szczęście w nieszczęściu”.

Wybuch granatu na poligonie.

Z Torunia donoszą: Dnia 26. bm. ulegli nieszczęśliwemu wypadkowi na poligonie w Podgórzu dwaj oficerowie a mianowicie kpt. Ast Leon i chorąży Afeld Jan z centralnej szkoły strzelniczej, którzy wskutek nieprzewidzianego wybuchu granatu ręcznego odnieśli poważne rany. Przewieziono ich w stanie groźnym do szpitala wojskowego.

Spadochron wyrwał obserwatora z samolotu.

Z Torunia donoszą: Dnia 27. bm. podczas strzelania lotniczego na Poligonie w Podgórzu jeden z pilotów - obserwator, któremu w sposób przypadkowy otworzył się spadochron, został wyrwany z samolotu. Przy upadku na ziemię odniósł on jednak poważne obrażenia ciała. Przewieziono go do szpitala wojskowego.

Kasjarze na gościnnych występach w Starogardzie.

Ze Starogardu donoszą: Nieznani złodzieje włamali się do biura rzeźni miejskiej, poczem zamknęli się i przystąpili do „fachowej” roboty przy kasie. Włamywacze rozpruli kasę ogniotrwałą i wypróżnili całą zawartość schowków. Na szczęście w kasie znajdowało się tylko 750 zł w gotówce. Gdyby włamanie nastąpiło kilka dni wcześniej, bandyci obwołiliby się sowiciej, bowiem dyrektor rzeźni przekazał w ub. wtorek większą kwotę do Kasy Oszczędności. Ze sposobu włamania, oraz z instrumentów, jakimi się złodzieje posługiwali, wnioskować należy, że byli to zawodowi kasjarze, którzy zbiegli w stronę Gdańska.

OSTROMECKO. Dzień imienia marsz. Piłsudskiego obchodzono bardzo uroczysto. O godzinie 7 wiecz. zebrali się członkowie Tow. Powst. i Wojaków z komendantem Graczkowskim na czele, Kolej. Przysp. Wojskowe z p. Michałkiem na czele oraz młodzież p. W. Da-filada odbyła się przed pomnikiem Wolności; nast. zainicjowano akademię w sali p. Maki. Referat: „O życiu i czynach marszałka Piłsudskiego”, wygłosił p. Trojanowski, tut. stytys. W końcu odśpiewano „Rotę”. Nadmienić wypada, iż hr. Alvensleben подарował Wojakom przy tej okazji beczkę piwa.

UNISŁAW. Imieniny marszałka Piłsudskiego obchodzono tu uroczysto. Wieczorem przeszli ulicami wioski pochód z orkiestrą na czele. Na uroczystej akademii referat o życiu i czynach marszałka Piłsudskiego wygłosił p. Madeja. Akademia ta odbyła się staraniem Tow. Powst. i Wojaków.

MĄTWO. W niedzielę, dnia 30. bm. w Mątwach ma się odbyć przedstawienie amatorskie p. t. „Zemsta cygana” oraz występy chórów mieszanych. Dochód z widowiska zostanie przeznaczony na budowę kościoła w Mątwach.

Wiadomości z Tczewa.

Osobiste. Zatrudniony w tut. Młynie Parowym robotnik Jan Żurawski obchodził 50-lecie swej pracy w powyższym przedsiębiorstwie. Uroczystość jubileuszowa odbyła się w domu dyrektorów młyna p. Miśkiewicza i p. Gaji. Przy wspólnym stole zasiadli m. in.: starosta p. Stachowski, ks. prob. Kupczyński, burmistrz p. Wojczyński i inni. Izba Handlowo-Przemysłowa nadała jubilatowi złoty medal za niezwykle wytrwałą pracę.

Z Rady Miejskiej. W dniu 24. bm. odbyło się posiedzenie Rady Miejskiej, które zajął przewodniczący p. Witosławski, podając jednocześnie do wiadomości o ustąpieniu dwóch radnych pp.: Prabućkiego i Domiana. Nadzwyczaj korzystną umowę zawarto z firmą A. G. für Energiewirtschaft na dostawę prądu wysokiego napięcia na teren W. M. Gdańska, która gwarantuje odbiór najmniej 100.000 kilowatów prądu rocznie po cenie 2,8 kilogr. najlepszego węgla za 1 kilowat prądu. Przyjęty i zatwierdzony został bilans, zamknięty sumą 701.360,41 zł. Rachunek zysków i strat wyniósł 69706,96 zł a zyski przedstawiały sumę 120.013,53 zł. Na sejmik Komunalnego Zw. Kredytowego w Poznaniu wybrano delegatami radnych pp.: Struczyńskiego i Paszka.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Grudziądzu otworzyła w Tczewie stację próbnoborcą dla masła eksportowanego drogą morską przez porty polskie. Czynności, połączone ze zbadaniem masła odbywać się będą w czasie odprawy kolejowo-celnej w Tczewie. Eksporterzy masła będą mogli obecnie nadawać przesyłki bezpośrednio do portów polskich.

Wizytacja szkół. Kurator okręgu szkolnego

Z Inowrocławia.

Z Tow. Właścicieli Nieruchomości. Dnia 21. bm. odbyło się plenarne zebranie członków Tow. Właścicieli Nieruchomości pod przewodnictwem prezesa p. Komarnickiego. Omawiano sprawy podatków, wywozu śmieci i t. d. Znamienną uchwałę powzięto w sprawie popierania budowy lotniska cywilnego w Inowrocławiu, przeznaczając na ten cel z kasy Tow. kwotę 100 zł. Postanowiono z dniem 1 kwietnia obniżyć składkę członkowską do 50 gr miesięcznie, a zaległe składki ściągnąć lub też w niektórych wypadkach umorzyć.

Walne zebranie Stronnictwa „Piast”. Dnia 23. bm. w niedzielę w sali Parku Miejskiego odbyło się walne zebranie powiat. Stron. Lud. „Piasta”. Po przyjęciu sprawozdań ustępującego zarządu odbyły się wybory. Obrano nowy zarząd w składzie nast.: prezes Wł. Kosiak z Zagajewiczek, jego zastępca Bolesław Krzepiowski ze Złotnik Kujaw., Stanisław Pałucki z Inowrocławia sekretarz, skarbnik St. Kwiatkowski z Lisewa. Ławnikami zostali: Wł. Harenda z Szadłowic, Cz. Kalka z Murzynna, L. Kluskowski z Rojewa, A. Maciejewski z Tuczna i A. Malec z Jacewa.

Z Czerwonego Krzyża. Dnia 25. bm. odbyło się walne zebranie Czerwonego Krzyża pod przewodnictwem prezydenta miasta p. Jankowskiego. Bilans na 1 stycznia br. wykazuje majątek wartości 17.443,89 zł. Oddział posiada trzy koła młodzieży szkolnej, a mian.: w gimnazjum żeńskim im. M. Konopnickiej, w seminarjum żeńskim państw. oraz w szkole przem.-handlowej żeńskiej. Sekcja Opieki nad żołnierzem samodzielnie zebrała fundusz 3941 zł, z którego wydała na podarki dla wojska 2882 zł. Po udzieleniu pokwitowania zarządowi, przystąpiono do wyborów nowego zarządu, do którego

weszły nast. osoby: p. Czarlińska przewodnicząca, p. Hederingówna i p. Kubiakowa zastępczyni przewodni., p. Ferberówna sekretarka, p. Krantzówna skarbniczka, oraz p. Łobodzińska i p. Pawlakowa. Do komisji rewizyjnej wybrano pp.: Kornaszewską i Szczudłowską. Dla propagandy ideologii Czerw. Krzyża w szkołach powołano: insp. szkół. A. Nowakowskiego, p. Gutowską i p. Truszczyńską.

Narod. Uniwersytet Robotniczy. Dnia 28. bm. w śródmieściu odbyły się dwa wykłady Narod. Uniwersytetu Robotniczego: prof. M. Pawłowski mówił: „O robotniku w sztuce”, ilustrując licznymi przeżyciami, poczem prof. K. Fabierkiewicz wyjaśniał: „Czy żydzi naprawdę, jak nam się wydaje, sprzedają taniej?”. Wstęp bezpłatny.

Z komitetu Floty Narodowej. Na ostatnim zebraniu zarządu komitetu Floty Narodowej uchwalono przystąpić wkrótce do organizowania w Inowrocławiu Yachtklubu Kujawskiego. Jakkolwiek pozornie sprawa ta wydaje się zabawną z powodu braku w bezpośrednim pobliżu miasta rzeki lub jeziora, to jednak pobliskie Mątwy mają rzekę Noteć, nad którą projektuje się urządzenie przystani, a z Mątwy mamy dogodnie połączenie autobusem. Organizowanie Yachtklubu spoczywa w ręku projektodawcy dr. J. Wiernickiego, który przy udziale dyr. Słodowni inż. Tołfoczek z Mątew oraz niektórych członków komitetu Floty Narodowej ma opracować statut.

Z kin. „Apollo” wyświetla dramat p. t. „Przystań miłości”. „Pałac” ma dramat p. t. „Biała księżna” z Polą Negri. „Stylowy” daje dwa dramaty: „Gdy noc zapadnie” z Harry Liedtkem oraz „Bohaterkę sensacyjnego procesu”. „Żak” pokazuje dwa dramaty: „Postrach złoczyńców” oraz „Ameryka się bawi”.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 4 kwietnia włącznie apteka „Pod Lwem”, Rynek Nowomiejski.

Z TATRU POMORSKIEGO.

W sobotę, dnia 29. bm. o godzinie 20,15 po cenach popularnych od 20 groszy do 2,40 zł rekordowa krotoczwila Wincentego Rapackiego p. t. „Ja tu rządzą”.

W niedzielę, dnia 30. bm. o godzinie 13 powtórzona będzie po cenach od 20 gr do 1,50 zł dla naszych miłośników cudowna bajka Janusza Warneckiego p. t. „Cudowny pierścień”.

O godz. 16,15 po cenach od 20 gr do 2,40 zł doskonała komedia Józefa Rączkowskiego p. t. „Nad polskim morzem”.

O godz. 20,15 po cenach od 20 gr do 2,40 zł „Ja tu rządzą”.

Z posiedzenia Rady Miejskiej. Na posiedzeniu Rady Miejskiej, które odbyło się dnia 26. bm. p. Wieniec zgłosił imieniem Zjednoczonego Bloku Pracy Gospodarczej oświadczenie, że klub jego głosował przeciw wnioskowi komisji budżetowej, ustalającej pozycje w budżecie na remont ul. Wodnej oraz, że sprawozdanie „Głosu Robotnika” jest kłamliwe. Następnie przystąpiono do porządku obrad.

Po odebraniu przysięgi przez prezydenta miasta od nowoprowadzonego radnego adw. Nalazka, który wszedł w miejsce radnego p. Lewandowskiego, Rada Miejska wybrała delegatów na sejmik Komunalnego Związku Kredyto-

wego w Poznaniu. Wybrano nast. pp.: inż. Kolka i Wiencka. Sprawę subwencji dla wydawnictwa Księgi Pamiątkowej 10-lecia Pomorza ze względu na brak funduszy oddalono. Podwyżki cen biletów tramwajowych Rada Miejska, po obszernej dyskusji, nie uwzględniła. Rada Miejska uchwaliła wezwać Tow. Konserwatorium Muzyczne do opuszczenia zajmowanego lokalu, gdyż gmach ten zakupuje do swego użytku Komunalna Kasa Miejska. Magistrat wzamian za ustąpienie gmachu przy ul. Chełmińskiej 4, proponował Konserwatorium Muzycznemu ubikację w domu barakowym nad Bramą Bydgoską, na co Towarzystwo się nie godziło.

Pozatem Rada Miejska uchwaliła wyasygnować jednorazową subwencję w wysokości 400 złotych na cele Tow. „Matka i Dziecko” oraz wstawić dodatkowo do budżetu Teatru Miejskiego na rok 1930-31 sumę 1.200 zł, a kierownictwo Teatru Miejskiego oddać obecnemu kierownikowi zespołu p. Glińskiemu. Anulowano nast. uchwaloną na posiedzeniu dnia 19 lutego br. pożyczkę w wysokości 700.000 zł z drogowego funduszu pożyczkowego Min. Rob. Publ. i uchwalono zaciągnąć pożyczkę 300.000 zł po 6 proc. w Polskim Banku Komunalnym w Warszawie z funduszy wyżej wymienionych. Pierwsza rata płatna będzie dnia 2 stycznia 1931 r. i zużyta będzie na pokrycie reszty L raty udziału m. Torunia na budowę mostu drogowego przez Wisłę. Uchwalono wydzierżawić przeźwóz przez Wisłę dotychczasowemu dzierżawcy p. Dietmannowi, z zastrzeżeniem dotychczasowych kosztów cen przejazdu.

W końcu p. Schab wniósł interpelację o unormowanie cen pieczywa, którą rada przyjęła za wniosek nagły.

Osobiste. Dnia 28. bm. p. Fr. Nasarzewski, nadzorca podstacji elektrowni miejskiej obchodził 30-lecie pracy zawodowej i to w tej samej elektrowni. Z okazji tej uroczystości radca p. Basincki wręczył jubilatowi imieniem Magistratu, zł. zegarek jako upominek w uznaniu zasług.

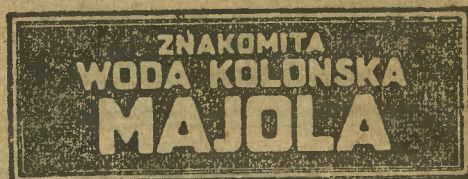
Zaginął. Dnia 26. bm. zgłosiła Gęstwińska Walerja, że dnia 24. bm. wyszedł z domu jej mąż Kazimierz i dotychczas nie powrócił. Za wymienionym wdrożono poszukiwania.

Sprzeniewierzenie. Dnia 26. bm. zgłosiła w Toruniu Kowalska Marianna, zam. w Chełmży, ul. Chełmińskie Przedmieście 17 sprzeniewierzenie gotówki, płaszcza i kapelusza ogólnej wartości 188 zł, popełnione przez Irenę Dąbrowską bez stałego miejsca zamieszkania.

Przypomniamy czytelnikom i abonentom w Toruniu o odnowieniu prenumeraty „Dziennika Bydgoskiego” na kwiecień, którą uiszczyć można w filii „Dzien. Bydg.” przy ul. Mostowej 17, oraz w agenturach, rozmieszczonych we wszystkich dzielnicach miasta. Pismo nasze odbierać już można w filii o godz. 14, w agenturach o godz. 16 względnie 17. Administracja.

Walne zebranie Czerwonego Krzyża odbędzie się dnia 6 kwietnia br. o godz. 17 w sali posiedzeń Rady Miejskiej. Na porządku obrad m. in. sprawozdanie z działalności zarządu, uchwalenie programu prac i preliminarza budżetowego oraz wybór delegatów na walne zebranie okręgu.

Kino „Mars” wyświetla piękny film p. t. „Bohaterka wielkiej wojny”, ponadto komedję p. t. „Bobus marynarzem”.

Chełmża.

Walne zebranie chełmżyńskiego Tow. Wiosłarzy odbędzie się w niedzielę, dnia 6 kwietnia o godz. 4 po poł. w hotelu Pomorskim.

Walne zebranie Tow. Ludowego odbyło się w dniu 23. bm. w hotelu Dworcowym, które zajął prezes p. Brzeski. Protokół z ostatniego zebrania odczytał sekretarz p. Beszczyński, referat wygłosił ks. prof. Baniecki o wychowaniu młodzieży.

Grudziądz.

Kalendarzyk teatralny.

Sobota, dnia 29. bm. po południu „Legionści” specjalne przedstawienie dla młodzieży. Ceny najniższe.

Niedziela, dnia 30. bm. po południu „Dzwony z Corneville” ceny 0,50, 1,00 i 1,50 zł; wieczorem „Palestrant”. Ceny 0,50, 1,00 i 1,50 zł.

Komisja dla badania pojazdów mechanicznych. Niniejszym podaje się do publicznej wiadomości, iż komisja dla badania pojazdów mechanicznych wyznaczona w Toruniu na dzień 29. bm. została odwołana i urzędować będzie jak następuje: w kwietniu 9, 16 i 26; w maju 7, 14 i 21; w czerwcu 4, 11, 18 i 25.

Odczyt naczelnika kuratorium P. Dybczyńskiego. Koło grudziądzkie Stowarzyszenia Nauczycieli szkół zawodowych przypomina, iż staraniem Koła w sobotę, dnia 29. bm. o godz. 6,30 po południu w auli gimnazjum klasycznego wygłosi referat „O szkolnictwie zawodowym w Stanach Półn. Ameryki” naczelnik wydziału kuratorium poznańskiego p. Sylwester Dybczyński.

Starogard.

Koncert w gimnazjum. Dnia 6 kwietnia odbędzie się w auli gimnazjalnej gościnny występ znakomitej śpiewaczki opery lwowskiej p. Januszowej. Poza tem deklamacje i występy orkiestry szkolnej.

Kino Sokolnicówka zamknięte. Stolica Kociewia posiadała dotychczas dwa kina. Kryzys gospodarczy wyrwał swoje piętno również na przemysł filmowy. Oto dyrekcja kina „Sokolnicówka” ogłosiła niewypłacalność. Obecnie Starogard posiada tylko jedno kino.

Walka z nędzą i bezrobociem. Pod przewodnictwem radcy Mazurowskiego odbyło się posiedzenie komisji opieki społecznej. Na posiedzeniu ustalono wysokość zapomóg dla kilkuset rodzin. Bezrobotni będą otrzymywali bony, za które będą mogli pobierać potrzebne im przedmioty codziennego użytku w składach. Zarządzenie to jest słuszne, ponieważ wielu bezrobotnych upijał się za otrzymane z Magistratu pieniądze, a ich rodziny przymierały z głodu. Na posiedzeniu zwrócono uwagę, że suma 40000 złotych na rok na opiekę społeczną jest stanowczo za małą.

Gościnny występ teatru grudziądzkiego. Teatr grudziądzki wystawił operę komiczną p. t. „Dzwony z Corneville”. Licznie zgromadzona publiczność bawiła się znakomicie. Sztuka wypadła bardzo dobrze.

Chojnice.

Stow. Kupców Samodzielnych odbyło dnia 24. bm. swe roczne walne zebranie w lokalu p. Kalety. Po sprawozdaniu prezesa, sekretarza i skarbnika udzielono ustępującemu zarządowi absolutorium. Nowy zarząd tworzą pp.: Stamm prezes, Kunowski wiceprezes, Krzemieński sekretarz, Baczkowski zast. sekretarza, Górecki skarbnik, Kaletta, Kwasięgroch, Oczwałdowski i Jarczyński ławnicy.

Zebranie Rady Okręgowej „Sokoła” w Chojnicach odbędzie się dnia 30. bm. Na porządku obrad m. in. sprawozdanie przewodnictwa okręgu, wybór na 3 lata wiceprezesa i 3 członków zarządu okręgowego.

Walne zebranie Urzędniczej Spółdzielni Budowlanej odbędzie się w środę, dnia 9 kwietnia o godz. 8 wiecz. w lokalu p. Kalety.

Kradzież. Pani Góreckiej z Angowie skradziono z kopca około 50 ctr. kartofli. Sprawcę kradzieży ujęto.

Wejherowo.

Miesięczne zebranie Tow. Powst. i Wojaków zajął prezes p. Cichocki. Zebrani uchwalili, aby z funduszu na budowę pomnika Tow. Powstańców i Wojaków zebranego w roku 1926, przedstawiającego obecnie kwotę 4800 zł, przekazać 4000 zł komitetowi Przystosowania Wojkowego w Wejherowie na budowę stadionu. Towarzystwo sobie wyraźnie zastrzegło pierwszeństwo w używaniu strzelnicy i stadionu. Przystąpiono do rozdzielania odznaki Frontu Pomorskiego, którą otrzymali nast. pp.: Leon Stefanowski, Felstau, Leon Hirsz, Cieśliski, Lewandowski, Augustyn Richert, dr. Panek, Wincenty Walter i Mituła Jan.

APTEKA przy Pl. Teatralnym
ul. Marszałka Focha 14

Wykonuje **RECEPTY**
dla wszystkich **KAS CHORYCH**

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 29 marca 1930 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: Eustachego op., Pelagji m.
Jutro: Kwiryna m.
Wschód słońca: godz. 5.45.
Zachód słońca: godz. 18.26.

DYŻURY APTEK:

Od poniedziałku dnia 24 bm. do poniedziałku 31 bm. pełnią dyżur.

- 1) Apteka pod Niedźwiedziem, ul. Niedźwiedzia 6, telefon 50;
- 2) Apteka pod Koroną, ul. Dworcowa 74, telefon 301.

— Muzeum Miejskie przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—4, w niedzielę od 11—2. Obecnie w Muzeum wystawa dzieł malarstwa (w XVII—XIX) ze zbiorów prywatnych.

— Biblioteka Miejska (Stary Rynek im. Marsz. Piłsudskiego 1) otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 9—14 i od 7—20. Pracownia Naukowa i Czytelnia pism codziennie od 10—13 i od 17—20. Wypożyczalnia codziennie od godz. 11—13½ i od 17—18.45.

— Biblioteka Ludowa (Jana Kazimierza nr. 9) Wypożyczalnia otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od 12—13, po nadto „poniedziałki, środy, czwartki i piątki od 17—19, we wtorki i soboty od 15—19.

TEATR MIEJSKI.

Dziś w sobotę premiera wspaniałej operetki Benatzky'ego „Japonka”, która wypełni również niedzielne przedstawienie wieczorowe. Operetkę urozmaicają efektowne tańce m. i. kwartet p. t. „Taniec tragarzy murzyńskich” w wykonaniu pp. Goreckiej i Morawskiego.

W niedzielę po południu o 4-ej „Frasquita” Lehara. Ceny miejsc znacznie niższe.

WYPRZEDAŻ LIKWIDACYJNA
KONFEKCI DAMSKIEJ
PŁASZCZE SUKNIE — SWETRY
„CZESANKA”, Pl. Wolności 1.

W pewnym towarzystwie mówiono o sprawie Konstytucji, a w szczególności o tem, jak byłoby najlepiej wybierać Prezydenta Państwa. Dziś — jak wiadomo — wybierają go nasze ciała ustawodawcze.

— A ja byłbym jednak za tem — odzywa się jeden z dyskutujących — aby głowa Państwa była wybierana w drodze plebiscytu przez powszechne głosowanie ludowe. Taki plebiscyt wzmocniłby podstawy moralne władzy Prezydenta, symbolizując niejako jego zupełną niezależność od Sejmu. Każdy poseł do Sejmu jest wybrany tylko z pewnego okręgu. Okręgiem wyborczym Prezydenta byłoby całe państwo. Taki człowiek nietylko z ramienia ustawy, ale i z mocy swego prestiżu mógłby rządzić silną ręką, o którą nam tak chodzi.

— Pan przyzna jednak, że aby taki wybór był trafny, to musiałby on paść na człowieka popularnego w całym narodzie, otoczonego niezwykłym szacunkiem i wdzięcznością. Dziś mamy takich opatrnościowych ludzi. Jest Piłsudski, Hindenburg, Mussolini, był takim człowiekiem wielki Clemenceau. Ale ludzie tacy zjawiają się tylko w czasach przewrotów i wojen. Nawet Bismarck, gdyby Niemcy nie były prowadzili za jego rządów tylu kampanii, nie zostałby Bismarckiem. W takich warunkach system plebiscytowy ma uzasadnienie i sens praktyczny. Ale gdy się czasy uspokoją, gdy nie będzie ludzi po nad miarę powszedniości, w czują stronę ma się skierować opinia narodowa?

— Niepodobna, aby w państwie nie znalazł się każdego czasu człowiek, który innym ponad głowy wyrasta, któryby nawet w normalnych warunkach nie umiał dość silnie podzielać na uczucia i fantazję ludu. Tacy będą zawsze jego wybrańcami.

— Pozwalam sobie wątpić. Ci, że ich tak nazwę, pokojowi bohaterzy, nie mogą mieć dla mas uroku nadzwyczajności. Mogą się

stać ogólnie popularnymi tylko dzięki wyjątkowej propagandzie. Któż zaś będzie tę propagandę prowadził, kto będzie na niąłożył? Znowu nie kto inny, jak tylko partje polityczne. W ten sposób tak potępiane partyjnictwo dostanie zer nowy, a tak obfity i pożywny, o jakim nie mogłoby marzyć przy wyborze prezydenta przez ciała ustawodawcze. Bo tam ci wszyscy macherzy i augury znają się jak tyse konie, nie mogą się wzajemnie okłamywać, i w ten sposób walka o wybór prezydenta musiałaby się potoczyć w kierunku programów politycznych czy gospodarczych, i kompromisów. A przenieś pan tę walkę w masę ludową, nie orjentując się a łatwowierne, to rozpęta pan burzę o niedającym się przewidzieć wyniku.

— A czyż ten wybór z łona mas ludowych musi być koniecznie bezpośredni? Może się on odbywać przez elektorów, podobnie jak w Stanach Zjednoczonych. Taka pośredniość wyboru łagodzi umysły, także stępią antagonizmy, bo do decydującej rozgrywki przyszedłoby dopiero podczas głosowania elektorów.

— Pocóż panu ta cała historia z elektorami? Czyż posłowie i senatorowie nie mogą też występować, jak dzisiaj, w charakterze takich elektorów? Przecież to jest prostsze, ekonomiczniejsze i politycznie bardziej wskazane. Posłowie i senatorowie, dzięki nabytemu już doświadczeniu politycznemu, mogą w kwestji wyboru Prezydenta orjentować się wiele lepiej, od li tylko do tego jednego celu wybranych elektorów.

— Wiecie panowie, co się właściwie kryje poza takim referendium ludowym? Idzie prosto o przeprowadzenie jawnej dyktatury, czy nawet monarchji.

Ks. biskup Laubitz

nadesłał redaktorowi Tesce, jako marszałkowi zjazdu delegatów Ch. Z. Z., następujące pismo:

Gniezno, dnia 17 marca 1930 r.

Dziękując uprzejmie W. Panu Marszałkowi za wyrazy czci i przywiązania przesłane z Walnego Zjazdu Delegatów, życzę Chrześcijańskiemu Zjednoczeniu Zawodowemu Okręgu Nadnoteckiego jak najpomysłniejszego rozwoju i błogosławieństwa Bożego.
† Bp. Antoni Laubitz.

Kobiety chciały go uprowadzić.

Takim doniesieniem zaalarmował policję młody cukiernik.

Zdarzało się dotychczas, że mężczyźni uprowadzali kobiety, ale żeby kobiety uprowadzały mężczyzn, tego nie notowały jeszcze żadne kroniki. I chociaż w dzisiejszych czasach zepsucia i demoralizacji, zdarzają się nieraz rzeczy potworne, to jednak wypadek, jakim zaalarmował władze policyjne 20-letni pomocnik cukiernicy, bez stalego miejsca zamieszkania, Jan Hończa, zdaje się być wytworem chorobliwej fantazji. Mianowicie, młody ten człowiek doniósł policji, że w Inowrocławiu narzuciła mu się ze swą znajomością jakaś elegancka dama, która poszła z nim poza miasto na spacer, częstowała laskami i zaprosiła następnie do kawiarni, częstując młodzieńca na swój koszt.

W kawiarni zapoznała go z dwoma innymi paniami, z którymi następnie odbyli wspólną wycieczkę samochodem poza miasto, w czasie której zachowanie się kobiet wobec niego było rozwzięłe.

Dziwiło to wszystko Hończę i wprowadzało w jakiś lęk, tak, że począł unikać towarzystwa zagadkowych kobiet, które jednak znalazły sposób wywabienia go znowu na przejażdżkę samochodem, którym przyjechali aż pod Bydgoszcz. W czasie tej przejażdżki, kobiety proponowały Hończy, aby udał się z nimi zagranicę, gdzie zamieszka w bogatym pensjonacie, w którym przebywają tylko sami młodzi mężczyźni i gdzie mu będzie bardzo dobrze.

Młodzieniec, zrozumiałwszy teraz, że za-

— Wyjaśnienie. W jednym z ostatnich numerów podaliśmy, że niejaki p. Adam Jurys został zasądzony na miesiąc więzienia za podburzanie bezrobotnych do rabunków. Jak się dowiadujemy, p. Jurys nie należał do Niezależnej Partji Socjalistycznej. Tłumaczy się on pozatem, że do rabunków nie nawoływał. Wniósł też apelację w związku z zapadłym wyrokiem do wyższej instancji.

TAVANNES WATCH CO

TAVANNES
dokładny
wykwintny
dostępny

MECHANIZM ZEGARKA TAVANNES JEST SKONSTRUOWANY Z
DOKŁADNOŚCIĄ 1/1000000 MM. PRZYCZYNA POTYKACZAJ NIEBYWAŁA.

— Nonsens. Chodzi o swoisty sposób podniesienia powagi moralnej Prezydenta Państwa. Przy naszym niskim poziomie kultury politycznej żadna partja nie zdoła ogarnąć do tego stopnia kraju, aby mu w drodze plebiscytu narzuciła swego Prezydenta. Ten Prezydent wypłynie bądź co bądź ze zbiorowej woli ludu.

— Ależ panie, przy plebiscycie wpływ partyj na wybór wzmógłby się niezmiernie, i w rezultacie plebiscyt byłby powtórzeniem wszystkich ujemnych i kłopotliwych stron wyborów. Taki plebiscyt nietylko nie podnosiłby powagi moralnej prezydenta, lecz przeciwnie obniżałby ją, czyniąc go wyłącznie pupilem tej partji, która swoją agitacją potrafiła skupić na niego większość głosów.

Tak ta dyskusja toczyła się godzinami. I ten i tamten zdawał się mieć rację. Istne błędne koło, którego trafne wyjście zależy od setek i tysięcy najrozmaitszych okoliczności.

— Ostre strzelanie na strzelnicy bojowej 15 D. P. Dnia 31. III. i 2. IV. br. przeprowadza 61 p. p. wlkp. ostre strzelanie na strzelnicy bojowej 15 Dyw. Piech. w Jachcicach. Wszelkie drogi w tym kierunku strzeżone będą przez posterunki własne.

— Klub Wioślarski Gryf. Dnia 30 bm. o godz. 11 w sali kina „Kryształ” ul. Gdańska odbędzie się wykład z ilustracją filmu sportowego o wioślarstwie, wygłoszony przez p. Borrmana, na który prosimy o jak najliczniejszą przybycie ze względu na aktualny temat.

Polska a Prusy Książęce.

Staraniem Komitetu Obywatelskiego wygłosi dziś w sobotę o godz. 18-ej (6-ej wieczorem) w auli państwowego gimnazjum humanistycznego przy ul. Grodzkiej red. A. Basiński, członek Polskiego Stowarzyszenia Przyjaciół Pokoju, wykład na temat powyższy, jako drugi z cyklu odczytów o Pomorzu. Wstęp 50 gr.

Walne zebranie Żeńskiego Tow. Gimn. „Sokół”.

odbędzie się w środę dnia 9 kwietnia br. o godz. 7.30 wieczorem w salce hotelu Leninga. W razie nie stawienia się prawomocnej do uchwał liczby członkiń, odbędzie się walne zebranie w pół godziny później bez względu na ilość zebranych członkiń.

Porządek obrad:

- 1) Zagajenie;
- 2) Przyjęcie członkiń;
- 3) Komunikaty Zarządu;
- 4) Ukonstytuowanie prezydium;
- 5) Odczytanie protokołu z ostatniego walnego zebrania;
- 6) Sprawozdania: a) prezeski, b) sekretarski, c) naczelniczkki, d) skarbniczkki, e) komisji rewizyjnej, f) kierowniczkki młodzieży, g) poszczególnych sekcji;
- 7) Dyskusja nad sprawozdaniami.
- 8) Udzielenie Zarządowi absolutorjum.
- 9) Wybór Zarządu.
- 10) Wybór Komisji rewizyjnej, sądu honorowego i delegatek na Zjazd Rady Dzielnicowej.
- 11) Zatwierdzenie programu pracy na rok 1930.
- 12) Ustalenie budżetu na rok bieżący.
- 13) Wnioski i wolne głosy.
- 14) Zamknięcie zebrania.

O przyjemnym smaku i zapachu sympatyczny i pewny środek desinfekujący gardło i krtani **TABLETKI PARAMINT „ERBE”**. Nie tylko dla chorych lecz i dla zdrowych przy pielęgnowaniu osób chorych zakaźnie oraz podczas epidemji tak w domu jak i w szpitalach, urzędach, szkołach, w tramwaju i w kinie. **PARAMINT „ERBE”** zażywaj kilka razy dziennie abyś się nie zakaził **GRYPĄ, ANGINĄ** lub innymi chorobami. (3963a)

Do nabycia w aptekach i drogerjach.

W tramwaju.

— Cóż to, panj Łepkoska w żalobie? Dycht czarno ubrana i w taki długi sukni?

— Ludzie kochana, musze was pożegnać. Ten ostatni list pana aptekarza Rybickiego tak mnie wzruszył, że rady ani miejsca znaleźć sobie nimoge. Posadzałam go, że wedle orderu tyle świc na Józefa zapalił, a on sie publicznie deklaruje, że nie chce honorów, niechce Polonji Restytuty, a tylko chce, aby cały naród szedł za panem marszałkiem. Podobno Pan Marszałek Dziennik pilnie czyta, i niepodobna, aby zato panu aptekarzowi jaki nagrody nie obmyślił. Może mu order da, a może wicepremierem go zrobi, bo podobno dwie takie posady dla mądrych a zasłużonych ludzi się szykują.

— I dlatego pani żalobe ubrała?

— Nie żaloba to, a ino chce pokazać, że i ja teraz taką prawdziwą matroną byde. Już mi wywietrzały z głowy gułpotki, jedwabne stroje, krótkie suknie, już ani nawet na miss Polonje kandydować nie byde, do czego niedawno jeszcze miałam taką ochotę i tela szans. Chce odtąd umartwiać grzyszne ciało i oddam sie całka postnym rozmyślaniom.

— Pani Łepkoska, czy pani nie chora? — Byłam chora na duszy i na sercu, ale ozdrowiałam i poprawie sie, jak mi zbawienia przyśmierci potrzeba. Nie patrzcie tak na mnie, jakbym kino robiła. Przydużyłam sobie suknie, dycht poza kolana, i włosy drogim olejem posmarowałam, aby mi przędy odrosły, bo powiada pismo święte: szpetna jest rzecz niewieście strzyz sie albo golić. Także ustępliwą byde, aby nie pasowały do mnie słowa proroka Izajasza: niewiasta swarliwa jest jako ustawiczne kapanie przez dach. Już tyż sobie i gęby żadnym kremem smarować nie byde, bo w księgach króla Salomona stoi napisane: niewiasta piękna, ale próżna, jest jako kolce złote w pysku świni.

— Próżna pani jest, ale kto powiedział, że pani jest piękna?

— Panie Antkowiak, na nic panowe podrywki i prześmichy ze mnie. Nie wprowadzi mnie pan z wagi, ani nic niechrześcijańskiego panu więcy nie powiem. Także w Dzienniku prosiłam, aby w nim już nigdy i nic o mnie nie stało.

— Rynek Pana Marszałka!

„Dom Rzemieślniczy” w Bydgoszczy.

W dniu jutrzejszym, mianowicie 30-go marca br. odbędzie się poświęcenie „Domu Rzemieślniczego” nieruchomości położonej przy ul. Jagiellońskiej 60, nabytej drogą kupna przez tutejszą Izbę Rzemieślniczą.

Już od samego początku istnienia Izby Rzemieślniczej w Bydgoszczy, rzemiosło obwodu tego marzyło o własnym ognisku i własnej siedzibie. Za czasów zaborczych w roku 1914 istniał już fundusz zebrany przez rzemiosło w kwocie 56.000 mk., lecz do budowy nie doszło, a pieniądze poszły na sławną „Kriegsanleihe”. Po wojnie światowej i w pierwszych latach powrotu niepodległości i państwa polskiego, a nie szczęśliwych czasach dewaluacji, zadowolić się musiano tylko pobożnym życzeniem nabycia własnego domu. Dopiero w roku 1924 z wprowadzeniem złotego polskiego, ożyła się myśl stworzenia Domu Rzemieślniczego i przystąpiono do działania w tym kierunku. Komisarz Izby śp. Kornaszewski łącznie z syndykiem Izby p. Dudkowskim wydali z polecenia ówczesnego zarządu odezwę do całego rzemiosła obwodu, celem składania cegiełek i kwot na Dom Rzemieślniczy. Dzięki wielkiej ofiarności rzemiosła, oraz niestrudzonej i mozolnej pracy prezesa Izby p. Zawitaja oraz p. Dudkowskiego, którzy przy każdej nadarzającej się sposobności zachęcali do ofiarności, było możliwym, że 24 września 1929 r. w dniu ukonstytuowania się Izby, dotychczasowy zarząd komisaryczny, zarządowi teraźniejszemu mógł zdać kwotę 47.000,— zł, zebranych przez rzemiosło, jako fundusz na Dom Rzemieślniczy.

Ten fundusz podstawowy oraz przychylne stanowisko Ministerstwa Przemysłu i Handlu umożliwiły kupno Domu Rzemieślniczego. Wraz z domem objęto znaczny ciężar hipoteczny, który kontraktowo w przeciągu 5-ciu lat musi być spłacony. Z tej przyczyny w pierwszych latach dom ten nie będzie jeszcze tym idealnym „Domem Rzemieślniczym”, w którym winny się znajdować warsztaty do przeprowadzenia kursów, gospoda i czytelnia rzemieślnicza, sale do zebrań, pokoje dla zamieszkałych, składających egzamina i t. p. Przeprowadzenie tych przebudowań i urządzeń z czasem się przeprowadzi, ponieważ istnieją częściowo odpowiednie zabudowania.

Pierwszym etapem więc zrealizowania sprawy „Domu Rzem.” jest zlikwidowanie obciążeń nieruchomości, w której to akcji ogół rzemiosła bierze czynny udział. Świadczą o tem fakt, że na okólnik wysłany przez Izbę do wszystkich cechów obwodu,

wzywający do popierania tej sprawy, wpłynęło w przeciągu dwóch i pół miesiąca kwota 8253,56 złotych.

Miejmy nadzieję, że przy wytrwałej i ofiarnej dalszej współpracy rzemiosła i zarządu Izby, uda się doprowadzić nabyty „Dom Rzemieślniczy” do takiego stanu, by stanowił on pożyteczną i idealną strzechę rzemiosła obwodu bydgoskiego.

Program

UROCZYSTOŚCI POŚWIĘCENIA DOMU RZEMIEŚLNICZEGO.

Godz. 8,30: Zbiórka delegacji cechów i rzemiosła w Resursie Kupieckiej, Jagiellońska 25.

Godz. 9,00: Ustawienie się pochodu według kolejności. Każdy cech obowiązany jest przysłać conajmniej delegację ze sztabem.

Godz. 9,15: Uroczyste Nabożeństwo w kościele farnym.

Godz. 10,15: Poświęcenie gmachu Izby jako własnej siedziby.

Godz. 10,45: Odmarsz przez miasto do Strzelnicy przy ulicy Toruńskiej 175.

Godz. 12,00: Uroczyste posiedzenie.

1. Zagajenie, powitanie Władz, cechów i rzemiosła przez prezydenta Izby;

2. Wybór marszałka zjazdu;

3. Przemówienia władz i delegatów;

4. Sprawozdanie sekretarza Izby;

5. Referat „Rzemiosło w Polsce w dobie obecnej”;

6. Zakończenie zebrania;

7. Godz. 1,30 wspólny obiad.

Internat Kresowy na Bielawkach w Bydgoszczy.

Czem jest Internat Kresowy dla młodzieży z Kresów Wschodnich, mogą najlepiej zaświadczyć liczni wychowankowie Internatu, którzy uciekając z piekła bolszewickiego, aby ratować od zarazy swe młode polskie dusze, znaleźli w nim ciepło rodzinne, naukę i wychowanie, przygotowujące ich do przyszłych zadań na niwie narodowej.

Większą część tych wychowanków, to sieroty, których rodzice pomordowani zostali przez bolszewików za to, że byli Polakami. Internat uważa za swój najświętszy obowiązek wychować młodzież tak, aby uczynić ją zdolną do przyszłej misji wśród rodaków na Kresach Wschodnich.

Młodzież utrzymuje w Internacie całkowite utrzymanie, odzież, książki i możność kształcenia się w danym kierunku. Internat założony został w r. 1920 przez Towarzystwo Pomocy Dzieciom i Młodzieży Polskiej z Kresów Wschodnich w Warszawie, na czele którego stoi prezeska też p. ministrowa Słowińska.

Towarzystwo posiada kilka internatów dla chłopców i dziewcząt, a mianowicie w Bydgoszczy, Grudziądzu, Chełmie, Korcu i Warszawie. Internat w Bydgoszczy posiada obecnie 133 wychowanków, z których 25 uczęszcza do gimnazjum; 12 do szkół niższych, wydziałowych i powszechnych; 96 zaś do szkół zawodowych, jak: przemysłowych, rolniczych, liceum handlowego, miejskiej szkoły handlowej w Warszawie, szkoły technicznej oraz szkoły morskiej w Tczewie.

Od roku 1920 ukończyło szkoły 107 wychowanków, z których wielu pracuje w cukrowniach, fabrykach chemicznych, przemysle młynarskim, w bankach, przedsiębiorstwach handlowych i różnych zakładach przemysłowych. Kilkunastu studjuje w wyższych uczelniach w kraju i dwóch w Pradze Czeskiej na politechnice, jako stypendjanci Fabryk Związków Azotowych w Chorzowie. Czterech ukończyło wyższe zakłady naukowe, jak: Uniwersytet w Poznaniu i Wyższą Szkołę Handlową w Warszawie. Jeden zaś kończy seminarjum duchowne w Gnieźnie, jeden akademję sztuk pięknych w Warszawie (wybitnie zdolny malarz) i jeden ukończył już konserwatorium w War-

szawie, a obecnie jest profesorem pianistą konserwatorium w Poznaniu.

To wszystko mówi nam najlepiej, jak Internat spełnia swe zadanie.

Życie wewnętrzne Internatu.

Zakład posiada kilka sal sypialnych, jadalnię, salę do nauki, salę dla zebrań, koncertów, przedstawień amatorskich i t. d., czytelnię, szpitalik o kilku łózkach, warsztaty — introligatorski, ślusarski i stolarski (dla własnych potrzeb), kancelarię dyrektora, umywalnię, łazienki, składnicę, kuchnię, pralnię, radio i t. d.

Młodzież prowadzi w swem gronie bratnią pomoc pod nazwą „Organizacja Młodzieży Internatu Kresowego”, oraz zorganizowała sekcję: koła literackiego, teatralną, drużyny harcerskiej, zespołu mandolinistów, chóru, sportową i klubu szachistów.

Odbывают się tam przedstawienia amatorskie teatralne, obchody uroczystości narodowych, pogadanki naukowe, odczyty etc. Dyrektor zakładu p. Zambrzycki otacza młodzież prawdziwie ojcowską opieką i baczy, aby poza nauką i obowiązkami, młodzież miała też i godziwą rozrywkę. Wystawy prac wychowanków

jakie się odbywają w Internacie, dały nam już poznać szeroki zakres tych prac, świadczących nieraz o dużym talencie niejednego z wychowanków.

Subsydjum, jakie Internat otrzymuje od rządu nie jest wystarczające, przeto zmuszony jest odwoływać się do ofiarności społeczeństwa, aby podolać swemu zadaniu. Z ofiarną pomocą przychodzą Internatowi: Rada Opiekuńcza złożona z okolicznych ziemian z hr. Morstinem ze Strzelewa na czele, która w miarę możliwości, zasila Internat ziemiopłodami; Koło Przyjaciół Internatu Kresowego z przewodniczącym p. dyr. Wodą na czele, oraz p. A. Szumowska Adamowska, która za inicjatywą p. Grzymała-Siedleckiej, zbiera składki wśród kolonji polskiej w Ameryce, nadsyłając corocznie kilkaset dolarów. Jednak te szlachetne wysiłki ofiarności obywatelskiej dla dziecka kresowego nie pokrywają potrzeb Internatu, który przy dzisiejszym ogólnym kryzysie gospodarczym, przeżywa również ciężkie chwile, tem bardziej, że wychowanków coraz więcej przybywa, a tu brak środków na zaspokojenie najpilniejszych potrzeb.

Mimo jednak ciężkich dla każdego dzisiaj czasów, wątpić nie należy, że społeczeństwo polskie w imię łączności narodowej pospieszy z pomocą tym biednym sierotom, których rodzice przypłacili życiem swe uczucia polskie.

— Okręgowy Komitet Floty Narodowej — za naszym pośrednictwem — prosi uprzejmie wszystkich posiadaczy list dobrowolnych ofiar na okręt handlowy, o zwrot tych list do sekretariatu Okręgowego Komitetu Floty Narodowej, ratusz pokój nr. 25 do dn. 4 kwietnia rb. bez względu na to, czy zdeklarowano na niej jakie sumy. Listy są nam potrzebne do przeprowadzenia kontroli.

Niebywały sukces rowerów krajowych z marką „Łucznik”.

W ostatnich latach coraz bardziej rozwija się w Polsce ruch rowerowy, co siłą rzeczy wpłynęło na zwiększenie importu rowerów z zagranicy, dotąd w znikomej ilości wyrabianych w kraju. Zapoczątkowanie masowej produkcji rowerów marki „Łucznik” przez Państwowe Wytwórnice Uzbrojenia, Fabryka Broni w Radomiu, które idealnie są dostosowane do polskich warunków drogowych przez precyzyjne wykonanie z trwałego krajowego materiału, spowodowało niespotykany dotychczas odruch w społeczeństwie polskim, do unikania, przy nabywaniu rowerów pochodzenia zagranicznego. Wyprodukowane dotychczas przez Państwowe Wytwórnice Uzbrojenia 20.000 rowerów zostały w stosunkowo krótkim czasie całkowicie rozsprzedane, wobec czego P. W. U. już teraz zamierzają odpowiednio zwiększyć program produkcji, zakreślony początkowo na 40.000 rowerów rocznie. Jestto pocieszający objaw na przyszłość w budowaniu gospodarczej potęgi Polski. (7980)

Głosy czytelników.

„Langenau” niema — jest Łęgnowol

„Deutsche Rundschau” starając się zbagatelizować protest towarzystw polskich w Łęgnowol, nie zgadzających się na utworzenie agencji pocztowej u Niemca, napisała, że polskość tutaj jest w mniejszości, gdyż „Langenau” jest starą osadą niemiecką.

Szkoda, że Rundszauerka nie napisała prawdy, kto tych kolonistów tu sprowadził? Oto magnaci polscy! To co słabość i dobroduszość szlachecka zawiniła, musi dzisiaj lud siermiężny naprawiać. W radzie gminnej łęgnowskiej na 9 miejsc — 5 już zajmują Polacy. Gdzie zatem mniejszość?

Powstańcy i wojacy.

— Przedstawienie amatorskie w Domu Katolickim na Wilczaku. S. M. P. „Gwiazda” wystawia w niedzielę 30 bm. o godz. 7 wiecz. piękny dramat w 3 aktach p. t. „Na pochyłości”. Serdecznie zaprasza się wszystkich przyjaciół młodzieży na powyższe przedstawienie. Dla dzieci odbędzie się przedstawienie w sobotę o godz. ½6 w „Domu Katolickim”. Wstęp dla dzieci 20 gr.

U golibrody.

— Co pan redaktor powi na to, że pan Szymański ze swoim misjem zrobił plajtę? Ja to sze odrazu domislał. Gdyby pan doktor Szymański był chirurg, albo akuszer, albo specjalist od chorób żołądkowych, to on dałby sobi rady. Można zrobić Kaisersznyt, albo zapisać proszku na przecyszczenie, albo zastosować czeplę lewatywy. Ale co okulista potrafi na politycznego zatwardzenia? On zna sze na kurowanie w oku, ale głębi aż do flakj on nie szęga.

Wi pan, komu poczeba było oddać ty misji zrobienia nowego rządu? Mnie. Ja mam całe kope szwagrów i jaby z

nich złożył familijnego gabinetu. Jeden nazywa sze Dawid Stinkenfluss. To on by objął teki zagraniczny. Na ministra wojny nadawałby sze Abraham Kijowier. Ministrem spraw wewnętrznych byłby Salo Spektakelmacher. Doskonałym minister finansów byłby Natan Dollarmeister. Un pomaga jednak so-wietom robić zagraniczny waluty, więc onj go nie puszcza. Tak jabym postawił wniosku, niech teki skarbu bierze Berrek Presswurst. Szwietny kandydat mam na fotelu rolnictwa. Pan wi, że grunt jest, mieć dla roli dobrego, pożywnego wikt. Nu, mój jeden szwager to sze nawet nazywa Srul Kako-wer. Pan widzi, un ma rzadki kwalifikacji. Opieki społeczny pan sze domisla: Jojne Katzendreck. Więcy ta teka robotnikom nie daje. Najgorszy jest fotelu sprawiedliwości. Do tego resortu każdy z moich szwagry byłby dobry. Każdy zna sądu i kryminału jak swoi kieszeni. Oszwiaty pan sze pita? oszwiaty trzeba szukać poza mojem familją. Najlepszy byłby rabin uczony w talmudu. Naturalnie w ministerstwo oszwiaty zrobiłoby sze jednego katolickiego departamentu z jakim wikarym u góry.

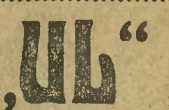
Restauracja - Bar

Gdańska 15

Pierwszorządny lokal.

Dobrze pielegnowane piwa.

Kuchnia czynna cały dzień (6112)

Bank M. Stadthagen

Spółka Akcyjna

Bydgoszcz, ulica Jagiellońska 64

Kapitał akcyjny i rezerwowy zł. 1.568.000

Złatwia wszelkie transakcje bankowe.

Wkłady oszczędnościowe oprocentowuje jaknajkorzystniej.

7657

— Tydzień Emigranta. Pod wysokim protektorem Pana Prezydenta Rzeczypospolitej profesora Mościckiego i przy współdziałaniu całego rządu Rzeczypospolitej oraz szeregu dostojników ze sfer kościelnych, naukowych, gospodarczych, komunalnych itd. zorganizowany zostanie na trasie Polski w okresie od dnia 6-go do 13-go kwietnia 1930 r. „Tydzień Emigranta Polaka”.

Celem zorganizowania Komitetu Miejskiego zwołano na sobotę dn. 29 bm. godz. 18 konferencję do sali Rady Miejskiej w Ratuszu.

Wszystkich, którym sprawa emigrantów polskich nie jest obojętną prośbę uprzejmie o przybycie na wspomnianą konferencję.

— Zrzeszenie b. jeńców wojennych Zachodnich Ziem Polski (T. Z.) Okręg Bydgoszcz. Roczne walne zebranie odbędzie się w sobotę, dnia 5 kwietnia br. o godz. 19,30 „Pod Lwem”, w Bydgoszczy przy ulicy Marszałka Focha 71 (dawnej Ognisko). Referat: „Jak stoi sprawa odszkodowań i waloryzacji” wygłosi jeden z członków zarządu głównego. Po walnym zebraniu odbędzie się uroczysty wieczór towarzyski, celem upamiętnienia 10-lecia powrotu ostatniej partii jeńców z niewoli angielskiej statkiem „Cassel” do Polski. Zarząd okręgu ma zapewnienie ze strony zarządu głównego w Poznaniu, że odpowiedzialni kierownicy organizacji na dzień 5 kwietnia br. przybędą do Bydgoszczy. Każdy dawniejszy jeńiec będzie mógł się dowiedzieć bezpośrednio o swojej sprawie.

CZY JESTEŚ CZŁONKIEM „BIAŁEGO KRZYŻA”?

Zapisy przyjmuje się w Starostwie pokój nr. 3.

Członkom Ch. D. Koło Szwederowo, odbierającym „Dziennik Bydgoski” w ekspedycji, podaje do wiadomości, że w poniedziałek, 31 bm. doręczy „Dzien. Bydg.” w dom. — Ignacy Frankowski, skarbnik.

— Wielką wystawę dywanów urządza Bydgoski Dom Towarowy ul. Gdańska 10-12 na II. i III. piętrze. Na tej wystawie prócz dywanów krajowych wystawione będą dywany zagraniczne, jak Boucle, Tapestry i Axminster, Smyrna, ręcznie tkane, także oryginalne dywany perskie w cudownych wzorach. Stwierdziliśmy, że ceny podczas wystawy są bardzo niskie i daje się przeto możność wszelkim warstwom społeczeństwa zaopatrzyć się w dywany. Podczas wystawy magazyn otwarty dziennie od godz. 8—6 wieczorem, w niedzielę, dnia 30 bm. od godz. 3-iej po poł. do godz. 7 wieczorem. W tym czasie odbędzie się koncert. Wejście z ulicy Dworcowej nr. 1. Polecamy zatem zwiędzić wystawę dywanów w Bydgoskim Domu Towarowym.

— Wieczornica harcerska. XVII. drużyna harcerska im. Dąbrowskiego przy szkole im. Dąbrowskiego urządza w niedzielę, dnia 30 bm. o godz. 18 wieczornicę, na którą zaprasza życzliwych i sympatyków idei harcerstwa. Program: 1) słowo wstępne, 2) Modlitwa z opery „Halka” — chór, 3) Kozak, 4) Deklamacje, 5) „Domyślny Staś”, 6) „W ziemi Olkuskiej” — obrazki sceniczne, 7) w 10-tą rocznicę, 8) Żywy obraz „W obozie harcerskim”.

Nr. 58.

Ruchem konika szachowego odczytać zwrot-dumki Lenartowicza:

skę	wda	lą	do	mek	o
wi		wio	tem		ny
li	ma	dzę	do	gro	pło
li	nej	na	cie	na	zę
zie		do	bia		krę
na	nie	lo	za	brzo	lą

Nr. 59.

Szarada.

Pierwsza trzecia — drzew pokrycie;
Druga trzecia — odważona;
Trzecia druga zapłacie;
Wszystko razem — to zastona.

Rozwiązanie szarad:

Nr. 56: kardynał i nr. 57: o, on, ton, tona, ornat, iron, tor, ro, s.

Z DNIA.

Układ handlowy z Niemcami.

Jedni go chwala a drudzy go gania, Prasa uderza w rozmaity ton, Sądzą, że trzeba mieć głowę baranią, Aby nie widzieć jego dobrych stron.

Dr. Twardowski to jest mądry ptaszek, Długich układów nie spłoszył go trud, Czego nie mamy, przysłał nam Niemiaszek, Jemu zaś damy to co mamy w bród.

Śmiałych konkluzji mój rym się nie zleknie Pointa wiersza: Swą powinność czyn! Myślę, że w Polsce naszej będzie pięknie! Gdy z niej wysłemy sto tysięcy świń!

Henryk Zbierchowski.

— Wystawa huculsko-zakopiańska. Dnia 30 marca br. zostanie otwarta w dużej sali restauracji pod „Lwem” (dawnej „Ognisko”) ul. Marszałka Focha 71, wielka zbiorowa wystawa przepięknych ręcznych wyrobów karpacczego zdobnictwa ludowego.

Wystawa składa się z kilku najpiękniejszych i najważniejszych działów, jako to: bogaty w wybór dział kilimkarski z okolic Lwowa, Huculszczyzny i Zakopanego — o bardzo pięknych wzorach, miłem zestawie-

niu barw i solidnem wykonaniu. Jako dopełnienie tła kilimowego stanowią działy: inkrustacyjno-rzeźbiarski, wyroby ze sukna, kożuski zakopiańskie oraz bardzo wiele innych godnych obejrzenia przedmiotów.

Wystawa potrwa do 13 kwietnia włącznie. Zwiedzanie wystawy od 9 rano do 1/8 wieczór bez przerwy. Wstęp dla dorosłych 50 gr, dla młodzieży szkolnej 20 gr.

— Wyjaśnienie. Przy rozdaniu odznaczeń przyznanych pracownikom Polskiego Czerwonego Krzyża za 10 letnią ich pracę zasła omyłka nie z naszej winy. P. Walerji Zawitajowej przyznał zarząd główny odznakę nie III, lecz II stopnia, gdyż od zawiązania P. C. K. pełniła jako kierowniczka sekcji stacji posilkowej na dworcu ciężką służbę, dyżurując dniem i nocą, aby żołnierzowi przejeżdżającemu z pola i wracającemu z frontu ciepłego posiłku nie zabrakło. Praca wyżej wymienionej była pełna poświęcenia i ofiarności. Przez 6 lat jako opiekunka sierocińca P. C. K. dla dzieci poległych i zaginionych, spełniała swoje zadanie z wielką ofiarnością, a zapobiegliwością swą przyczyniła się do rozbudowy sierocińca, przez zdobycie cennych materiałów budowlanych i najrozmaitszych niezbędnych rzeczy dla sierocińca i jego wychowanków. Nie szczędząc sił i zdrowia jest ona nadal niezmodernizowaną pracowniczką i kwestarką.

Zarząd Polskiego Czerwonego Krzyża.

Wystawa kulinarna w Bydgoszczy.

Szkoła zawodowa żeńska w Bydgoszczy przy ul. Gdańskiej 67 urządza w dniach 5 i 6 kwietnia br. w sali gimnastycznej szkoły wydziałowej przy ul. Konarskiego, wystawę kulinarną.

Nie rozchodzi się w tym wypadku o ekoponaty wykwiłtnej sztuki kulinarnej, które się zwykle z pojęciem takiej wystawy łączą. Wystawa wspomniana ma raczej na celu pokazać, w jak trudnych obecnie warunkach niewielkimi środkami, można osiągnąć wspaniałe wprost rezultaty w tej dziedzinie. Wystawa ta ma zatem cel przede wszystkim ekonomiczny, w parze z nim zaś idzie higiena kuchni i kwestja najracjonalniejszej odżywczości; wszystko wreszcie jest oparte na umiejętnym i smacznym przyrządzaniu potraw oraz skromnem a gustownem przybraniu.

Panie domu, a zwłaszcza młode gospodynie odśwież sobie w pamięci szereg dań, które ułatwią im dyspozycje obiadów dziennych i wykwiłtnych.

Matki zaś, zwiędzające wystawę, z pewnością przekonają się, że każda córka powinna

uczyć się gospodarstwa domowego, gdyż przez to wnosi do swego domu umiejętność urozmaicania potraw, apetycznego, ładnego podawania ich, oraz oszczędność, a przez oszczędność dobrobyt. Potrawy i pieczywo rozprzedaje się po cenach własnego kosztu. Na sali wydawać się będzie kawę i herbatę.

Z życia „Sokoła” żeńskiego w Jachcicach.

Walne zebranie „Sokoła” oddziału żeńskiego odbyło się dnia 23 bm. w lokalu p. Orczykowskiego przy dość licznym udziale członkiń i zarządu gniazda II.

Zebrańie zagałia przewodnicząca wydziału p. Eisopowa. Po odczytaniu porządku obrad powitała przewodniczącą O. W. S. p. red. Teskową, prezesa i naczelnika Okręgu V-go, hasłem „Czołem!”.

Na przewodniczącą zebrańia uproszono p. red. Teskową, na sekretarkę powołano p. Piotrowską, na ławników pp.: Szymańską i prezesa okr. Malczewskiego. Po przeczytaniu protokołu z ostatniego walnego zebrańia nastą-

— Grób Faraona Tut-enk-amena i jego skarby. Pod tym tytułem w niedzielę, 30 bm. o g. 6 wiecz. w auli gimnazjum przy ul. Grodzkiej wygłosi wykład — z ramienia Wykładów Powszechnych Uniwersytetu Poznańskiego — prof. dr. Rukserówna. Ciekawy ten wykład będzie ilustrowany obficie przezroczami. Wstęp 50 gr, dla młodzieży 20 gr.

Kalendarzyk zebrań Ch. Z. Z.

Nadzwyczajne zebranie filij „Lloyd Bydgoski” (fabryka maszyn) odbędzie się w sobotę dnia 29 marca br. o godz. 1-szej w lokalu p. Szlagowskiego przy ul. Fordońskiej.

Zebrańie Ch. Z. Z. filij Zimne Wody (tartaki) odbędzie się w niedzielę dnia 30 marca br. o godzinie 2-giej po południu w lokalu p. Szerbartha przy ul. Toruńskiej.

Kalendarzyk zebrań Ch. D.

Baczność, Ch. D. obwodu Bydgoszcz.

Zebrańie prezesów wraz pełnemi zarządami i mężami zaufania wszystkich kół Chrześcijańskiej Demokracji odbędzie się w poniedziałek 31 bm. o godz. 18,30 w sekretarjacie przy ul. Dworcowej 2. Na porządku dziennym b. ważne sprawy. Obecność wszystkich członków konieczna, o punktualne przybycie pros!

Zarząd Obwodowy m. Bydgoszczy.

Polskie Str. Ch. D. — Koto Bielawy.

Zebrańie zarządu i mężów zaufania odbędzie się w sobotę 29 bm. o godz. 19-iej w lokalu p. Mittelstäda, ul. Senatorska.

Zebrańie Koła Małe-Bartodziele odbędzie się w niedzielę 30 bm. o godz. 15,30 w lokalu p. Szerbartha przy ul. Toruńskiej.

Na zebrańie przybędzie sekr. Sosnowski. O liczny udział pros!

Zarząd.

Traine rozwiązania szarad nadesłali:

Miejscowe: S. Szmoń, L. Matuszewska, F. Szczurkówna, L. Eljaszówna, K. Krakowski, B. Dondajewski, T. Stojaczyk, S. Chudzińska, K. Krakowski, M. Maciejewska, L. Maciejewska, H. Maciejewska, A. Chudziński, W. Gryskówna, L. Wieczór, K. Jarzembki, H. Górka, J. Profic, B. Szonertówna, Z. Marchlewska, L. Krawczak, W. Oczadły, L. Czochoński, A. Józwiakówna, S. Kulpińska, M. Kowalska, B. Kozioł, B. Szydłowski, L. Sieracki, Z. Gackowski, H. Saganowska, J. Olkiewiczówna, T. Gawroński, A. Jarzembki, Z. Kłębowski, A. Sobczakówna, J. Kulczycka, J. Malchrowicz, M. Fürstenburżanka, M. Nowicka, J. Trzebiatowski, M. Niemczewski, A. Kulpińska, F. Wilczek, J. Strzemeski, E. Urbański, S. Kłębowska, K. Raczynski, J. Güntzel, M. Judeówna, T. Tomsia, B. Hoppe, M. Gawroński, F. Rudziński, M. Lewandowski, B. Malak, T. Świnecka, A. Woźna, W. Oczadłanka, T. Józefiak, J. Bruska, F. Lubasiński, Z. Urbańska, Z. Lewan, C. Lewanówna, E. Doleżanka, A. Siuda, G. Górka, Z. Górka, L. Górka, B. Ciaciuch, W. Banach, H. Słabęcka, H. Stryżekówna, E. Stryżekówna, Ł. Stryżekówna, B. Fürstenburg, F. Szyperski, W. Matuszewska, O. Schulz, J. Wollmann, A. Wojciechowski, P. Szmoń, E. Zalewski, Ł. Rakowski, I. Czochońska, F. Czochońska, S. Godzwin, J. Kowalski, H. Kuśnierżówna, M. Polakówna, J. Łysakowski, Z. Muntlak, G. Nerenżanka, H. Paździerska, M. Chludziński, Z. Schulz, Z. Malcan, T. Świnecki, M. Wyrobek, E. Wrzesiński, S. Grzesiński, J. Drzazga, E. Kudelski, E. Zwoliński, W. Zwoliński, J. Gościński, F. Kuśnierż, E. Bielawski, K. Cichon, O. Kukowski, E. Maternowski, L. Leśniewski, H. Kwasięroch, B. Kwasięroch, K. Banach, F. Leśniewski, M. Bielicki, O. Kukowski, M. Kulczycka, K. Ratuszówna, Z. Urbański, L. Dondajewski, J. Reksa, E. Glesner, Z. Cichy, T. Uliński, K. Węglikowski, F. Szmelter, S. Kwiatkowski, N. Janiszewski, J. Murawski, B. Wrońska, K. Jasiękówna, E. Rutkowski, B. Marchlewska,

Z. Freitażanka, I. Lerrey, A. Gill, E. Kryer, F. Jabczyński, U. Janiszewska, M. Lubasińska, H. Zwolińska, A. Nowak, Z. Jarysz, Ł. Freitażanka, Z. Biskupski, H. Freitaż, F. Wasielewska, Z. Sztencel, N. Kamięniecka, J. Lubasińska, B. Jaworski, I. Zwolińska, T. Pietrzykowski, H. Pietrzykowska, K. Cyganek, W. Wilczyński, J. Biskupski, B. Górka, M. Strzelecka, J. Hoppe, J. Siuda, J. Bodkier, A. Biskupski, I. Maniewska, Cz. Woźny, H. Jagielska, E. Aleksandrowiczówna, E. Raszeja, I. Zjawieński, M. Śmigielka, J. Kordas, M. Górka, I. Bessert, J. Andrzejewski, B. Górka, M. Bielicki, A. Kaziol, J. Łączka, H. Szelągiewicz, J. Kubiak, J. Szelągiewicz, W. Chilewski.

Z prowincji: S. Biskup - Inowrocław, A. Pie-rucki - Ślesin, W. Frankowska - Rynarzewo, E. Świnecka - Łaszczów, A. Przewoski - Chełmno, Kaczyński - Samplawa, A. Przybylski - Chełmno, M. Chodzyńska - Barcin, F. Wynowski - Drzonowo, A. Wilczyński - Serock, F. Kulflówna - Lubiewo, B. Kucharski - Gościeradz, J. Andrzejewski - Kcynia, P. Saganowski - Czarnówka, E. Andrzejewska - Kcynia.

Nagrody w drodze losowania otrzymali: I) Józef Kaczyński, Samplawa, p. Rakowiec, pow. Lubawa (Aleksander M. Jawornicki: „Synowie Kaina”).

II) Bernard Malak, Bydgoszcz, Grunwaldzka 39, (Walery Przyborowski: „Jak Prusacy uciekali z Warszawy”).

III) Józef Łączka, Bydgoszcz, Biedaszkowo 19, (Konstancja Łozińska: „Od Wąchocka do Igolomji”).

IV) Erwin Krayer, Bydgoszcz, Chełmińska 14 (A. Gawicz: „Skarby kamienistej pustyni”).

„SALON KAPELUSZY”

Bydgoszcz, Gdańska 19. Telef. 216 poleca na nadchodzący sezon 1930 wielki wybór kapeluszy damskich wykonanych we własnej pracowni. Kopje z modeli już od 18 zł do najwykwintniejszych

pili sprawozdania: przewodniczącej, sekretarki, skarbniczki i naczelniczki.

Sprawozdanie techniczne odczytała w nieobecności naczelniczki sekretarka. Ze sprawozdań wynika, że praca w oddziale żeńskim od samego początku, mimo wszelkich trudności wzrasta. Dzięki pomocy technicznej ze strony O. W. S., wysłano na zlot w zechelskowiński do Poznania 9 druhen, z tych: 7 ćwiczących. Aby pracy technicznej nadać wybitniejszy kierunek, wysłała się dwie druhy w roku bieżącym na kurs dzielnicowy do Mniszka. W ciągu roku sprawozdawczego było dochodu 745,56 zł, rozchodu 671,31; saldo wynosi na rok bież. 74,25 złotych.

Prezes gniazda II, p. Tomczyński imieniem komisji rewizyjnej potwierdza, że książki są w należyty porządku, wobec czego wnosi o udzielenie absolutorjum Zarządowi.

Nad sprawozdaniami wyłoniła się obszerna dyskusja. P. Eisopowa zgłosiła wniosek, by w Jachcicach powstało samodzielne gniazdo żeńskie. Wniosek ten, przewodnicząca zebrańia p. red. Teskowa dała pod głosowanie, który jednogłośnie przeszedł.

Prezes Okr. p. Malczewski zaznacza w swem przemówieniu, że sprawę utworzenia samodzielnego gniazda żeńskiego rozpatrzy Wydział Okr. V-ego wspólnie z O. W. S.

Zkolei przystąpiono do uzupełnienia zarządu. Przewodniczącą pozostała nadal p. Eisopowa, zast. p. Sobocińska, sekretarką p. Górecka, naczelniczką p. Brzósłowska.

Budżet uchwalono w dochodzie i rozchodzie na 589 zł, również zatwierdzono program pracy na rok 1930.

W wolnych głosach przemawiali pp.: przewodnicząca red. Teskowa, prezes okr. Malczewski, naczelnik okr. Biedowicz i Eisopowa.

Po złożeniu życzeń i wyczerpaniu porządku obrad zamknęła zebrańie przewodnicząca p. red. Teskowa hasłem: „Czołem!”.

PROGRAM W KINACH.

CORSO. Dziś i jutro „6 tygodni wśród apaszów”.

KRYSTAL. Dziś i dni następnych potężny film „Arka Noego”.

MARYSIENKA. Dziś i jutro „Władczyni miłości”.

NOWOŚCI. Dziś i jutro „Szukam męża, mam pieniądze”.

OKO. Dziś „Adjutant cara”. Na scenie re-wja „Oj, te żony”.

PAW wyświetla poraz ostatni „Przedślubny grzech”. Na scenie występy humorystów.

Wojskowe wyświetla komedię „Kelnerka - tancerka - lotniczka - księżniczka”.

Dziesięciolecie Bydgoskiego Towarzystwa Wioślarskiego.

W czwartek dnia 27 b. m. odbyło się w przepełnionej członkami sali hotelu Lengninga plenarne zebranie B. T. W. Przewodniczył przez p. Zygmunta Musiał. Głównym punktem porządku obrad była sprawa przypadającego na ten rok dziesięciolecia, które Towarzystwo obchodzić będzie uroczystość w niedzielę 27 kwietnia. Omawiano w szerszych zarysach program, który przewiduje

rano uroczyste nabożeństwo w Färze, złożenie wieńca na grobie Nieznanego Powstańca, akademję wioślarską w sali Strzelnicy, następnie wspólny obiad, a wieczorem bal reprezentacyjny. Z okazji dziesięciolecia ukazuje się piękna księga pamiątkowa na kredowym papierze, z bardzo licznymi ilustracjami oraz wydane będą specjalne oznaki jubileuszowe. W niedzielę wiecz. 27 kwietnia przewidziana jest iluminacja przystani. Uroczystość naszych wioślarzy zapowiada się wspaniale. Przyjazd swój zapowiedzieli już liczne delegacje zamiejscowych towarzystw wioślarskich, oraz szereg dawniejszych członków B. T. W., rozproszonych po całej Polsce.

Dalsze punkty porządku obrad plenarnego zebrania dotyczyły uroczystości odebrania przyrzeczenia treningowego w bydgoskim ośrodku wioślarskim, która odbędzie się z udziałem wszystkich miejscowych towarzystw wioślarskich w niedzielę 13 kwietnia o godz. 10,30 w auli Państwowego Gimnazjum Humanistycznego, sejmiku wioślarskiego w Warszawie w dniu 6 kwietnia rb., oraz różnych innych bieżących kwestyj towarzyskich. Zebranie miało nastrój podniosły.

Jeszcze jedno wyrafinowane oszustwo.

Mimo całej ostrożności, jaką po smutnym doświadczeniu zachowują obecnie firmy, strzegąc się przed oszustami, zdarzają się jeszcze wypadki tak wyrafinowanych oszustw, przed którymi trudno firmom ostrzec się.

Ofiarą takiego właśnie wyrafinowanego oszustwa padło znowu kilka firm w Bydgoszczy. Po tutejszych składach chodził jakiś osobnik, który legitymując się urzędową legitymacją kolejową na nazwisko Klemensa Marchlewskiego, rewidenta maszynowego w Jabłonowie na Pomorzu, prosił firmy o udzielenie mu kredytu. Firmy naturalnie na podstawie takiej legitymacji, chętnie udzieliły urzędnikowi kolejowemu kredytu, bez żadnych podejrzeń. Osobnik poabrał więc różne towary konfekcyjne, jakoteż rower, wystawiając na pokrycie długu weksle, które jednak nie zostały w terminie wykupione i poszły do protestu.

Gdy firmy zwróciły się do Marchlewskiego, ten oświadczył, że o niczym nie wie, że żadnych weksli nie wystawiał i wogóle w Bydgoszczy nic nie kupował. I jakkolwiek legitymacja co do numeru zgadza się, to jednak on swojej legitymacji nikomu nie powierzał, prócz swej zwierzchniej władzy do podpisania, nie zgubił jej i nikt mu nie zabrał, więc nie pojmując, jak się to stać mogło, że ktoś legitymował się jego dokumentem.

Firmy wobec tego odniosły się do kompetentnych władz w celu przeprowadzenia dochodzeń. Władze zajęły się tą sprawą.

Jak z powyższego wynika, firmy dzisiaj nie mogą polegać nawet na przedstawieniu urzędowego dokumentu, który może być sfałszowany, lecz muszą mieć pewniejsze dane, co do tożsamości osoby.

Dochodzenia wyświetlią niewątpliwie tę zagadkową sprawę.

— **Nadzwyczajne walne zebranie Pomorskiego Automobilklubu** odbyło się w ub. piątek dn. 28 bm. u Lengninga. Zebranie zagał i przewodniczył konsul p. Rolbieski. Sprawozdanie z 5-cio miesięcznej działalności klubu wygłosił major Koszko. Po oderwaniu się od Poznania klub zdał się już skonsolidować i rozwija się normalnie. Obecnie do klubu należy 148 członków. Pamięć zmarłego członka ś. p. Bernarda Staraka uczczono przez powstanie. Oprócz dotychczasowych trzech członków honorowych godność tę obecnie nadano p. Sznarbachowskiemu z Warszawy, zaś A. P. w Warszawie mianowało członkiem honorowym dyr. Rolbieskiego. Sprawozdanie z komisji sportowej zdał również maj. Koszko. Najważniejszą imprezą w bież. roku będzie **zjazd nad morze**. Specjalna delegacja, złożona z pp. dyr. Rolbieskiego, redaktora Jana Teski, dyr. Jackowskiego i maj. Koszko uda się w najbliższych dniach do Warszawy, aby prosić Pana Prezydenta Rzeczypospolitej o przyjęcie protektoratu nad powyższą imprezą. Nagrody ofiarowali Pan Prezydent Rzeczypospolitej, minister Kwiatkowski i wojewoda pomorski.

Zjazd ten odbędzie się dn. 28 i 29 czerwca b. r.

W dyskusji przemawiali pp.: dyr. Jackowski w sprawie zniesienia opłat mostowych, inż. Dziedziuszko skarżąc się na niedostateczne znaki drogowe w Wągrowcu i Chełmnie, p. Jende stawiał propozycję o ufundowanie nagrody dla pań.

Przy zwapnieniu naczyń krwionośnych mózgu i serca, używając codziennie małą ilość naturalnej wody gorzkiej **Franciszka-Józefa**, osiąga się łatwe wypróżnienie. Wybitni profesorowie—kierownicy kliniki chorób wewnętrznych nawet u ludzi z porażeniem połowy ciała osiągnęli za pomocą wody **Franciszka-Józefa** doskonały skutek w funkcjach trawienia. Żąd. w apt. i drog.

— **Cyrk Dworskiego** w ogrodzie p. Kocerki (dawniej Pater) rozpoczyna swoje występy w Bydgoszczy dziś w sobotę wieczorem wielkim przedstawieniem galowym. Publiczność ujrzy m. i. rzadką atrakcję **tresowanego niedźwiedzia polarnego** (białego). W niedzielę dwa przedstawienia, jedno popołudniowe.

Szczęśliwe losy

do I-ej klasy 21-ej Loterii Państwowej

poleca największa i najszczęśliwsza na zachodzie Polski kolektura

„**Uśmiech Fortuny**”
Bydgoszcz, ul. Pomorska 1. Telefon 39.

Szczęście stałe sprzyja naszym Graczom, bowiem w bieżącej loterii wypłaciliśmy naszym graczom wielkie wygrane: zł 50.000 na nr. 133 228, zł 15.000 na nr. 204 339, zł 10.000 na nr. 171 191, zł 10.000 na nr. 89980 oraz cały szereg wygranych po zł 5.000, 3.000, 2.000 i innych.

Losy do klasy I-ej 21-ej Loterii Państwowej w cenie 1/4 losu zł 10, 1/2 losu zł 20 i cały los zł 40 wysyłamy natychmiast po otrzymaniu zamówienia, załączając blankiet nadawczy P. K. O. 212 694 na bezpłatną przesyłkę należności.

W tem miejscu wyciąć i nam przesałać.

Do Kolektury Loterii Państwowej

„**Uśmiech Fortuny**” w Bydgoszczy.

Niniejszem zamawiam do 21-ej Loterii Państwowej

- losów ciwartek po 10 zł
- losów połówek po 20 zł
- losów całych po 40 zł

Należność zł uszczępo otrzymaniu losów blankietem P. K. O. 212 694 przez firmę razem z losami przesyłanym. (8080)

Imię i nazwisko.....

Bliższy adres.....

Kto wygrał na loterii?

W dwudziestym dniu ciągnięcia V klasy 20 polskiej państwowej loterii klasowej, padły wygrane na numery następujące:

- 75 000 zł na nr. 75412.
- 15 000 zł na n-ry: 58057 156520 162954.
- 10 000 zł na n-ry: 71842 91488.
- 5 000 zł na n-ry: 8805 165169.
- 3 000 zł na n-ry: 23103 77836 167132.
- 2 000 zł na n-ry: 37117 105599 128956 138912 179271 181915 191803 197668 209072.
- 1 000 zł na n-ry: 3499 6171 6190 20161 27472 32974 38994 55093 80718 104517 106076 127685 127851 135811 141855 169783 173344 175005 202783 204233.
- 600 zł na n-ry: 2476 3043 5326 11653 27238 36101 38319 38922 39230 44252 55899 61612 75383 76088 82630 83896 103412 112748 117580 122044 130316 134253 138282 139744 153541 154764 163339 164751 167768 173992 178636 181111 181861 183567 190662 196738 200577 201822 201882.

Ciągnięcie V. klasy

odbywa się codziennie i trwa do 10 kwietnia rb. Co drugi los wygrywa. (5891)

Główna wygrana 750.000 zł.

oraz wiele dalszych wygranych po 350.000 zł, 250.000 zł, 150.000 zł, 100.000 zł i t. d.

Cena losu 1/1 — 200 zł, 1/2 — 100 zł, 1/4 — 50 zł. Zamówienia listowne załatwia się odwrotnie.

M. Rejewska, Bydgoszcz, Dworcowa 17

Tel. 27. Konto czekowe P. K. O. 207.963. Konto bankowe: M. Stadthagen, Bydgoszcz

- 500 zł na n-ry: 357 1926 2976 5079 5669 6363 6799 6862 7163 7609 8656 9942 13318 14922 18741 21454 23524 23945 25792 26551 27595 27877 30131 30440 33884 34513 37410 37554 39325 42280 42891 44856 47288 48043 48440 49595 50244 52191 53621 53831 57205 57233 57554 58754 58896 60633 61878 62017 64070 70585 71742 76223 76454 77087 78640 78733 79782 79857 82754 85643 87684 91808 92239 92361 94125 97227 98889 98915 102044 102066 102502 103971 105540 107677 110009 110901 113292 113365 116715 121569 123372 126684 128578 128764 130313 131983 132291 134739 134793 135130 135245 138356 138688 140742 141236 142497 143880 144468 144816 146581 146610 147128 147776 149992 150729 155260 156836 157710 158477 163842 166846 168404 168737 169796 170151 171939 173044 175717 176924 177201 177854 178314 178990 179348 179514 185329 187010 187857 187869 190849 192210 193498 194621 196645 196743 197307 198771 200972 201598 204110 204196 206981.

Mniejsze wygrane oraz stawki są do przejrzenia w Kolekturze Loterii Państwowej

„**USMIECH FORTUNY**”
Bydgoszcz, Pomorska 1,
tamże wypłata wszelkich wygranych
oraz zamiana stawk na nowe szczęśliwe losy. 5885

Czytamy, słuchamy, dowiadujemy się o wielu rzeczach i sprawach, o których decydują czynniki państwowe, polityczne i gospodarcze. Sprawy te mają swój bieg i swoje przejawy. W nich utrwała się historia, doświadczenie i potęga Państwa, podobnie jak stal hartuje się w ogniu.

Jedna ze spraw, o których się coraz więcej pisze i mówi, jest cnota oszczędności i przezorności i dlatego

P. K. O.

największa i najbogatsza instytucja oszczędnościowa w Polsce słusznie nazwana **Skarbnicą Narodu**, chcąc przyczynić się do rozpowszechnienia jasnego sądu o oszczędzaniu, ogłasza

Konkurs z nagrodami

a mianowicie: należy jasno i treściwie odpowiedzieć na 3 pytania:

1. Dlaczego należy oszczędzać?
2. Jakie znaczenie ma książeczka oszczędnościowa dla jednostki i rodziny?
3. Dlaczego najdogodniej jest lokować swoje oszczędności w P. K. O.?

Pomiędzy autorów najlepszych odpowiedzi będzie rozdzielonych 29 nagród według następującej kolejności:

za najlepszą odpowiedź
przeznacza się 1 nagrodę **w kwocie zł. 1000.—**
3 nagrody po zł. 500.— 10 nagród po zł. 100.—
5 nagród po zł. 200.— 10 nagród po zł. 50.—

Termin nadsyłania odpowiedzi do dnia 30 kwietnia r. b. W odpowiedzi należy podać: imię, nazwisko, numer posiadanej książeczki PKO. Odpowiedzi należy nadsyłać do **Biura Ekonomicznego PKO w Warszawie, Jasna 9.** Każdy Urząd pocztowy wydaje książeczki oszczędnościowe PKO. Nagrodzone odpowiedzi będą opublikowane. (8081)

San

Zacek Furdyga donosi:

Belweder, 28 marca.

Szanowna Redakcjo!

Dziadek mojej dymisji nie przyjął. Najpierw wygramolił mnie po łbie, a potem powiada:

— Ty kukło pogańska, jeszcze i ty mi będziesz z dymisją przychodził, które to dymisje już mi i tak kością w gardle stoją. Żle ci to na belwederskim podwórku? Kradniesz jak kruk, pleciesz głupstwa niczem minister, i za to wszystko nie ponosisz żadnej odpowiedzialności.

— Dziadziu, te parę prezydentów, a niekiedy i lyżeczka stółowa nie stanowią jeszcze o szczęściu i zadowoleniu człowieka. Obrażasz mnie, Dziadziu, mówiąc, że gadam głupstwa niczem minister. Jestem z całym respektem dla Twoich doradców gabinetowych, ale wolę mój ordynansowy rozum, niż ich pułkownikowskie głowy. Sławek, który o włos panny Marjanny nie wlaźł raz do gabinetu, na komisji sejmowej biurka i stoły potłamał, a Sejm zagroził Izawiacami bombami rozpędzić. Mówią na mieście że pozwolenie na te bomby wyprosił sobie u swego ukochanego Wodza. Jeżeli tak było, to dałeś mu je chyba w obawie, aby chłop się z despery nie powiesił. Bo Sejm zawsze z powszechnych wyborów zbiegnąć można. Ale drugiego takiego Sławka już nie znajdzie. Ino że on się moderuje. Przedtem chciał gnaty łamać, dziś wystarcza mu łyż postom wyciskać. Boję się jed-

nak, aby on i Tobie kiedyś łez nie wycisnął, jeżeli dalej w ten deseń na Twoją chwałę pracować będzie.

— Głupiś, Jacku. Sławek to jest tylko takie straszdyło na fajdany. Moim człowiekiem jest Szymański. Tylko, że bidaka nie miał szczęścia.

— Szymański już umarł w butach, i to w tych, jakie Ty mu Twoimi czterema postulatami uszyłeś. Konstytucjonalistą się głosisz, a dyktatury się imasz. Równie dobrze mógłś powiedzieć, że przedzej se Sejmem współpracować nie będziesz, aż on się nie powiesi. Gdyby się posłowie na Twoje punkta zgodzili, to tak jakby Ci topór i różgi liktorskie wetknęli w rękę.

— I wtedy poznałaby Rzeczpospolita, co to rządy silnej ręki.

— Ty i bez tego masz silną rękę, skoro aferzyści, którzy prokuratora ani stryczka się nie boją, nim kogoś zakatrupią Ciebie o pozwolenie pytać przychodzą. W żywoce Twoim historia to złotymi głoskami Ci zapisze.

— Błaznujesz, Jacku, nie w porę. Lepiej pomyśl jak wybrnąć z tej zastanej sytuacji.

— Już Ci mało sto razy radziłem, ale Ty, Dziadziu, ciągle krętu-wętu robisz. Zamiast tę dyktatorską pod koszulą nosić,

węz ją na wierzch i tak się pokaż ludowi. Zobaczysz, jaki się zrobi jubel. Twój pułkownicy będą tryumfować, ale opozycja jeszcze bardziej, że to niby wylazło szdyło z worka.

— Gdybym ja, łajdusie, wiedział, że Ty mnie nie bujasz, ino z najgłębszego przekonania tak radzisz.

— Z najgłębszego przekonania, Dziadziu. Bo tak, jak dzisiaj, to jesteś przecie macicielem narodowej kadzi. Zrobisz się zaś dyktatorem, to będziesz musiał tę kadź wypić. A będzie tam albo eliksir narodowy, który zgotujesz, albo piwo, którego nawarzysz. A zresztą bądź jak ten Fabiusz rzymski, złóż Twój marszałkowski płaszcz w dwojakié faldy i kaź ludowi wybierać: demokreatura, czy dyktatura? Zobaczysz, jak od Tatr aż do Bałtyku okrzyk się rozlegnie: niech żyje polski Kemal Pasza!

— Wolałbym aby wołali: polski Mussolini.

— To się nie da zrobić, Dziadziu. Między Tobą a Mussolinim jest jeszcze pewien dystans. Mussolini stworzył miliony czarnych koszul. A w Polsce, jak tak dalej pójdzie, to niebawem wszyscy bez koszuli chodźć będziemy.

Jeszcze 2 dni do pierwszego!

Kto nie uiścił do tego czasu przedpłaty za „**Dziennik Bydgoski**” na miesiąc kwiecień niech uczyni to natychmiast w najbliższym urzędzie pocztowym lub w administracji.

WINIAKI WINKELHAUSEN RUMY LIKIERY ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE WINKELHAUSEN T.A. STAROGARD-POMORZE ZAŁ. 1846 ARAKI

Nagrodzone na P. W. K. Państwowym Złotym Medalem.

37889

— Audycja muzyczna Miejskiego Konserwatorium Muzycznego w Bydgoszczy. Jak się dowiadujemy, urządza dyrekcja Miejskiego Konserwatorium Muzycznego w Teatrze Miejskim dnia 13 kwietnia (palmowa niedziela) o godz. 12 w południe audycję muzyczną, w której poraz pierwszy bierze udział chór i orkiestra konserwatorium. Program zawiera arcydzieła literatury muzycznej obcej i naszej, a mianowicie: przepiękną sonatę Szarzyńskiego, koncert Bacha i Pergolesiego „Stabat Mater”, dzieło pełne prawdziwie religijnego nastroju. Czyści dochód przeznaczają się na cele Bratniej Pomocy Miejskiego Konserwatorium Muzycznego, to też nie wątpliwy, iż Publiczność żywo zainteresuje się koncertem.

— Z walk zapasniczych u Kocerki. Międzynarodowy turniej zapasniczy, który już od dwóch tygodni odbywa się w sali p. Kocerki (dawniej Patzer), cieszy się niezwykłym powodzeniem. Publiczność stawia się codziennie b. licznie i z wielką zainteresowaniem śledzi przebieg walk poszczególnych zapasników. Obecnie bydgoski świat sportowy zaintrygowany został pojawieniem się „Czarnej Maski”. Jest to niezawodnie jeden z lepszych zapasników, który z pewnością zdobędzie pierwszą nagrodę. Walki odbywają się pod kierownictwem arbitra p. Lubuski.

Wczorajszego dnia walka Czarnej maski z Zaremą nie dała rezultatu, w rewanżowym spotkaniu po 19 min. zwyciężył Popławski chwytym biodrowym Sam Sandiego; wyzwany przez Petersena Borowiak do rewanżu, nie uległ porażce. Zwycięstwo zatem pozostało przy Borowiaku. Liefkajs po 16 min. pokonał Lubuskę.

Dzisiaj 29 bm. walczyć będą: 1) Czarna maska — Liefkajs (walka decydująca), 2) Borowiak — Lubusko (walka decydująca), 3) Zaremba — Popławski (spotkanie rewanżowe) i 4) Michelson — Zerkowicz (walka rusko-szwajcarska).

— Jedyny pierwszorzędnny zakład froelblowski w Bydgoszczy, długoletniej kierowniczką zakładów wychowawczych p. Marji Boruniowej przy ul. Jagiellońskiej nr. 54 otwiera nowy komplet dla dzieci od lat 3 do 7. Zaznaczamy, iż zakład prowadzony jest podług najnowszych metod wychowawczych drogą ewolucyjnego rozwoju w każdym kierunku. Informacji udziela zakład od godz. 4—6 po poł.

— Nie wszystkie zagraniczne towarzystwa ubezpieczeniowe są niepewne. Ostrzeżenie nasze, w którym wykazaliśmy sprzecznosci niektórych zagranicznych rozporządzeń z polską ustawą o ubezpieczeniach — co do lokaty rezerw — miało ten skutek, że zjawiał się w redakcji naszej konsulskiej Wielkiej Brytanji p. Winnig z Bydgoszczy i przedłożył nam dowody, iż angielskie towarzystwo ubezpieczeń „Alliance” daje pełną gwarancję nie tylko rezerwami ulokowanymi (w myśl ustawy) w Polsce, ale w ogóle całym majątkiem posiadanym zagranicą.

PROGRAM RADJOFONICZNY.

NIEDZIELA, 30 MARCA.

- 10,15: Poznań. Nabożeństwo z Katedry Poznańskiej. Kazanie wygł. ks. prof. dr. Kiciński, chór katedralny pod dyr. ks. dr. Gieburowskiego.
- 12,05: Kraków. Koncert wieczorny.
- 12,15: Warszawa. Poranek symfoniczny.
- 14,30: Praga. „Rigoletto” Verdi’ego.
- 15,00: Poznań. Nabożeństwo Pasyjne z Katedry.
- 17,15: Warszawa. „Jak Sienkiewicz pisał Krzaków?” — opowieść dr. A. Bułakowski.
- 18,10: Lipsk. „Stabat Mater”, Pergolesi’ego.
- 18,40: Poznań. Koncert firmy „Radio-elektor”.
- 19,25: Hamburg. „Baron Cygański” Straussa.
- 20,05: Lwów. Koncert wieczorny.
- 20,15: Langenberg. „Madame Favart”, operetka Offenbacha.
- 20,30: Mediolan. „Ernani”, op. Verdi’ego.

PONIEDZIAŁEK, 31 MARCA.

- 17,45: Poznań. Audycja poezji angielskiej z ilustracją muzyczną.
- 17,45: Wilno. Rozmowy na czasie.
- 19,40: Budapeszt. „Saul” oratorium Händla.
- 20,00: Wiedeń. Pieśń wiedeńska.
- 20,05: Katowice. Dr. Gabriella Karłowska wygłosi odczyt p. t. „Marja Skłodowska-Curie i odkrycie radu”.
- 20,05: Kraków. „Ideologia Jacka Malczewskiego”, wygł. p. A. Waskowski.
- 20,30: Warszawa. („Rozwódka” opt. L. Falla.
- 21,00: Paryż. „Manon”, op. Masseneta.
- 21,00: Wrocław. Koncert symf. Filh. Śląskiej.

Wyrok w procesie starogardzkim na przemytników jedwabiu.

Oskarżeni zostali skazani na milionowe grzywny.

(Od własnego koresp. „Dzien. Bydgoskiego”).

Ze Starogardu donoszą: Trzydniowy sensacyjny proces o przemyt jedwabiu zakończony został skazaniem czterech oskarżonych na obniżenie milionowe grzywny i karę więzienia. Trzej oskarżeni z braku dostatecznych dowodów winy zostali uwolnieni od winy i kary.

Salomon Goldstein, kupiec z Torunia, skazany został na trzy miesiące więzienia i na karę grzywny w trzech wypadkach (343 zł 20 gr, 720.839 zł 75 gr i 243.040 zł 95 gr).

Herbert Bonnenberger, założyciel oszukańczej firmy Polski Handel Zagraniczny skazany został na sześć miesięcy więzienia, 964.223 zł 90 gr grzywny.

Ponadto sąd skazał Bonnenberga za przekupienie urzędnika na 6 miesięcy więzienia i 2 lata utraty praw obywatelskich.

Wpólnik Bonnenberga Chrzanowski skazany został na sześć miesięcy więzienia i 964.223 zł 90 gr grzywny.

B. urzędnik celny Makowiecki skazany

został za fałszowanie dokumentów na sześć miesięcy więzienia, za branie łapówek na sześć miesięcy więzienia, przyczem kary te sąd zredukował do łącznej wysokości 9 miesięcy więzienia.

Oskarżony Makowiecki skazany został ponadto za czynny udział w przemyśle na grzywnę w kwocie 576.136 zł.

Feliks Guzewicz i urzędnik celny Mateusz Zimny i kupiec z Warszawy zostali uwolnieni od winy i kary.

W razie nieściągalności grzywny przelicza się każde 1000 zł na 1 dzień aresztu.

Matka Chrzanowskiego po ogłoszeniu wyroku padła zemdlna na ziemie.

Obrońcy oskarżonych postawili wniosek o wypuszczenie na wolność zasądzonych. Sąd po naradzie przychylił się do wniosku obrony z tem, że uwolnienie może nastąpić po złożeniu przez każdego z oskarżonych po 50.000 zł kaucji.

Jak się dowiadujemy również prokurator dr. Reiss wniósł rewizję.

Z ostatniej chwili.

Nieszczęśliwy wypadek przy przeladunku łusek od pocisków armatnich.

Święciany, 28. 3. (PAT) W Duksztach w składach firmy Zelmet podczas przeladowania starych łusek od pocisków armatnich wskutek nieostrożności wybuchł jeden z pocisków, w których na dzień znajdował się materiał wybuchowy. Skutkiem wybuchu dwie osoby zostały ciężko ranne, jedna kontuzjonowana, a jedna doznała silnego wstrząsu nerwowego.

Katastrofa pociągów towarowych. Lokomotywy i 2 wagony uszkodzone.

Sosnowiec, 28. 3. (Pat.) Na moście szopienickim wskutek złego nastawienia zwrotnicy zderzyły się dwa pociągi towarowe, przyczem lokomotywy, oraz dwa wagony zostały uszkodzone. Ofiar w ludziach nie było. Straty wynoszą około 18.000 złotych.

„Prawda” — organ N. P. R. przestała wychodzić

Z dniem dzisiejszym przestała wychodzić „Prawda” poznańska, ponieważ — jak wydawnictwo głosi — czytelnicy dotknięci bezrobociem nie są w stanie organu N. P. R. abonować.

Przypominamy, że najświetniejszy okres rozwoju dla „Prawdy” był za redakcji A. Basińskiego. Następcy jego zmienili kierunek pisma, dlatego ono upadło.

Skandaliczny wynik śledztwa w sprawie zajęć poznańskich.

Z Poznania donoszą: Śledztwo w sprawie niedzielnych zajęć, jakie zaszły po akademii na cześć Marszałka Piłsudskiego stwierdziło, że przed akademią poprzeciano w gmachu uniwersytetu druty telefoniczne, celem ewentualnego uniemożliwienia połączeń z policją.

Sensacyjne uprowadzenie niewidomego teścia.

Z Poznania donoszą: Tutejsza komenda policji została zaalarmowana wiadomością, że w czasie nieobecności w mieszkaniu Stanisława Dziemiana przy ul. Mickiewicza 15, zakradł się jakiś tajemniczy osobnik i uprowadził jego niewidomego teścia Józefa Zielińskiego. Wdrożone śledztwo nie dało dotychczas rezultatów, natomiast przypuszczają, że uprowadził niewidomego jego syn, który chciał zapobiec nadużyciom w sprawach spadkowych.

Sprawa ta wzbudza w Poznaniu ogólną sensację.

Kalendarzyk teatralny.

Sobota, 29. III. „Japonka”. Premjera!
Niedziela, 30. III. godz. 4. „Frasquita”.
Niedziela, 30. III. godz. 8. „Japonka”.
Poniedziałek, 31. III. „Frasquita”.

ZE SPORTU.

O. P. N. „Gwiazda”. Sekcja sportowa „Gwiazdy” urzędująca w niedzielę, 30 bm. pierwszy bieg trójkowy na dystans 3.000 mtr. dla członków S. M. P. i O. P. N. Zbiórka w Domu Katolickim na Wilczaku o godz. 7,30 rano.

Finał turnieju siatkówki o mistrzostwo m. Bydgoszczy.

W niedzielę, 29 bm. odbędą się w godzinach przedpołudniowych finałowe rozgrywki siatkówki o mistrzostwo miasta Bydgoszczy, do których staną 3 drużyny Szkoły Oficerskiej i to: druż. I. komp., II. komp. i druż. artylerji.

Celem ustalenia mistrza rozegrają wymien. druż. pomiędzy sobą trzy zawody, które zapowiadają się bardzo ciekawie.

Z życia towarzystw.

Bydgoski Komitet Towarzystw Wioślarskich. W niedzielę 30 bm. o godz. 11 przed poł. wygłosi w kinie „Kristal” zaproszony prelegent, bardzo ciekawy wykład z przeżyciami o technice wioślarstwa, na który zaprasza się wszystkich członków poszczególnych klubów.

O. P. N. „Sokół” V. Zebranie miesięczne w następną sobotę dnia 5 kwietnia u p. Kamińskiego, ul. Nakielska 128. W niedzielę dnia 30 bm. zawody II. druż. z II. druż. O. P. N. „Naprzód” o godz. 14-ej na boisku „Naprzodu”.

Tow. śpiewu „Halka”. Towarzystwo nasze śpiewa jutro, w niedzielę o godz. 12 w kościele na Bielawkach. O gremjalny udział członków czynnych uprasza zarząd.

„Opieka”, Towarzystwo Kolonij Letnich w Bydgoszczy. Walne zebranie we wtorek, dnia 1 kwietnia o godz. 17-ej w szkole im. ks. Pirmowicza. O liczny udział członków prosi ks. Skonieczny, prezes.

Okręg Stow. Młodzieży Polskiej. W przyszłą niedzielę 6 kwietnia bydgoski zarząd okręgowy zamierza przeprowadzić pod kierownictwem naczelnika Szymańskiego uroczyste otwarcie sezonu i zawody sportowe. Zebranie wszystkich zarządów odbędzie się w tej sprawie w tę środę punkt. o godz. 19 u św. Trójcy. W każdy poniedziałek wieczorem ćwiczenia P. W. dla kompanji S. M. P.

Tow. Terminatorów bierze gremjalny udział ze sztandarem przy poświęceniu Domu Rzemieślniczego jutro w niedzielę. Zbiórka o godz. 8,30 rano w „Resursie Kupieckiej”.

Tow. Terminatorów Plenarne zebranie w niedzielę, 30 bm. o godz. 3 po poł. w Domu Czeladzi, ul. Zygmunta Augusta. Próba Kółka scenicznego o godz. 4,15 w tymże samym lokalu.

S. M. P. „Naprzód”. We wtorek o godz. 7 ważne zebranie zarządu. Od wtorku za tydzień zebranie ogólne.

„Sokół” III. Zawody lekkoatletyczne w niedzielę nie odbędą się. W razie pogody nastąpi natomiast wycieczka do Trzcina, połączona z biegami leśnymi dla druhow, młodzieży męskiej i druhen. Zbiórka o godz. 14, ul. Koszaka 29.

„Sokół” III. oddz. młodzieży żeńskiej. Drużyny, które biorą udział w balecie podczas występu Gniazda, stawiają się w poniedziałek, o godz. 19 w Strzelnicy.

Młodzież „Sokoła” żeńskiego. Zapowiedziana lekcja na niedzielę, odbędzie się o 4-ej po poł. (nie jak było zapowiedziane poprzednio).

Baczność, Grupa Powst. Wlkp. z r. 1918-19! Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, 1 kwietnia o godz. 19 w sali „Pod Lwem” (dawn. Ognisko), ul. Marszałka Focha. Ważne sprawy.

Zebranie członków Towarzystwa Rzemieślników Polsko-Katolickich do wspólnej Komunii św. w niedzielę, 30 bm. o godz. 7,45 w kościele św. Trójcy.

Cech rzeźnicko-wędliniarski oraz Tow. Czeladzi przy Cechu biorą udział ze sztandarem w uroczystościach poświęcenia „Domu Rzemieślniczego”, które odbędą się jutro w niedzielę, 30 bm. Zbiórka o godz. 8,30 rano w „Resursie Kupieckiej”.

Cech krawiecki bierze udział w uroczystości poświęcenia Domu Rzemieślniczego. Zbiórka w niedzielę o godz. 8,30 w „Resursie Kupieckiej”.

Towarzystwo Terminatorów. Odwołuje się zebranie z powodu uroczystości poświęcenia „Domu Rzemieślniczego”, w której wszyscy członkowie winni brać gremjalny udział. Zbiórka w niedzielę o godz. 8,30 rano przed Resursą Kupiecką. Zbiórka Kółka scenicznego o godzinie 5,30 po poł. w Domu Czeladzi.

Tow. śpiewu św. Wojciech. W niedzielę, 30 bm. śpiewamy na Mszy św. o godz. 9 z okazji poświęcenia Domu Rzemieślniczego.

Bydgoskie Tow. Wioślarskie. W niedzielę, 30 bm. punktualnie o godz. 10 odbędzie się na przystani wspólne fotografja Komisji Improwizacji Gospodarczej i Grona Technicznego dla celów Księgi Pamiątkowej. Uprasza się o komplet.

Kolejowa Przychodnia Lekarska P. K. P. W niedzielę, 30 bm. dyżuruje lekarz kolejowy dr. Włodarczyk, ul. Poznańska 4, telefon 22-60.

Cech stolarski bierze udział ze sztandarem w uroczystości poświęcenia Domu Rzemieślniczego, która odbędzie się w niedzielę, 30 bm. Zbiórka członków rano o godz. 8,30 w „Resursie Kupieckiej”.

Tow. śpiewu „Odrodzenie” Bielawy. Lekcja chóru męskiego w poniedziałek, 31 bm. o godz. 8-ej wiecz. w salce Zakładu XX. Misjonarzy.

Bank Polski płacił dnia 29 marca za:

dolary amerykańskie	8,85—8,86
funtury szterlingów	43,21
franki szwajcarskie	171,90
franki francuskie	34,77
marki niemieckie	212,06
guldeny gdańskie	172,83
szylingi austriackie	125,16
liry włoskie	46,57 1/2
korony czeskie	26,32 3/4

Giełda warszawska

dnia 28 marca 1930.

Papiery Państwowe i obligacje

4-proc. poz. inwest.	124,50	125,50	000,00
5-proc. poz. premj. dol.	000,00	075,00	000,00
5-proc. poz. konw.	054,75	000,00	000,00

Akcje w złotych.

Bank Polski	167,75—168,00
Bank Zw. Sp. Zarob.	00,00—78,50
Lilpop	00,00—24,25
Pocisk	002,30—02,25
Starachowice	20,50—20,25
Borkowski	00,00—05,00

Cedula urzędowa giełdy pła- niężnej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 28 marca 1930 roku.

5 1/2% Pożyczka konwersyjna	54,00—00,00
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kredyt.	00,00—94,00
4% listy zastaw. Pozn. Ziemstwa Kredyt.	42,00—00,00
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred.	00,00—22,00
Bank Polski I. em.	165,0—166,00
Lubań, Fabryka przetw. ziemniaczanych I—IV em.	000,00—040,00
Dr. Roman May I em.	00,00—66,00

Tendencja: Utrzymana.

Stan wody w Wiśle w dniu 29. marca:

Kraków — 1,90; Zawichost 1,82; Warszawa 2,29; Płock 2,24; Toruń 2,99; Fordon 3,08; Chełmno 3,10; Grudziądz 3,50; Korzeniewo 3,83; Piętko 3,82; Tczew 3,76; Einlage 2,90; Schievenhorst 2,68.

Nagrobki

we wielkim wyborze — z kamieni naturalnych i sztucznych po cenach nisko kalkulowanych. Celem zmniejszenia wielkiego zapasu, ceny do 15-go kwietnia znacznie niższe.

MARMUR — POSADZKI „TER-AZZO“ — STOPNIE

Specjalność: sztuczny granit.

Równocześnie poleca się garnitury na umywalki z sztucznego marmuru w pierwszorzędnym wykonaniu.

Zał. 1905 **J. Job, Bydgoszcz** Telef. 476
Wystawa: ul. Dworcowa 48. Fabryka: ul. Rejtana 7.

Pomniki - nagrobki

w różnych stylach i gatunkach. posadzki - stopnie - balustrady oraz wszelkie w zakresie wchodzące prace wykonuje najtaniej na dogodnych warunkach spłaty

Pierwszy Polski Zakład Kamieniarsko-rzeźbiarski

TEOFIL STREHLAU
Bydgoszcz, Błonia 17.
Założ. 1905 r. Założ. 1905 r.

Obwieszczenie. W sprawie układu zapobiegawczego kupca Igańca Borzyszkowskiego z Chojnic wyznacza się termin ogólnego zgromadzenia wierzycieli na 11 kwietnia 1930 r. godz. 10, pokój 14 w niżej podpisanym Sądzie. (8192)
Chojnice, dnia 27 marca 1930. Sąd Powiatowy.

Licytacja.

W dniu 4. 4. 1930 r. o godz. 13 po poł. sprzedawać będą najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą w firmie Wodtke, przy ul. Gdańskiej: większą ilość trzewików damskich rozmaitej wielkości, kilka par męskich i dziecięcych. (8181)
Stężycki, kom. sąd z p. w Bydgoszczy.

Przetargi przymusowe.

Dnia 31 bm. o godz. 10-tej przed poł. sprzedam przy ul. Dworcowej na składnicy firmy Hartwig: 12 motorów do zapędu elektr. różnej wielkości, motor do samoch. rozebrany i chłodnice, 5 oponów i wał do samochodu. (8143)
Kucharz, kom. sądowy.

Przetarg przymusowy.

Dnia 1 kwietnia hr. o godz. 12.30, sprzedam najwięcej dającym za natychmiastową zapłatą w Augustowie, w majątku p. Krzemieńskiego: ca 110 kbm. drzewa, brzozy, sosnowe, dłużyce. (8144)
Kucharz, kom. sądowy.

Ogłoszenie.

Z powodu uchylecia przez Wojewodę Poznańskiego zakazu odbywania targów na świnie, wolno na targu wisku przy Rzeźni Miejskiej w Bydgoszczy odbywać targi na świnie bez ograniczenia, a więc nie tylko świnie rzeźne, lecz i na zwierzęta hodowlane tj. również i prosięta.

Targi na świnie i inne zwierzęta jak bydło rogate cielęta, owce i kozy odbywać się będą we wtorki i czwartki każdego tygodnia od godz. 7 do 10 a w razie przypadania na te dni świąt w dzień poprzedni

Bydgoszcz, dnia 28 marca 1930 r.
Magistrat — Wydział XI. 4.
(—) Rybarczyk, Radca miejski.

Kasa Chorych miasta Torunia

ogłasza niniejszem

przetarg publiczny na prace malarskie

w budującym się gmachu Kasy Chorych przy ul. 3-go Maja.

Termin oddania ofert **piątek, dnia 4-go kwietnia 1930** godzina 12-ta w południe w biurze Dyrekcji Kasy Chorych przy ulicy Łaziennej 24. Tamże odebrać można formularze kosztorysowe codziennie w godzinach urzędowych. Kasa zastrzega sobie wolny wybór w ofertach. (8203)

Toruń, dnia 28 marca 1930 r.
Zarząd Kasy Chorych miasta Torunia.

Co czynić... jeżeli wszystko źle idzie?

Bez względu na miejsce zamieszkania i rodzaj zajęcia, kurs korespondencyjny auto-sugestji dr. Radwana pouczy Was, jak można z łatwością pokonać życiowe przeciwności, zyskać zdrowie, poprawę bytu, odzyskać spokój i radość życia. Adresować: **Dr. Radwan, Warszawa, Aleje Ujazdowskie 39.** (6573)

Lekcje tańców

rozpoczną się w środę dnia 2 kwietnia r. b. w nowych kompletach zbiorowych. Przyjmują również zamówienia na kursy zamiejscowe. W progr. tańce najnowsze.

W. KOCHANŃSKI, szkoła tańców, Sienkiewicza 61, tel. 2214.

Rakiety tenisowe

piłki i wszelkie przybory
Fachowe wykonanie nowych osiatkowań i reperacji

Zamiejscowe zlecenia załatwia się w przeciągu 1 dnia

Paweł Riemer
Bydgoszcz, Gdańska 6.

APARAT „SZYK“

Jeden poleca drugiemu udoskonalony aparat do wiązania krawatów

„SZYK“

do nabycia w każdym składzie galanterji.

ORMANOWSKI, Bydgoszcz
Marszałka Focha 14, tel. 192. Wytw. i dostaw. (8079)

Państwowe Nadleśnictwo Stronno

sprzeda w drodze licytacji dnia 10. IV. 1930 r. od godz. 10-tej porządku w hotelu p. A. Kopeckiego w Koronowie

Okolo 200 m³ drewna użytkowego dłużyce I-IV kl
„ 200 mp. szczap i wałków
oraz 300 „ drobnicy z wszystkich leśnictw.

Warunki sprzedaży ogłosi się przed licytacją.
(8082) Nadleśniczy Państwowy.

Mamy natychmiast na sprzedaż

następujące używane przedmioty:

parowóz 2-osiowy dla toru 600 mm fabr. Henschel & Sohn
25 wywrotek o pojemności 3/4 m³
6000 podkładów drewnianych dla toru 600 mm
150000 cegły czerwonej (nowej)
betoniarę fabr. krajowej
maszynę do mycia żwiru
4 zwrotnice dla toru 600 mm

Zapytania prosimy kierować do admin. Dziennika Bydgoskiego pod „Używane“. (8193)

Komunalna Kasa Oszczędności powiatu bydgoskiego w Bydgoszczy

poszukuje rutynowanego

urzednika bankowego

do wydziału wekslowego, obeznanego również z sprawami hipotecznymi.

Do wniosku należy dołączyć życiorys oraz odpisy świadectw. (8083)

Młodszego magazyniera

poszukujemy natychmiast do naszej fabryki tlenu.

Zgłosz. tylko pisemne z podaniem pretensji i odpisem świadectw które zwracamy (8085)

Franc. Tow. Akc. PERUN

Oddział w Bydgoszczy, ulica Śniadeckich nr. 52.

Fabryki Tlenu i Acetylenu.

Stuląca lubiąca dzieci i do wszelkich prac domowych potrzebna od 1. IV. Św. Florjana 1, par. 1. (8127)	Uczeń młynarski, który 2 lata nauki ma poza sobą, poszukuje posady celem dokończenia nauki. Zgłosz. do Dziennika Bydg. pod „Uczeń“. (8196)
--	--

trwałe • efektowne • tanie • krajowe

Marka Fabrycz. „LUCZNIK“

ROWERY

PAŃSTWOWYCH WYTWORNI UZBROJENIA W WARSZAWIE
Fabryka Broni w Radomiu

GENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO I SPRZEDAŻ:
„KAROL REISSIG“, WARSZAWA, ŚW. JAKUBSKA 25.

Wózki dziecięce

w wielkim wyborze poleca najtaniej

Bazar Tani

dawniej T. Bytowski 8097
ulica Dworcowa 15a.

Bazar Amerykański

Bydgoszcz, ul. Gdańska 21

poleca

sztuczną biżuterję, torebki damskie, teki skórkowe, walizki i zabawki po najniższych cenach. (8096)

Zywa reklama niezawodny środek

Na Pow. W. K. w Poznaniu de monstrował się ten chłopiec, u którego pół twarzy w piegach, w grzech lip., zaś druga połowa odświeżona kremem „Halina“ i zupełnie czysta — żądać w aptekach i drogeriach Perf. — W razie braku 19261

Bydgoszcz wskaże adres lub wysła pocztą zł. 2,50, próbny 1,00 złoty.

„Pharmachemia“

Lokal

niewszorzedny w śródmieściu bez odstępnego zaraz do wynajęcia. — Zapytania do filji Dzien. Bydg. pod „A. B. 500“. (8182)

Autobus

30 miejsc siedzących w najlepszym stanie z powodu wyprowadzki za bezcen na sprzedaż.

Nowakowski
ul. Dworcowa nr. 69.
4576

Książkowy

samodzielny poszukuje odpowiedniego stanowiska z dobrymi świadectwami, obeznanym z sprawami podatkowymi oraz zestawieniem bilansów, za złożeniem kaucji. Posada może objąć każdej chwili. Łaskawe zgłoszenia proszę skierować pod „Książkowy“ do Dz. Bydg. 7949

Służąca

młodsza potrzebna. (8175)

Śliwińska
ul. Jagiellońska 53, II pr.

POLECENIA

Gdańska 58.
Reperacja rowerów, maszyn do szycia, wszelkie części zapasowe, autogeniczne spawanie, rowery używane od 100 zł. (4535)

Zdrowie (8120)
odzyskało miliony chorych na płucę, żółtek, nerwy, reumatyzm, nerki etc., używając zioła lecznicze Dr. O. Wojnowskiego. Do nabycia tylko w drogerji Minerwa, Bydgoszcz, Śniadeckich 42 a.

Na raty i za gotówkę nowe, używane rowery, wózki dziecięce, lalkowe, zabawki, gramofony. Długa 50. (8123)

SPRZEDAŻ

Kamienica
III ptr. z fabryką, dochód miesięczny 1000 zł. Cena 85.000, wpłata 45.000, reszta na długie lata na hipotekę. Piwiński, Pośrednictwo, Grudziądz, Radzyńska 9, tel. 550. 8191

Dom

II-piętrowy na Szwedero-wie, wolne mieszkanie, cena 28.000, wpłaty 22.000, zł sprzedam zaraz. Oferty do „Natychmiast“ do Dz. Bydgosk. (8174)

Piekarnia

w większym powiatowym mieście jest zaraz do odstąpienia. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Zaraz P.“ (8128)

Restauracja

w Bydgoszczy na sprzedaż. Wiadomość w filji Dzien. Bydg. 4558

2 nowe

stoły rozciągnane korzystnie na sprzedaż. Dworcowa 76. 4532

Rower

męski sprzedam tanio. Gdańska 58. (4534)

Sypialnie

kuchnie ładne tanio. Nakielska 8, stolarnia. (8146)

Pianino

sprzedam. Grunwaldzka nr. 78a. (8184)

Rower

męski sprzedam. Gołębia 85. (8133)

Kanarki

na sprzedaż. Ul. Kaszubska 7, Frąszczak. (8173)

Rower

damski jak nowy sprzedam. Zgł. pod „Rower“ do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2. 4593

Wyprzedaż

zupelna sukien, sukienek, trykotaży i galanterji z powodu likwidacji interesu. Władysław Hellwig, Długa 53. (8200)

Gospodarstwo

4 morgi ziemi, zabudowania dobre, blisko miasta zaraz na sprzedaż mieszkanie wolne. Rüstau, Nakło, Olszewska Osada 17. (8183)

Uwagi!

Samochód półciężarowy Ford z karoserją w bardzo dobrym stanie, gotowy do jazdy okazujecie na sprzedaż, również rozmaite części Fordowskie. Dworcowa nr. 65, skład. (8176)

Rower

męski i wózek dziecięcy na sprzedaż. Św. Trójcy 27. 8172

Sypialnie

dębowe z toaletą, lepsze wykonanie, na dogodnych warunkach sprzeda stolarnia Wincentego Pola 1. 8198

LEKCJE

Kroju
damskiego i męskiego następnego kursu od 1 kwietnia. St. Lewandowski, ul. Jagiellońska 52. (4537)

POSADY WOLNE

Panów
inteligentnych, wymownych, z dobrą reprezentacją, poszukujemy natychmiast do podróżowania na bardzo pożądanym artykule, niezbędny dla gospodarzy. Zarobek miesięczny 800 zł i więcej. Pisemne zgłoszenia skierować do filji Dz. Bydg. Toruń pod „1665“. Na odpowiedź znaczek załączyc. 8185

DZIERZAWY

Ubikacja
na warsztat do wynajęcia. Wileńska 9, u gospodarza. (8190)

POKOJE

Poszukują
od 1. IV. pokoju najchętniej w okolicy Dworca. Of. do Dzien. Bydg. pod „F. G. C.“ 8202

Tani

pokój dla pań lub panów. Garbary 24, I lewo. (8140)

Dobrze

umebl. pokój dla 2 lepszych panów do wynajęcia. Św. Trójcy 22a, I prawo. (4511)

Pokój umeblowany.

Stonczny pokój umebl. dla 1-2 panów, wejście niekierujące. Mazowiecka 14, II ptr. (8196)

Pokój

z osobnym wejściem dla 2 osób. Na Wzgórzu 61, Borakiewicz. 8136

Pokój

elegancki duży. Słowackiego nr. 1, I ptr. prawo. (4540)

Pokój

wynajmę. Świętojańska 20, podwórce I. (4542)

Pokój

do wynajęcia. Gdańska 51, II ptr. lewo. (4539)

Wynajmę

pokój panom z utrzymaniem bardzo tanio. Fredry 5, n. ski parter blisko Dworca. 4538

ROZMAITE

Poszukuje
wspólniczki na piekarnię. Reflektuje tylko na późniejszy ożenek. Zgł. do Dzien. Bydg. Toruń pod „Wspólniczka“. (8187)

Fachowiec

inwalida, hotelista odda koncesję w zamian za współpracę kierownika ewentl. bufet na własny rachunek. Łask. zgł. pod „K. 1000“ do Dz. Bydg. 8199

Pożyczę

10.000 zł. na 1 hipotekę, na dom w Bydgoszczy prywatny z przewłaszczeniem. Procent według umowy. Wiadomość w Dzien. Bydg. (7452)

MATRYMONIALNE

Kawaler
lat 26 piekarz-cukiernik, posiada 1000 zł, szuka panny od 18-23 z majątkiem, inteligentną. Oferty do filji Dz. Bydg. Toruń, pod „Kawaler“. (8186)

Konkurs.

Gmina miasta Grudziądza wydzierżawi w drodze konkursu **restaurację miejską „Leśniczówka“** położoną w parku miejskim, najwięcej dającym na przeciąg 6 lat. Oferty w zamkniętych i zalakowanych kopertach z napisem: „Oferta na dzierżawę restauracji Leśniczówka“ należy wnieść do niżej podanego Wydziału, Ratusz pokój 318, do dnia 5 kwietnia 1930 r. godz. 12-tej, gdzie wyłożone są też do wglądu warunki dzierżawy, które na życzenie otrzymać można za opłatą 5 złotych.

Wadium w kwocie 500 zł, należy wpłacić do Głównej Kasy Miejskiej, a dowód złożenia dołączyć do oferty.

Magistrat zastrzega sobie prawo swobodnego wyboru oferenta, lub też nieuwzględnia żadnej oferty. Grudziądz, dnia 27 marca 1930 r. (7979)

Magistrat Wydz. VI.
Zarząd Parków miejskich.

Przetarg na wydzierżawienie łąki.

W środę dnia 2 kwietnia r. b. o godz. 11-tej przed południem odbędzie się w biurze Gminy Żydowskiej w Bydgoszczy, Wały Jagiellońskie nr. 8a, dobrowolny przetarg publiczny na **6 ha. 62 ar. 62 m. łąki**, znajdującej się nad Notecią. (8013)

Warunki dzierżawy poda się do wiadomości w terminie przetargu. Zarząd Gminy Żydowskiej w Bydgoszczy.

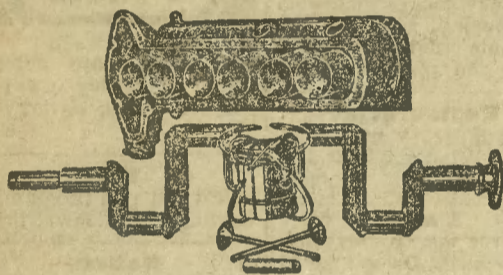
Chemiczna pralnia i farbiarnia

Z. Komorowski

Jedynе polskie przedsiębiorstwo tego rodzaju w Bydgoszczy, Grunwaldzka 141. Skład ul. Śniadeckich 50.

Czyszczenie, farbowanie wszelkiej garderoby i t. p. materiałów włókienniczych.

Najstaranniejsze, fachowe i prędkie wykonanie Najniższe ceny. (7485)

szlifowanie cylindrów

na (7160)

najnowocześniejszej i najprecyzyjniejszej szlifierce w całej Polsce.

„Autoarma“ Śniadeckich 45, telefon 18-24.

Żelazo, blachę, gwoździe,

osie i buksy do wozów odkładnie, lemiesz podkowy śruby i nity (23397)

poleca po przystępnych cenach

Fa. JULJ. MUSOLFF

Tow. z ogr. poręką ul. Gdańska 6 BYDGOSZCZ Tel. 26 i 1650

Jaja

kupuje w każdej ilości i płaci najwyższe ceny dzienne 8074

Joseph Goldrei, Gdańsk, Johannissgasse 59. Tel. 203-25

Za 25.000 złotych

masowego artykułu stolarskiego

oddam natychmiast do wyrobu za gotówkę.

Poważne oferty pod „Golówka“ do filji Dziennika Bydgoskiego. (4482)

Cegielnia parowa

zabudowania maszynowe, produkcja roczna ca. 2.000.000 sztuk cegły, blisko miasta, zaraz kompletnie na sprzedaż. Zgłoszenia (8068)

Jan Mroziński, budowniczy, Ostrów (Wlkp.)

Dwa duże pokoje

w centrum miasta na parterze z oddzielnym wejściem odstąpię na biura handlowe od 1-go kwietnia br. Zgłosz.: Marszałka Focha 75, parter lewo. (7090)

KURSY SAMOCHODOWE

Z. KOCHAŃSKIEGO w BYDGOSZCZY

ul. 3-go Maja 14 a - telefon 1185 (7782)

Nowy kurs dla amatorów

rozpoczyna się dnia 2 kwietnia. Kurs odbywać się będzie w godzinach wieczorowych po godz. 19³⁰. Zapisy przyjmuje się codziennie w sekret. szkolnym 3 maja 14 a.

Bawić można się a przytem oszczędzać!!

Kabaret Teatr Jazzband

Wszystko masz w domu!

Kupno pierwszorzędnego kompletu radio-instalacji Philipsa teraz dostępne każdemu na raty po 35 złotych miesięcznie przy wpłacie 50 złotych. Szczegóły u firmy

„Radjofonox“ **Król. Jadwigi 9** Telefon nr. 2107. 1528

NASIONA

warzywne - kwiatowe - polne

poleca

HANDEL NASION

WEDEL & Co. Bydgoszcz

Długa nr. 19. Telefon 820.

— Cenniki wysyła się na żądanie. — (6709)

Zamiana starych maszyn do pisania na nowe modele. Stała rozprzedaż z maszynami i akcesoriów odremontowanych z gwarancją prawem zamian.

SKÓRA i S-ka POZNAŃ, Aleja Marcink. 28 Bydgoszcz, ul. Gdańska 168 7177

Piegi

plamy, wyrzuty usuwa krem i mydło „Benegmina“. Puder Benegmina jako konieczny dodatek nadaje cerze przepiękny wygląd i naturalną świeżość. Cena kremu 2 zł, mydła 1,50 zł, pudru 1 zł. (5612)

Mag. Jan Stenzel aptekarz Apteka pod „Ląbedziem“ Grudziądz, Rynek 20 Telefon 142. Wszędzie do nabycia.

TYLKO

Lakiery-Emalje-Farby

marki „SMOK“

są najlepsze i najtrwalsze Kto „Smokiem“ maluje. Nigdy nie żaliuie.

Polecamy do dostawy bieżącej: 2136

ser tyłżycki

pełno-, półtłusty, chudy

Ser Romadur

pełno-, półtłusty, chudy w kawałkach po ca. 175 gramów.

Ser limburgski

chudy w kawałkach po ca. 450 gramów.

Twaróg stołowy

Twaróg przemysłowy.

Cennik na żądanie.

Dwór Szwajcarski

Mleczarnia Bydgoszcz

Jackowskiego 25 - 27. Tel. 254. (2136)

Wielki wybór

PIANIN

w doskonałym gatunku poleca

B. Sommerfeld

Największa w Polsce fabryka pianin

BYDGOSZCZ

ul. Śniadeckich 56 - tel. 883 i 458

Filja: GRUDZIĄDZ, ulica Groblowa 4

Dostawca Państw. Konserwatorium

Muzycznego w Katowicach 28775

Z wielką przyjemnością zapoznałem się z pianinami polskiego wyrobu marki „Sommerfeld z Bydgoszczy. Pianina te posiadają ton pełny i szlachetny a mechanizm jest zupełnie zadawalniający. Zastępują więc na parcie szerokich ster polskiego społeczeństwa.

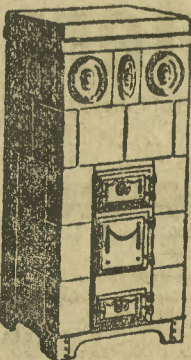
(-) Artur Rubinstein.

Wytwórnia rowerów

„Juwel“

poleca rowery solidnego wykonania, masywne, nadające się dla każdego urzędu i gońców. Wielki wybór.

BYDGOSZCZ, Grunwaldzka 144.

Żelazne kuchenki

na wzór westfalski

Przenośne piece kaflowe

Piece majolikowe

Białe kafle

stałe na składzie

Wielkie maszyny kuchenne dla hoteli, restauracji, dworów etc.

Wykonuje się wszelkie prace zdawkie.

Oskar Schöpfer, Bydgoszcz

Telefon 2003. 23398 ulica Zduny 5.

Chcesz otrzymać posadę?

MUSISZ UKOŃCZYĆ

KURSY FACHOWE

KORESPONDENCYJNE

PROF. SEKUŁOWICZA

Warszawa, ulica Żurawia 42e.

KURSY WYUCZAJĄ LISTOWNIE

buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji, nauki handlu, prawa, kaligrafji, języków obcych: angielski, francuski, niemiecki, pisania na maszynach, pisowni i gramatyki polskiej. Po ukończeniu

EGZAMIN i ŚWIADECTWO.

Żądajcie prospektów.

5211

Chcesz otrzymać posadę?

Uwaga! Praktyczne Nowości!

Najnowszy aparat do cerowania

pończoch, ubrań, bielizny itd. Cena z pouczeniem zł 2,50.

Maszynka samolączna, moży, dzieli itd. zł 1,80.

Ostatnia Nowość: Żywe lustro, wzbudza śmiech do rozpuku zł 1,50.

Aparat do haftowania i wyszywania zł 1,50.

Wszystkie przedmioty razem zł 6,50.

Zamówienia wykonuje natychmiast po odbiorze należności lub za zaliczką 1,50 zł więcej! (7983)

Biuro Handlowe Walenty Kossmann, Poznań, ul. Fredry nr. 6.

Zastępcy i odsprzedawcy poszukiwani.

Zegarki

z amerykańskiego nowego złota

„AMER. d'OR“ niezem się nie różni od prawdziwego złota 14 kar. tylko za 22. 33. 35. Uwaga: Zegarki nasze nie mają wspólnego z zegarkami innych reklam. Wysyłamy pocztą za zalozeniem elegancji zegarek Chód dzwiczny, na kamieniach. Wyregulowany do minuty z gwarancją za dobry chód na 8 lat. 2 szt. 17 zł, 4 szt. 32,50, 6 szt. 47,50. Lepszego gatunku 11,50, 15, 18, 21, 25, 35 zł. Na rękę z paskiem nikielowe 14, 17, 20, 25, 30, 35, 40, 50 i 57 zł. Kryły **Ankier** z trzema kopertami ameryk. zł. 16,75, 18, 22, 26, 30, 35, ręczne z paskiem nikielowego 20, 25, 37, 45, 55, 65. Budziki stołowe 15, 17 i 20. Lepszego gatunku 25, 30 i 40 zł. Łańcuchki z nowego złota po 2,15, 3, 3,75, 4,85 i 6 zł. Zegarki REKLAMOWE kieszonekowe marki „Chronomet“ NIKLOWE po cenie 5,87, 2 szt. 11,60, 3 szt. 17,20, 5 szt. 28,50, 7 szt. 39,50, 10 szt. 55,85. Za kosza przesyłki i opakowania płaci kupujący.

Fabryczny skład genewskich zegarków

Józef Jakubowicz, Warszawa, Sienna 27, Oddz. 93.

Firma egzystuje od roku 1900. Nagrodzona wieloma złotymi medalami i krzyżami. Mnóstwo listów dziękczynnych. Z powodu braku miejsca zamieszczamy niektóre.

Sz. P. Józef Jakubowicz

Niniejszem zapraszam zegarek z am. złota. Jest to już trzeci zegarek z poprzednich jestom **Klonia** bardzo zadowolony. Teodor Hławat kierownik szkoły Klonia.

Dobry zegarek kupisz tylko w znanej w wszystkich dzielnicach kraju firmie **J. Jakubowicz, Warszawa.**

Wyciąć, Zachować. Rekomendować. (6087)

HEMOROIDY!

CZOPKI HEMOROIDALNE GASECKIEGO

„VARICOL“

(z KOGUTKIEM)

USUWAJĄ BÓL, KRZWAWIENIE, SWEDZENIE, PIECZENIE, ZMNIĘSZAJĄ GUZY (ZYLAKI).

ŻĄDANIE ODPYHALNYCH CZOPKÓW - „VARICOL“ z POLSZA.

5631

Zal. 1045 **J. Pietschmann i Ska Bydgoszcz** Zal. 1045

kantor i fabryka ulica Grudziądzka nr. 7/11

biuro sprzedaży Poznańska 26, róg Św. Trójcy

fabryka papy dachowej

la papa dachowa, papa do tepienia, lepnik, smoła i t. d. jak i materiały budowlane

przedsiębiorstwo pokrywania dachów

wykonuje wszelkie prace dachowe pod dozorem fachowca.

Telefon 82 i 2245. (7984) Telefon 82 i 2245.

Jedna z najpoważniejszych Fabryk Czekolady w Warszawie

poszukuje

przedstawicieli

na Województwo Poznańskie, Śląskie i Pomorskie.

Poważni reflektanci dobrze wprowadzeni na rynek, mogący udzielić odpowiednią gwarancję

zechcą składać szczegółowe oferty z życiorysem i fotografią do Biura Ogłoszeń Teofil Pietraszek, Warszawa, ulica Marszałkowska 115,

pod „Fabryka Czekolady“. (7981)

POLECENIA

Akuszeryka
udziela porady przed po-
rodem i po porodzie, ul.
Sienkiewicza 1a. 9105

Biuro 25860
obrony prywatnej Karola
Schrödela, Nowy Rynek 6,
II pr. załatwia, wszelkie
sprawy sądowe, hipotecz-
ne, karne, kontrakty spół-
kowe, administracyjne,
reguluje hipoteki, załatwia
wszelką korespondencję.

Przerabiam
swetry, zarabiam oczka.
Kaczorowa, ul. Hermana
Frankogo 3. 8102

Fotografja
z lusterkiem 1,50 zł poleca
„Wiol”, Marsz. Eocha
nr. 11. 4573

Rowery
wirówki maszyny do szycia,
wszelkie części sprze-
daje najtaniej, reperacje
wykonuje natychmiast.
„Rower”, Gdańska 41.
F-4553

Meble
wszelkiego rodzaju na
zamówienie oraz reparacje
przyjmuje Stolarnia, Sien-
kiewicza 46. 4600

Polecam
przybory do wszelkich
sportów, piłka nożna, ko-
szykówka. Długa 50. Tele-
fon 943. 8157

Kapelusze
damskie jedwabne, słom-
kowe, reformy, kombi-
nacje jedwabne tania
sprzedaje Słowik, Dwor-
cowa 83. 4530

Linki
szpagaty, gurdy, wycie-
raczki, ceraty, szczytki
różnych rodzajów, walizki,
artykuły skórzane po ni-
skich cenach. Z. Drze-
wiecki, Gdańska 43. 8197

Fotografja 4570
legitymacyjna 1 zł poleca
„Wiol”, Marsz. Focha 11.

SPRZEDAŻE

Okazjal
50 móg pszennej roli,
budynek, inwentarz, wpłaty
2000. „Rolpol”, Byd-
goszcz, Gamma 2. 4562

Wielki wybór
kamienie, majątków, fol-
warków, młynów wodnych
motorowych, tartaki, ce-
gielnie, hotele, gościniec,
interesa handlowe, prze-
mysłowe poleca na do-
godnych warunkach do
kupna. Biuro „Pogoń”, ul.
Dworcowa 80, tel. 18-15.

Dom
ogród sprzedam, wpłata
10,000. Adr. wskaże Dz.
Bydg. 8092

Kamienie
przy Gdańskiej, skład,
mieszkanie wolne, sprze-
dam tania. Gdańska 41.
„Rower”. F-4550

Place
budowlane, kwmtr. 1,—,
sprzedam. Gdańska 101.
Gospodarz. 4552

Okazyjnie
skład białawo, konfekcji
męskiej, galanterji 5,80
szer. 15 długi oddam bez
odstepnego, miasto 30000
mieszkańców, całkowite
urządzenie składowe i mo-
sieżnie z płytami kryszta-
łowymi, wszelkie przy-
rzędy dekoracyjne zos-
tawiam bezpłatnie. Przejeżd-
żam 10%, taniej fak-
tury, do przejęcia potrzeba
20000 zł gotówki 15 reszta
weklse. Zgł. do filji Dz.
Bydg. pod „B. 21000” .
4601

Jadłodajnia
dobra zaprowadzona, z
wyszynkiem piwa i wina
na sprzedaż. Oferty pod
„1890” do filji Dz. Bydg.
4595

Kawiarnia
restauracja wśródmieściu
z komfortowym urządze-
niem oraz 3 pokojowem
mieszkanem z powodu
wyjazdu zaraz sprzedam.
Do objęcia 7—8000 zł.
Zgł. do Dzien. Bydg. To-
ruń pod „Kawiarnia”, 8185

Place
budowlane, wesołe poło-
żenie sprzedam. „For-
tuna”. Wzgórze Dąbrow-
skiego. 8142

Kiosk
z pomieszczeniem miesz-
kalnem w Borze-Jastarni
nad morzem na sprzedaż.
Wiad. Gdańska 136 III p.
4579

Oberża
i piekarnia, duża wieś ko-
ścielna, najlepsze położe-
nie przy Rynku, kościół
i kolej, za 18000, wpłata
7000 zł sprzedam. „For-
tuna”, Sliwice. 8139

Restauracja
piekarnia i spichrz, duża
wieś kościelna przy stacji.
Cena 18000 zł, wpłaty 7,000
sprzeda Kiełszek, Plac
Piaśtowski 12. (4587)

Maszynę
pończosznica nową z
nauką sprzedam korzy-
stnie. Oferty pod „Ma-
szyna” do filji Dziennika
Bydgoskiego. (F-4475)

Maszynę
pończosznica nową z
nauką sprzedam korzy-
stnie. Oferty pod „Ma-
szyna” do filji Dziennika
Bydgoskiego. (F-4475)

Sprzedam
wóz 2½, cała, szory, plug
brzoń. Strzelecka 19. 8078

Motocykl
350 kub. na chodzie tania
sprzeda Wytwórnia Szco-
tek i Pendził W. Donaj-
ski, Dworcowa 80, tele-
fon 1126. 8090

Rowóz
w dobrym stanie na sprze-
daz. Ul. Ks. Skorupki 83.
8099

Bufet
kredens dęb. for. 650 zł
na raty. Sowińskiego 2.
4561

Rowóz
sprzedam. Grunwaldzka
nr. 35. 4527

Baczość I
Samochód ciężarowy do
wynajęcia. Tel. 1182. 8158

Wóz
roboczy tania sprzedam.
Grunwaldzka 98. 8155

Rower
marki Omega korzystnie.
Pomorska 60 w podwór-
zu. 4533

Gramofon
z płytami tania. Grun-
waldzka 146. 8104

Rower
za 130 zł sprzedam. Wró-
blewski, Plac Piaśtowski
nr. 12. 4598

Dziennik Ustaw
od roku 1919 do 1930 sprze-
da tania Tabako, Jagielloń-
ska 60, tel. 343. 8171

Aparaty
do ogrzewania parówek
sprzeda tania Tabako, Ja-
giellońska 60, tel. 343. 8170

Bezki
duże dębowe i sosnowe ta-
nio sprzeda Tabako, Jagiel-
lońska 60, tel. 343. 8169

Regaty
sprzeda tania Tabako, Ja-
giellońska 60, tel. 343. 8168

Pokój
męski, czarny, dębowy
sprzeda tania Tabako, ul.
Jagiellońska 60, tel. 343.
7723

Cement
70 worków w Solcu Kujaw-
skim sprzedam tania. Zgł.
Tabako, Jagiellońska nr. 60
tel. 343. 8166

Makulatura
kilka ctr. sprzeda tania
Tabako, Jagiellońska nr. 60
tel. 343. 8167

Burka
dębowa jasna sprzeda tania
Tabako, Jagiellońska nr. 60
tel. 343. 8164

Karpie
narybek odbiera natych-
miast. Fritsche, Toruń.
8190

Czarne
marynarkowe ubranie
okazyjnie sprzedam tania.
Rudak, Dworcowa 64 4587

Pólszorki
używane sprzedam. Kohl-
meier, Ks. Skorupki 36.
8138

Motocykl
„Triumf” 9 koni mocy.
światło elektryczne na
sprzedaż. Wiad. „Express”
Bydgoszcz, Zygm. Augu-
sta 9, telefon 800. 4585

Maszynę
i stół krawiecki sprzedam.
Grunwaldzka 34. 8162

Wóz
tania sprzedam. Glinki,
Cmentarna 8. Sobon. 8150

Worki 4569
kto kupuje? Zgłosz. pod
„Worki” do filji Dz. Bydg.

Aparat
do szwejsowania (szweiss-
aparat) tania na sprzedaż
był zaraz. Oferty do Dz.
Bydg. Toruń pod „Aparat”
8189

KUPNA

Transmisje
kupię. Adres wskaże Dz.
Bydg. 8039

Piec
do lakierowania blachy z
3 wózkami f-my „Göhring-
Hebenstreit” sprzeda tania
Tabako, Jagiellońska nr. 60
tel. 343. 8165

Prosięta
na sprzedaż. Bubacz, Le-
śna 44. 4589

Kupię
oblaskawioną srokę. M.
Poegel, ul. Król. Jadwi-
gi 8. 8195

Kupię
plansichter 4-działowy w
dobrym stanie lub zamie-
nię i dopłacę za dwudzia-
łowy. Obejrzeć można w
biegu. Of. Fr. Kotowski,
Inowrocław, Młyn Paro-
wy. 8194

LEKJE

Nowy
kurs kroju rozpocznie się
1 kwietnia. Misiewiczów-
na, mistrzyni, Sienkiewi-
cza 8. 8121

Pisania
na maszynie wyczam.
Przepisy na maszynie, A.
Znanięcki, Błonia 22 a.
4559

POSADY WOLNE

Dajemy
stałą posadę jeszcze 3 pa-
nom w poważnej instytu-
cji na stałą pensję i pro-
wizję, celem propagandy
nowej idei, na Bydgoszcz
i całe Pomorze. Pobory
według zdolności, 300 do
600 zł. miesięcznie, prócz
prowizji. Panowie posia-
dający zdolności do po-
dróżowania jak i podró-
żujący, niech się zgłoszą
natychmiast od 10—12 i
3—5 w Bydgoszcz, przy
ul. Dworcowej 59 parter
lewo. 8179

Pan

lub panią muzykalna
może się zgłosić do przy-
sposobienia dziewczynki
do gimnazjum. Warunki:
mieszkanie wraz z całym
utrzymaniem. Of. do filji
Dz. Bydg. pod R. J. 4583

Fotografowania
wyczam i daję posadę
„Wiol”, Marsz. Focha 11.
4572

Fotograf
poszukuje „Wiol”, Marsz.
Focha 11. 4571

Krawców
2 na mundury i 2 na duże
sztuki, tylko pierwszorzę-
dne siły poszukuję. Zak-
ład krawiecki, Pomor-
ska 59. 4536

Potrzebne
uczennice do szycia. Po-
znańska 18, sklep. 8118

Zdolna
fryzjerka, manikurzystka
i uczeń potrzebni. Het-
mańska 19. 4528

Potrzebne
podręczne do szycia —
3-go Maja 5. Kruzona.
4556

Obciagaczka
dobra, potrzebna. Dwor-
cowa 33. 4545

Poszukuje
czeladnika szewskiego na
damską robotę. Grun-
waldzka 125. 8110

Służąca
do wszystkiego, z długo-
letniemiświadczeniami po-
trzebna. Pomorska 50, par-
ter lewo. 4597

16—17 letnia 8117
dziewczyna do wszelkich
prac domowych na cały
dzień potrzebna. Ulica
Wrocławska 7, parter lewo.

Służąca 8120
z gotowaniem poszukuje
miejsca, dobre świa-
dectwa. Oferty do Dzien.
Bydg. pod „Świadcetwa”.

Służąca
potrzebna od 1. 4. u-
miejąca samodzielnie go-
tować, do wszelkiej pracy
domowej, która może się
okazać dobrymi świadc-
ctwami. Zgł. Petersona 12a
III prawo. 4578

Służąca
potrzebna. Pomorska 3,
parter. 4568

Chłopiec
do posyłek potrzebny. —
Zgłoszenia tylko w po-
niadzialek dnia 31. 3. br.
Bydgoska Fabryka Ma-
karonu, Józef Häusler, ul.
Chrobrego 20. 8198

POSADY POSZUKUJE

Pomocnik
ogrodnicy poszukuje za-
raz posady. Oferty pro-
szę pod adresem Alfons
Kinczewski, Lubodzież,
poczta Drzycim, powiat
Świecie. 4526

Poszukuje
posady początkującej ma-
szynistki lub uczenicy biu-
rowej. Of. do Dzien. Bydg.
pod „1003”. 8161

Kuchmistrz
dzIELny w swym zawodzie,
znający kuchnie warszaw-
ską, francuską, pracuje
jako szef kuchni z dług-
letnią praktyką poszukuje
posady na sezon, najchę-
tniej nad morzem. Zgł.
do Dzien. Bydg. Toruń
pod „Kuchmistrz”, 8184

DZIERŻAWY

Skład
2 pokoje z kuchnią zaraz.
Gdzie wskaże filja Dzien.
Bydg. 4591

Wydzierżawie
ogród, pole i mieszkanie,
2 pokoje z kuchnią od 1
k w i e t n i a. Warunek:
roczny czynsz i remont.
Of. pod „Korzystne” do
Dz. Bydg. 8111

Skład
mieszkanie wydzierżawie.
Gdańska 41. Kofecki. F4551

MIESZKANIA

2 pokoje
z kuchnią, (nowo przebu-
dowane), czynsz z góry.
Adres wskaże Dz. Bydg.
8108

Mieszkanie 8094
2 pokoje z kuchnią, 2 mg.
ziemi zaraz do wynajęcia.
Czeszewski, Grodzka 18.

Pokój
z kuchnią do wydzierża-
wienia, czynsz z góry.
Piękna 1. 8148

Mieszkanie
4 pokoje z przynależno-
ściami, 3 piętro wynajmę.
Właściciel, Cieszkowskie-
go 2, II piętro. 4529

Pokój
kuchnia 500 zł odda. Głó-
wczewski, Stawowa 28. 8163

Mieszkanie
małe, czynsz dwuroczny,
bezdzielnym wynajmę.
Chołoniewskiego 9 blisko
Kujawskiej. 8153

Lepszego
niekrępującego pokoju po-
szukuje młody sędzia. —
Zgłosz. do filji Dz. Bydg.
pod „585”. 4575

POKOJE

U samotnej
poszukuję pokoju ewentl. z
utrzymaniem. Pościel wła-
sna. Zgł. pod „Samotna”
do Dz. Bydg. 8124

Poszukuje
pokoju umi. bez pościeli
oddzielnego. Zgł. pod „Za-
raz” do Dz. Bydg. 8125

Pokój
używanie kuchni wynaj-
mę zaraz małżeństwu. Ku-
jawska 81. 8095

Pokój
osobne wejście. Chwyto-
wo 18. 8113

Pokój
umebl. do wynajęcia. Gar-
bary 24, parter. 8114

Pokój
osobne wejście dla 2 o-
sób. Chwytowo 6, podwór-
ze, II pr. 8109

Pokój
duży umebl. Jezuicka 9,
I pr. 8101

Pokój
z ntrzymaniem. Gdańska
nr. 137, III. 4538

Pokój
umebl. wynajmę intel. pa-
nu. Gdańska 40, Cnkier-
nia. 4564

Pokój
wynajmę. Podwale 17.
4579

Pokój
umeblowany dla pana
z utrzymaniem lub bez
z osobnym wejściem.
Warmińskiego 15 parter
wprost. 4602

Umeblowany
pokój, osobne wejście, dla
inteligentnego pana. Zdu-
ny 20a, II pr. prawo. 4509

Pokój
umebl. Libelta 10, III pr.
4561

Pokój
dla panów lub panienek. Ba-
bia Wieś 4, I pr. I. 8160

Pokój
balkonowy, duży, z oso-
bnym wejściem dla pa-
nów lub dwóch uczni z
całodziennym utrzyma-
niem od 1. 4. 30. do wy-
najęcia. Wileńska nr. 3, II
pr. lewo. 4594

Pokój
umebl. do wynajęcia. Polan-
ka 2, Wielkie-Bartodzieje.
8126

Pokój 8149
umebl. Dolina 24, parter.

Pokój
do wynajęcia. Jezuicka 19,
III p. 8145

Pokój
do wynajęcia. Cieszkow-
skiego 14, I pr. I. 8135

Pokój
umebl. z kuchnią do wy-
najęcia. Sienkiewicza 29.
Piasecki. 8130

Pokój
frontowy. Dworcowa 10,
I lewo. 4574

Pokój
umebl. dla lepszego pana
wynajmę. Krasieńskiego 6,
II prawo. 4544

Pokój 8098
umebl. do wynajęcia.
Podgórna 7, parter prawo.

Pokój
Hetmańska 13, II. 4543

Pokój
i kuchnia, umebl. za wy-
danie 1—2,000 zł odd-
mam. Oferty pod „Zysk”
do Dz. Bydg. 8132

Pokój
z osobnym wejściem dla
panów tania do oddania.
Kujawska 37. 8201

Tania
dobra pensja 2 panom. Śnia-
deckich 29, I p. 8131

Sypialnia
i salon umeblowany z
komfortem, elektryczność,
łazienka zaraz do wynaj-
ęcia. Paderewskiego 7, I
pr. prawo. 4582

Pokój
Nakielska 8, parter pra-
wo. 8137

Pokój
dla solidnych panów. Mar-
cinkowskiego 8 b. Wro-
niecka. 8077

Pokój
umeblowany z używaniem
kuchni dla bezdzietnego
małżeństwa do wynajęcia,
Ks. Skorupki 102. 8103

Pokój
częściowo umeblowany,
ładny z dostępem do ku-
chni, łazienka, gaz, elek-
tryczność oddam tylko
dla inteligentnego mał-
żeństwa. Garbary 11, II p.
prawo. 8112

Pokój
Podgórna 19. 8107

Pokój
umeblowany do wynaję-
cia. Ziętek, Wełniany Ry-
nek nr. 4, II p. 8122

Pokój
dla 2 panów. Chrobrego
nr. 3, I p. 4557

Pokój
umebl. słoneczny. widok
na ogród, elektr. światło,
telefon, łazienka, osobne
wejście, z utrzymaniem
lub bez od 1 IV. do wy-
najęcia. Gdańska 52, I pr.
prawo. 4555

Dobrze
umebl. front. większy po-
kój z elektr. światł. z
częśc. lub bez utrzym.
solidn., intelig. dobrze
sytuowan. panu lub pani
wynajmę. Król. Jadwigi 8,
II lewo. 8091

Pokój 8116
umebl. do wynajęcia.
Garbary 6, II pr. lewo.

Dwa
pokoje umeblowane, sło-
neczne, duże ze współ-
używaniem kuchni (elek-
tryka, gaz, łazienka) odd-
dam zaraz solidnemu re-
fleksantowi za 120 zł. Ber-
nardyńska 10, I piętro,
prawo. 8115

Pokój 4493
umebl. z łazienką nie-
krępujący dla pana. Adr.
wskaże filja Dz. Bydg.

Pokój
z łazienką, centralnem
ogrzewaniem. Kośmiejka,
Sw. Trójcy 10. 8039

Pokój
dobrze umebl. z niekrępu-
jącym wejściem. Kościu-
szki 34, II lewo. 4566

Pokój
umeblowany bez pościeli
dla dwóch panów do wy-
najęcia. Marszałka Focha
12, III p. pr. 4584

Pokój
dla lepszego pana do wy-
dzierżawienia. Müller, ul.
Gdańska 21. 4577

Pokoje
umeblowane. Chołoniew-
skiego 9. 8152

Pokój
umeblowany z elektr. świa-
tłem dla inteligentnego
pana do wynajęcia. Het-
mańska 31, I piętro lewo.
4581

Pokój
osobne wejście. Król.
Jadwigi 13, I pr. lewo.
4525

Pokój
duży, słoneczny ładnie u-
mebl. osob. wejście Plac
Wolności do wynajęcia.
Także i mały. Gdzie?
wskaże fil. Dz. Bydg. 4

GNIEZNO

Wiosenny jarmark na konie od 22—26 kwietnia 30 r.
 Wielkie konkursy hippiczne i zaprzęgów od 25—27 kwietnia 30 r.
 Ciągnięcie znanej powszechnie 4-tej loterii na konie w dniu 28 kwietnia 30 r.

GNIEZNO

Programy, prospekty, informacje w Komitecie Targów Końskich w Gnieźnie, Sekret. Hotel Francuski, ul. Chrobrego 32. (5943)

POLECENIA

Baczność!
 Niebawoma okazja sezonowa. Tania przeróbka kapeluszy damskich i męskich. Własny warsztat, pracownia i magazyn. Uwaga: Dla p. Modystek ustępstwo T. Drazkiewicz, ul. Sienkiewicza 60 (8059)

MEBLE

Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją deb.: jadalni, sypialni, pokoi męskich, kuchni oraz mebli pojedynczych, także wyścielane solidnego wykonania własnych warsztatów na dogodnych warunkach poleca Ignacy Grajner, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 8, telefon 1921. 9574

Krawcowa
 przyjmuje szycie w dom. Matuszewska, Dworcowa nr. 98, IV. ptr. (4476)

Meble

kompletne, sypialnie, jadalnie, kuchnie oraz pojedyncze, szafy, łóżka, krzesła, leżanki, kanapy, klubowe garnitury najtańszej i na raty tylko u Andrzeja Nowaka, Wełniany Rynek 5-6, telefon ur. 2143. (8857)

Pisowanie
 karbowanie, dekatoryzowanie dobrze i tanio. Małkowska Wełniany Rynek 14, Pomorska 17. (8051)

Panowie!
 Najgorsza garderobę czyści, reperuje starannie najtaniej „Ekonomia” Dra. Emila Warmińskiego 15. F4485

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo
 80 mórg pszenno żytniej ziemi z powodu wyjazdu na bardzo dogodnych warunkach na sprzedaż. Gdzie? wskaże Dzien. Bydg. (7975)

Dom
 3 piętr. z ogrodem z wolnym 4 pokoj. mieszkaniami oraz różnymi wolnymi ubikacjami, korzystnie na sprzedaż. Wiad. Krasieńskiego 10 w składzie. (4486)

Oberża
 restauracja, ogród wycieczkowy skąd kolonjalny bez konkurencji, scena, sala, 10 mórg roli, potrzeba 23 tys. zł. Sokołowski, Sniadeckich 40. (8071)

Dom
 przy rynku, w ożywionem mieście Pelplinie, z otuliną frontem, razem arealu 7,33 ar. na dogodnych warunkach na sprzedaż. Zgl. do eksp. Dz. Bydg. pod „Rynek”. (8067)

Plac
 budowlany w mieście tanio na sprzedaż. Zgl. Topoliński, ul. Jackowskiego 2, III ptr. 8088

Piekarnia
 w dużej wiosce kościelnej zaraz tanio do oddania. Zgl. do Dzien. Bydg. pod „Piekarnia”. (8075)

Ogródek
 szreberowski na sprzedaż. Wiadomości Sienkiewicza nr. 50 I p. (4456)

Sprzedaje
 jaja wylęgowe, rasowych i b. niesychnych kur białych Leghornów i czerw. Rhode-Island. Hodowla jest pod kontrolą Izby Roln. odznaczona złotym i srebrnym medalem. Kontrola niesności. Klara Bokowa, Starogard Pom., Rynek 24. (4447)

Sprzedam
 ziemie pod budowę, ul. Strzelecka 19. (8076)

Sprzedam
 tanio 35 żelaznych krzesła z drzewnymi płytami, 120 żelaznych krzesła z drzewnymi siedzzeniami do składania używanych. J. Kunkeł, Wągrowiec. (7994)

Łóżeczko
 bardzo dobre, żelazne. Łóżecka 18. (4448)

Wózek
 dziecięcy sportowy na paskach w dobrym stanie sprzedam. Długa 57, I p. prawo. 8000

Wózek
 dziecięcy używany sprzedam, Chrobrego 23, II p. prawo. (4458)

Maszyna
 do szycia na sprzedaż. Nakielska 54, part. prawo 8034

Jaja
 wylęgowe od kur, rasa: Czarna Miniorka szt 40 gr koszta, opakow. ponosi kupujący. Marquardt Kurt kamionka, poczta Turzno, pow. Toruń (8070)

Wózek
 dziecięcy, elegancki, koloru beige, niklowany, jak nowy, sprzedaje Jankowski, Sienkiewicza 11 a. (4501)

Szafę
 i łóżka tanio sprzedam. Gdańska 52, IV. (8052)

Rower
 męski tanio na sprzedaż. Jagiellońska 37, w podwórzu p. l. (8056)

Sprzedam
 tanio damską maszynę „Singer”. Fiszlewicz, Senatorowska 70. (8055)

Motocykl
 „Triumph” angielski 550 ccm. (cena faoryczna 4.200) mało używany za zł. 1.800 sprzedam. Kotliński, Bydgoszcz, Błonia 22, tel. nr. 20-15. (8066)

Motocykl
 B. S. A. 500 ccm, z wszelkimi przyborami korzystnie na sprzedaż. H. Gólc Murcin pow. Bydgoszcz. 4230.

Motocykl
 B. S. A. 350 ccm w dobrym stanie z powodu wyjazdu tanio zaraz na sprzedaż. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. (4168)

Fortepian
 skrzydło za 600 zł na sprzedaż. 20 Stycznia 13, parter. 4473

Altanę
 do ogrodu sprzedam. R. Wiśniewski, Bydgoszcz, Fredry 1. 8087

Meble
 kluby, biblioteka, mahoniowy salon na sprzedaż. Wileńska 8, II ptr. prawo. 4472

Otrzymał
 na sezon bieżący nową partję obuwia damskiego w kolorach polecamy po cenach bardzo przystępnych. Spółdzielnia Kolejowa, Dworcowa 35. (4505)

Szpice
 młode od premjowanego na Toruńskiej Wystawie „Czarusia” sprzedaje ul. Zduny 9, parter. 4508

Wilki
 bardzo czujny na sprzedaż. Wiad. Przybylski, Gdańska 15. 4435

KUPNA

Dom
 w Bydgoszczy kupię wpłacę 6000. Zgl. do Dz. Bydg. pod „Dom”. 8041

Frezarkę
 i wyrównarkę do drzewa kupię. Adres wskaże Dz. Bydg. 8038

Majątek
 ziemski, dobrej gleby kupię zaliczając 200 do 250,000 zł. w Księżstwie lub na Pomorzu. Szczegółowe dane odnośnie budynków inwentarza, hipotek, zasiewów, przyjmuje „Par” Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod 54,36. (7986)

Kupię
 domek z ogrodem położony w śródmieściu, o minimum 4 pokojach za gotówkę. Oferty pod „Korzystnie” do Dzien. Bydg. 4487

Poszukuje
 kupna kamienicy, reflektującej na Grudziądz. Toruń Bydgoszcz. Zgl. przyjmuje Dz. Bydg. Grudziądz pod „50.000 złotych”. (7982)

Kupię
 domek z ogrodem owocowym, cokolwiek ziemi w miejscu. Oferty do filij Dz. Bydg. pod „Domek” (4504)

Kupię
 wiertarkę na zapęd do 15 mm. Oferty pod „Wiertarka” do filij Dzien. Bydg. 4478

Westfalska
 maszynę do gotowania kupię. R. Wiśniewski, Bydgoszcz, Fredry 1. 8086

LEKJE

Francuskiego
 lekcje niedrogo. Staszica nr. 4, parter lewo. 4516

Udzielam
 lekcji robót ręcznych, haftu i kroju. Łokietka 5, II p. prawo. 4515

Pianina
 do ćwiczeń poszukuje. Zgl. pod „Pianino” do filij Dz. Bydg. 4484

POSADY WOLNE

Samodzielny
 pomocnik do handlowego ogrodu zaraz potrzebny. Tylko pierwsze siły będą uwzględn. Odpisy świadectw, podanie warunków przy wolnym utrzymaniu Roman Romiński, ogrodnictwo, Kościerzyna, Pomorze. (8073)

Poszukuje
 biegłej maszynistki mówiącej językiem polskim i niemieckim, która pracowała już w kancelarii adwokackiej. Zgl. do Dzien. Bydg. pod nr. 4443. 4443

Potrzebna
 inteligentna panienska do księgarni. Oferty z odpisem świadectw fotografii składać pod „Kwiecień” do filij Dz. Bydg. (4522)

Służąca
 do wszystkiego z dobrem gotowaniem potrzebna. Kollataja 7, III ptr. (4519)

Służąca
 uczciwa, czysta, z gotowaniem, poszukiwana zaraz. Zgl. Chrobrego 7, II. lewo. (7925)

Uczennice
 do szycia i kroju przyjmę. Warszawska Pracownia, Pl. Piastowski 12. (4395)

Służąca
 z gotowaniem do 2 osób potrzebna. Pomorska 18, I p. (4444)

Dziewczyna
 samodzielna do dwójga ludzi potrzebna. Najmilszej sierota na stałe. Grunwaldzka 149, I. (8040)

Uczennica
 lat 14—15 do rysunków potrzebna. Zgl. z próbka pod „A. L.” do Dzien. Bydg. 8053

Potrzebna
 służąca. Zgl. Wyrzucka, Kaszubska 6. (4434)

Kucharka
 pierwszorzędną potrzebną. Hermana Franko 3. 8037

Uczeń
 krawiecki zaraz potrzebny. Kropidłowski, mistrz krawiecki, Bydgoszcz, Ks. Skorupki 97. 8035

POSADY POSZUKUJĄ

Kupiec
 lat 35 z branży kol.-delikatosew, win, i wódek, przyjmie posadę kierownika inkasenta względnie przedstawicielstwo firmy. Na życzenie kaucja 4.000 zł. Łaskawe oferty uprasza kierować do Dzien. Bydg. pod „Fredry 218”. 4442

5.000 zł.
 dam kaucji i przyjmę posadę biurową w handlu lub przemysle z gwarancją kaucji. Oferty do Dziennika Bydgoskiego, ulica Dworcowa 2 pod „Nr. 100”. F4506

Gospodyni
 inteligentna poszukuje posady. Oferty pod „Adela” filija Dzien. Bydg. (4491)

Technik
 dentystryczny poszukuje zaraz posady, pracuje także operatywnie. Zgl. do „Technik dentystryczny” do Dzien. Bydg. (8069)

Pianista
 wolny od 1 kwietnia. Of. do Dzien. Bydg. pod „Rutynowany” (8058)

Panienska
 z lepszej rodziny pisząca na maszynie szuka posady w biurze jako uczennica do księgowości. Of. do Dz. Bydg. pod „A. S.” (8060)

DZIERŻAWY

Baczność!
 W dzierżawie moja dobrze zaprowadzona piekarnię i cukiernię w pow. mieście na Pomorzu. Of. do Dz. Bydg. pod „Baczność”. 8046

500 mórg
 pszennej ziemi, w dzierżawie, Nowakowski, Dworcowa 69. Biuro centralne tel. 850. (4492)

Do
 wynajęcia duży warsztat z pokojem. Bocianowo 6. 4465

Wydzierżawie
 realność przy Starym Rynku 28, nadająca się na wszelki rodzaj przedsiębiorstwa z wolnym mieszkaniem. Wiadomość Piotra Skargi 7, w godz. 15.30 do 16-ej. Zielechowski. (4468)

Warsztat
 do wynajęcia. Malborska nr. 3, podwórce prawo. 8029

Skład
 z urządzeniem do wynajęcia. Sienkiewicza 55, Hoffman. 4500

MIESZKANIA

3 pokojowe
 mieszkanie z łazienką poszukuje zaraz. Oferty pod „H. 1000” do Dz. Bydg. (4470)

5 pokoj. mieszkanie
 z wszelk. wyg. przy prync ulicy do odstap., częś mebli do przejęcia. Ogl. można od 13—15. Gdzie? wskaże filija Dzien. Bydg. 4463

Mieszkanie
 komfortowe, 6 pokojowe, okolica 20 Stycznia, słoneczne odstapie natychmiast. Zgłoszenia do pani Kołodziejkiej, Kościuszki nr. 55. (4480)

2 pokoje
 z kuchnią wynajmie zaraz gospodarz. Adres wskaże Dzien. Bydg. (4460)

Tylko
 wprost od gospodarza szukam 3—4 pok. mieszkanie czynsz rok zgóry, do Dzien. Bydg. pod „2000” (8065)

Mieszkań
 duży wybór kantorowych skromnych tanio „Przyszłość”, Sniadeckich 40. 4503

Pokój
 z kuchnią, zaraz do wynajęcia. Grunwaldzka 10, I p. l. (4446)

Mieszkanie
 3—4 pokoje z kuchnią, 2 morgi ogrodu warzywno owocowego, stajnią do wydzierżawienia. Zgl. do R. W. do filij Dzien. Bydg. (4467)

Mieszkanie
 pokój z kuchnią do wynajęcia. Glinki 80. (4445)

Mieszkanie
 5 pokoi do wydzierżawienia, ul. Zduny 5, gospodarz. Pośrednicy wykluczeni. (4489)

Mieszkanie
 w dobrym położeniu przy Wełnianym Rynku na I piętrze, 4 pokoje z kuchnią, nadające się dla doktora, dentysty lub adwokata zaraz do odstapienia. Zgl. piśmienne do Dz. Bydg. pod „Cztery”. (8061)

POKOJE

Pokój
 dla lepszego pana. Wileńska 2, I lewo. (4459)

Pokój
 umebłowany z osobnym wejściem. Podgórna 16. 8025

Pokój
 umebł. Jackowskiego 21, ptr. lewo. 4477

Pokój
 umebłowany u pani samotnej do wynajęcia. Wojeńska, Krakowska 18. 4466

Pokój
 umebł. z całodz. dobrem utrzym. od 1. 4. 31. korzystnie do wydzierżawienia. Dworcowa 31 a I p. lewa str. (4462)

Pokój
 dla pana na biuro wynajmę. Chrobrego 2, parter. 4450

Dwa
 pokoje umebłowane do wynajęcia Cieszkowskiego. 17, II ptr. lewo (4499)

Pokój
 4490 z osobnym wejściem dla lepszego pana do wynajęcia. Pomorska 58, I p. l. (4462)

Pokój
 umebł. z wygodami blisko dworca wynajmę. Dworcowa 31 a, II portal II p. l. 4496

Pokój
 dla pań, fortepian, do wynajęcia. Cieszkowskiego 17 I piętro lewo. (4470)

Umebl. pokój
 4524 do wynajęcia. Draeger, Dr. Em. Warmińskiego 3

Pokój
 4494 dla pana do wynajęcia. Matejki 8, parter prawo.

Pokój
 umebłowany do wynajęcia. Sienkiewicza 54, I ptr. 4517

Pokój
 dla solidnego pana. Marcinkowskiego 10, dom ogrodowy, II p. lewo. (4523)

Pokój
 pani wynajmę. Kordeczkiego 15, II prawo. (4514)

Pokój
 dla 2 panów zaraz. Jezierska, Pomorska 45/6. (4479)

Pokój
 front. słoneczny, światło elektr., osobne wejście od 1. IV. Sowińskiego 3, II p. 4507

Pokój
 umebłowany do wynajęcia. Stencel, Hetmańska 7, II. piętro. (4497)

Pokój
 umebłowany dla pań. Piotra Skargi 10 parter. (4498)

Pokój
 ładny, narożnikowy, elektryczne światło, łazienka, z utrzymaniem dla 1 lub 2 osób do wynajęcia. Św. Florjana 1, II. (7998)

Pokój
 umebł. bezdzietn. małżeństwa z piecem do gotowania. Osobne wejście. Jachcice, Barska 25. (4488)

Pokój
 dla 2 panów. Grodzka 16, II schody w sieni I ptr. 8054

Pokój
 umebłowany do wynajęcia. Chrobrego 13, I. wejście I piętro prawo. (8063)

Pokój
 umebł. dla intelig. pana lub pani do wynajęcia. Św. Trójcy 10, I ptr. lewo. (8062)

Pokój
 spokojny inteligent. starsz. panu lub samot. pani od 1. 4. Adres w Dzien. Bydg. 8064

Pokój
 umebł. do wynajęcia. Reja 3, parter lewo. (4512)

Pokój
 dla dwóch panów. Plac Piastowski 4, III p. (4513)

Umebl. pokój
 bez pościeli do wynajęcia. Gorzyński, Wileńska 6. 4510

Pokój
 umebłowany z osobnym wejściem, całem utrzymaniem jest do wynajęcia zaraz. Wechsler, Gdańska 142, jadalnia. (7887)

Pokój
 dla 2 intelig. pań, bez pościeli od 1. IV. do wynajęcia. Babia Wieś 4 a, parter lewo, od godz. 5. 4474

Pokój
 ładny, narożnik., większy, słoneczny, elektr. światło, łazienka, z utrzymaniem dla 1 lub 2 pań od 1. 4. Ul. Św. Florjana 1, II. 7999

Pokój
 umebł. dla bezdzietnego małżeństwa do wynajęcia. Rycerska 23, II piętro prawo. 4471

Dobrze
 umebł. pokoje dla młodego małżeństwa z okazją do gotowania lub dla pana do wynajęcia. Gdzie wskaże Dz. Bydg. 8072

Pokój
 panu wynajmę. Łokietka 2 a I pr. (8057)

Pokój
 4494 dla pana do wynajęcia. Matejki 8, parter prawo.

Pokój
 umebłowany do wynajęcia. Sienkiewicza 54, I ptr. 4517

Pokój
 dla pań, fortepian, do wynajęcia. Cieszkowskiego 17 I piętro lewo. (4470)

Umebl. pokój
 4524 do wynajęcia. Draeger, Dr. Em. Warmińskiego 3

Pokój
 4494 dla pana do wynajęcia. Matejki 8, parter prawo.

Pokój
 umebłowany do wynajęcia. Sienkiewicza 54, I ptr. 4517

Pokój
 dla pań, fortepian, do wynajęcia. Cieszkowskiego 17 I piętro lewo. (4470)

Umebl. pokój
 4524 do wynajęcia. Draeger, Dr. Em. Warmińskiego 3

Pokój
 4494 dla pana do wynajęcia. Matejki 8, parter prawo.

Pokój
 umebłowany do wynajęcia. Sienkiewicza 54, I ptr. 4517

Pokój
 dla pań, fortepian, do wynajęcia. Cieszkowskiego 17 I piętro lewo. (4470)

Umebl. pokój
 4524 do wynajęcia. Draeger, Dr. Em. Warmińskiego 3

Pokój
 4494 dla pana do wynajęcia. Matejki 8, parter prawo.

Pokój
 umebłowany do wynajęcia. Sienkiewicza 54, I ptr. 4517

Otrabki
 „La princesse” działają świetnie na każdą cerę. Środek ten sporządzony według oryginalnej recepty francuskiej jest niezrównany dla mycia twarzy. Żukowska, Instytut Kosmetyczny, Bydgoszcz, Cieszkowskiego 20. (4160)

Kto
 chce zjeść smaczny obiad i spędzić miłe wieczór podczas koncertu, niech spieszy do „Royal”, Dworcowa 31. 4518

Bufet
 oddam na rachunek. Łokietka 18. (4449)

Prasa
 do spodni. Posiadam świadectwo ochronne tego praktycznego wynalazku. Kto sfinansuje lub odkupi? Oferty podpułkownik Niedzielski, Bydgoszcz, 20 Stycznia 29. (4352)

Zgubiono
 klucze w Urzędzie Pocztowym I., które upraszam łask. zwrócić za wynagrodzeniem do filij Dz. Bydg. 4488

Z pięknem
 6 pokojowym mieszkaniem i ogrodem podzieli żywa, ładna pani w wieku 30, muzykalna i lubiąca naturę z kulturalnym solidnym panem. Of. w niemieckim

Znawcy kupują

Pianina Jähnego

Nie należy utożsamiać z wyrobami masowemi. Nagrodzone złotymi medalami na każdej wystawie.

32965

Salon wystawowy

Bydgoszcz
ul. Gdańska 149. Tel. 2225
Spłaty ratami do 18 miesięcy.
Filja: Poznań, Św. Marcin 43.

Obrońca prywatny

złatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd., ściąganie należności i udziela porady prawnej.

St. Banaszak,

Bydgoszcz,
Cieszkowskiego 2. Tel. 1304.
Długoletnia praktyka.

Specjalne

Biuro Podatkowe Franciszka Chmarzyńskiego, byłego Naczelnika Urzędu Skarbowego, przy ulicy Gdańskiej 151, telef. 16-74, jedyne fachowe biuro tego rodzaju w miejscu przeprowadza wszelkie sprawy podatkowe, specjalnie trudne zawiązkane, pozatem administracyjne i bilansowe przy współpracy wybitnego fachowca, sądownie zaprzys. rewidora ksiąg handl. ściśle według przepisów prawnych. Dla niezamożnych bezpłatne porady. (123)

POLECENIA

Akuszzeria

przyjmuje panie do położenia w dom. E. Stachowiakowa. Wagrowiec, Gnieźnieńska nr. 43. (6705)

Meble!

Przy dogodnych warunkach polecam: kompl. pokoje męskie, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, fotole, biurka, lustra i inne przedmioty. Piechowiak, ul. Długa 8. Tel. 1651.

Klubowe

garnitury, leżanki, kanapy materace, najtaniej i z gwarancją tylko u Andrzeja Nowaka Welniany Rynek 5/6. 3880

Meble

w każdej cenie, pokoje męskie, sypialnie, kuchnie, krzesła wiedeńskie. H. Schmidtke, Szpitalna 6. Czysta praca, akuratna dostawa, dogodne warunki spłaty. (21394)

Wózki

dziecięce najnowsze modele, poleca Fabryka Wózków Dziecięcych „Sport”, 3 Maja 19, telefon 7. Wykonuje reperatury. 4369

Elektromechanika.

Fachowa reparaacja rowerów, maszyn do szycia i gramofonów. Instalacja światła elektrycznego oraz dostawa wszelkich części po cenach przystępnych. Poznańska 26. (4033)

Materace

patentowe wykonuje fachowo po cenach fabrycznych Józef Bobkiewicz, Urocz. wejście Kowalska 5. (4095)

Meble

solidnego wykonania i najkorzystniej na dogodnych warunkach pod gwarancją nawet przy centralnym ogrzewaniu, komplety, pojedyncze, w najwykwintniejszym wykonaniu i w wielkim wyborze. Sypialnie, jadalnie, pokoje męskie, saloniki, klubowe garnitury, stoły, krzesła, kanapy, łóżka, szafy, szafonierki i rozmaite inne. Najlepsza sposobność kupna używanych mebli. Tyko w Magazynie Mebli Górnoślązaków, Bydgoszcz, Sniadeckich nr 16 tel. 1025, przystanek tramwaju Gdańska-Sniadeckich. (4509)

Rowerki

samochodzik dla dzieci, duży wybór na składzie, jednocześnie warsztat reparaacji wózków sportowych i nowe gumy. Pomorska 53. 4421

Drzewo

opałowe, podkłady budowlane, wagonowo dostarcza Krymski, Solec Kujawski. (4994)

Meble

wszelkiego rodzaju, kompletne pokoje stołowe, sypialnie, urządzenia kuchenne jako i pojedyncze meble stałe na składzie poleca po bardzo niskich cenach i na dogodnych warunkach wprost z fabryki W. Kosmowski. Bydgoszcz, Plac Piastowski 6a. 4692

SPRZEDAŻE

Majątek

310 mórg pszennej buraczonej ziemi, kompletne inwentarze, dwór, 10 po koł, przytem 530 morg dzierzawy, cena włącznie z dzierzawą 180,000, wpłaty 100,000 sprzeda biuro Pogoń, Dworcowa 80, telefon 18-15.

Kamienica

piętrowa nowoczesna, dochód roczny 13,000 zł. Cena 115,000 wpłaty 60 tys. zł. Kamienica 2 pr z interesami 70,000 wpłaty 40,000 zł, poleca biuro Pogoń, Dworcowa 80, telefon 18-15.

Gospodarstwo

150 mórg, prywatne, na sprzedaż, blisko zabudowa miasta, ziemia i zabudowania dobre, wpłaty ca. 60,000. Of. pod „N. B.” do filji Dz. Bydg. (4054)

Majątek

ca. 400 mórg przy dużym mieście, własność prywatna, sprzedam. Ziemia przeważnie pszenna w najlepszej kulturze. Doskońca zabudowania. Piękne otoczenie. Oferty pod „E. Z.” do filji Dz. Bydg.

Gospodarstwo

prywatne, 103 mórg pszenno-buracz. ziemi, budynki masywne nowe, w środku wioski, żywy i mądry inwentarz nadkompletny, przy szosie Bydgoszcz-Gdańsk, mleczarnia, szkoła w miejscu. Cena podług umowy. Julian Perlik, Trzecie wiec stacja kol. Kołomyż pow. bydgoski. 7945

Dom

piętrowy narożnikowy w rynku i głównej ulicy z wolnym 2 pokojowym mieszkaniem, składem i wjazdem, oraz przyległym 1/4 morg. ogrodem warzywno-owocowym, położony w mieście Łabiszyn pow. Szubin, z powodu wyjazdu sprzedam tanio zaraz. Zgł. Czesław Okoński, Gdynia, ul. Świętojańska, produkt wiejski. (7996)

Dom

z składem rzeźnickim, z dużym podwórzem i garażem samochodowym w centrum miasta Tezewa zaraz na sprzedaż. Cena zł. 30,000, wpłaty 12 do 15 tysięcy. Zgłoszenia: Łojewski, Tezew, ulica Forstera 10. (7886)

Sprzedam

po cenie korzystnej skład białawotów i towarów krótkich H. Michalakówna Osiek u/Notecia, ul. Główna, pow. wyrzyski. (4394)

Kamienicę

bardzo komfortową, przy eleganckiej, spokojnej ulicy z pięknym ogrodem i wolnym 4 pokojowym mieszkaniem sprzeda Grundtke, ul. Sniadeckich 33. (6042)

Dom

masywny sprzedam. Ul. Ugory 43a. (4454)

Osady

parcelacyjne, rozmaite, zabudowane niezabudowane, dogodne warunki, posiadacz. Pawelec, pełnomocnik majątków, Grudziądz, Grobłowa 11. (1557)

Kolonjalka

z towarem, 2 pokojowym mieszkaniem z meblami lub bez sprzedam. Adres wskaże Dz. Bydg. (8033)

Dom

2 morgi pola, ogródek sprzedam lub wydzierżawię zaraz. Boniecki, Grunwaldzka 122. 8007

Rower

(francuski wyścigowiec) inalo używany tanio na sprzedaż. Bredów Zbrachlin pow. Świecie, stacja kolejowa Pruszc. (8044)

Sypialnie

na dąb malowane i fornierowane. Rozsprzedają po cenie własnego kosztu. Malarnia, Król. Jadwigi 4, sprzedaż od godz. 2-8. 8005

Skład

z urządzeniem, przyległe 3 pokojowe mieszkanie. przy głównej ulicy Chelmina, nadający się do każdej branży, zaraz do oddania. Sikorski, Chelmino, Marsz. Focha 7. (4247)

Oszkiona

altana nadająca się na kiosk zaraz na sprzedaż Fordon, Bydgoska 21. 7656

Trzcinę

tegoroczną korzystnie po oddaniu. Malkowska Sokole-Kuźnica poczta Kłobnowo n/Brda. 7590

Magiel

na sprzedaż, ul. Rupińska 1. 14. 8011

Polowiec

na oby rachunek sprzedam. Dworcowa 90, podw. lewo. 4413

Skrzypce

stare wygrane na sprzedaż wraz z nutami. Kordeckiego 23, 11 p. Kassyk. 4422

Nowy

wóz (polowczy) korzystnie na sprzedaż. Hetmańska 35. 4432

Cegłę

wapienno-piaskową wysoko wartościową po cenach konkurencyjnych ma każdą ilość do oddania Cegielnia Wąsosz powiat Szubin, Włase. Przybylski. 7736

Pianino

nowe, krzyżowe, piękny, silny dźwięk, sprzedam tanio na raty. Majewski, Pomorska 65. (4380)

Tresowana

wilczurę i rasowe wilczki sprzedam Kobińska Bydgoszcz, Leszczyńskiego 16. 7922

KUPNA

Dostawców

mleka przyjmuje i płaci najwyższe ceny Mleczarnia Kruszyn, pow. Bydgoszcz, poczta Strzelewo, Antoni Rychel. (7912)

LEKcje

Kurs Handlowy

5-cio miesięczny na Prakt. Kursach Handl. w/m. Profesora Jana Henhesa, ul. Chrobrego 7, rozpoczął się 7 bm. Zapisy przyjmuje nadal codziennie w godz. 12-1 i 7-8. Dyrekcja. (6839)

Udziałem

lekcyj skrzypiec dla początkujących. Bydgoszcz, Sw. Trójcy 1a, mieszkanie nr. 8. 8037

POSADY WOLNE

20 zł dziennie

2-3 godziny, przyjemnej i nie uciążliwej pracy domowej, zapewniają W. P. pod gwarancją powyższy zarobek. Stanowczo uczciwa propozycja. Wystarczy pocztówka z adresem W. P. Firma „Carbon”, Gdynia. (7:65)

POSADY POSZUKUJĄ

Kelnerów

bufetowych, kucharzy itp. poleca na stałe prace jak tygodniówki oraz wesela i inne uroczystości Związek Zawodowych Pracowników Gastr. Bydgoszcz, Plac Piastowski 2, tel. 1163. Biuro czynne od 10-1 i od 4-6. (16332)

Agentów

sumiennych i pilnych do sprzedaży maszyn do szycia poszukują na powiaty Świecie, Bydgoszcz, Inowrocław, Toruń, Chelmino, Kromczyński, Poznań, Al. Marcinkowskiego 5. (6087)

1000 zł

6096 miesięcznie zarabia panie i panowie w mieście, na wsi kilkogodzinna pracą dziennie. Rozprzedaż wskaźników, prospekty za nadesłaniem 50 gr. Biuro Handlowe: Walenty Kossmann, Poznań, Fredry 6.

3000 złotych

miesięcznie zarabia inteligentni, energiczni. Poważna działalność handlowa. Kapitał nie potrzebny, obroty finansuje centrala. Można natychmiastowe zarobkowania. Zgłosz. Łódź, B, poczta główna skrytka 501. 6548

Poszukujemy

zdolnych zastępców dla ratalnej sprzedaży dolarówek. Stała egzystencja. Gospodarczy Zakład Kredytowy, Lwów, Wałowa nr. 11a. 7589

Poszukuję

na teren Gdyni przedstawiciela (przetawiciela) gwarancja pożądana. Zgł. do Dzien. Bydg. pod G. A. 7810

Skrzypce

poszukuje pianisty (stki). Łaskawe zgłoszenia do Dz. Bydg. pod „Skrzypce”. 7972

Poszukuję

od 1 kwietnia jednego włodarza z czeladnikami. Maj. Stanisławie poczta Korytowo, pow. świecki. 4455

Ogrodnika

samodzielnego zaraz poszukuje. Dorcz, Ostromecko pow. Chelmino. (7967)

Młodszy

pomocnik szewski potrzebny. Sieradzka 8. 4436

Fryzjerka

potrzebna od 1 lub 15 kwietnia. J. Wojtkiewicz, Keynia. 4397

Uczeń

syn uczciwych rodziców, z lepszym wykształceniem, władający językiem polskim i niemieckim, potrzebny zaraz lub później. A. Kruczyński, nast. E. Jagalski, Hotel, Skład Kolonjalny i Żelaza, Czersk, Pomorze. (7909)

Ucznia

piekarskiego poszukuje zaraz ew. później. Leon Jurkiewicz, piekarnia parowa, Chelmino, Hallera 2. 8031

Ogród

owocowy i warzywny zaraz do wydzierżawienia. Toruńska 131. (8016)

Dom

w Bydgoszczy, 5 mórg roli zaraz do wydzierżawienia. Długa 29, skład trumień. (8019)

Ca. 50 mórg

ziemi bez budynków w całości lub częściami wydzierżawi natychmiast Wielkopolska Papiernia Bydgoszcz — Czyżkowo. Tel. 1151-1137. 8028

Skład

nadający się na każdą branżę zaraz do wydzierżawienia. Ciszewska, Gdańska 39. 4375

Służąca

do wszelkich prac domowych może się zaraz zgłosić. Bielawki, ul. Cicha 8. 4451

POSADY POSZUKUJĄ

Kelnerów

bufetowych, kucharzy itp. poleca na stałe prace jak tygodniówki oraz wesela i inne uroczystości Związek Zawodowych Pracowników Gastr. Bydgoszcz, Plac Piastowski 2, tel. 1163. Biuro czynne od 10-1 i od 4-6. (16332)

Książkowy

samodzielny, z dobrimi świadectwami, obeznany z sprawami podatkowymi oraz zestawianiem bilansów. poszukuje odpowiedniego stanowiska za złożeniem kaucji. Posadę może objąć każdej chwili. Łaskawe zgłoszenia proszę kierować pod „Książkowy” do Dzienika Bydgoskiego. (7823)

Młoda

inteligentna i rzetelna kobieta, niebojąca się pracy, przyjmie posadę do samodzielnego prowadzenia domu. Miejscowość obojętna. Oferty pod „Praca” do filji Dzien. Bydg. (433)

Duet

damsko-męski wolny zaraz. Zgłosz. pod Kujawa, Brodnica, Synagoga 3 u p. Seydak. 7868

Kwartet

salonowo-dancingowy wolny od 1 maja br., kilkuletnia praktyka w kinie. Utwory Petras, Tavan i t. p. Oferty pod „Kwartet” do Dz. Bydg. (8015)

Dziewcę

z wioski 17 lat przyjmie posadę do dzieci z dolażeniem do rodziny. Of. pod „D. W.” do Dz. Bydg. 8001

Podręczna

młodsza krawcowa na stałą posadę przy wolnym utrzymaniu zaraz potrzebna. Andrzejewski, skład białawotów, Mroczka. (7995)

Poszukują

posady u starszego pana lub państwa. Of. do filji Dz. Bydg. pod „Gospodyni”. 4400

DZIERŻAWY

Ubikacja

na warsztat bebnarski lub kołodziejski z mieszkaniem 2 pokoje do wynajęcia. Stanisława Radomska, Mogilno, Rynek 7. 7667

Bufet

wydzierżawi Bydgoskie Towarzystwo Wioślarskie na przystani swoje, przy moście Bernardyńskim na sezon letni. Oferty tylko piśmienne do Zarządu B. T. W. Długa 53. (7920)

Lokal

na warsztat lub składnicę wydzierżawi. Chocimska 6. 8031

Ogród

owocowy i warzywny zaraz do wydzierżawienia. Toruńska 131. (8016)

Dom

w Bydgoszczy, 5 mórg roli zaraz do wydzierżawienia. Długa 29, skład trumień. (8019)

Ca. 50 mórg

ziemi bez budynków w całości lub częściami wydzierżawi natychmiast Wielkopolska Papiernia Bydgoszcz — Czyżkowo. Tel. 1151-1137. 8028

Skład

nadający się na każdą branżę zaraz do wydzierżawienia. Ciszewska, Gdańska 39. 4375

Skład

obszerny i dwa pokoje nadający się na każde przedsiębiorstwo w głów. ulicy, mieście powiatowym Wielkp. od 1. 4. do wydzierżawienia. Zgłosz. do Dzienika Bydg. pod „H. C.”. (7815)

MIESZKANIA

3 pokojowe

7863 mieszkanie z łazienką wynajmę zaraz. Oferty pod „H. 1000” do Dz. Bydg.

Poszukuję

8032 2-3 pok. mieszkania wzrost od gospodarza. Płace wysoki czynsz. Zgł. Dąbrowskiego 12, parter.

Mieszkanie

pokój z kuchnią, następnie dwa pokoje, kuchnia tanio odstąpię. Wiad. w Dzien. Bydg. (8017)

POKOJE

Dyplom-inżynier

poszukuje od 1 kwietnia w pobliżu dworca umiebl. pokój ew. z całym utrzymaniem. Oferty do Dz. Bydg. pod „Dyplom-inżynier”. 8047

Ładnie

umeblowany pokój, blisko dworca dla solidnego pana od 1 kwietnia r. b. do wynajęcia. Warszawska nr. 19. II prawo. (7844)

Pokój

frontowy z osobnym wejściem do wynajęcia. Zdun 7, II prawo. Używalność kuchni lub obiady na miejscu. (7017)

Do

7633 wynajęcia dla dwóch panów wspólny pokój. Nakielska nr. 3, parter pr.

Pokój

umebl. do wynajęcia. Wileńska 1, I lewo. 4240

Wynajmę

umebl. pokój. Szczecińska 1, II lewo. 7848

Pokój

dobrze umebl. tanio Grunwaldzka 23 w podw. lewe schody. 8042

Pokój

dla pana do wynajęcia. Długa 34, II p. 8027

Pokój

dla dwóch panów. Malborska nr. 4 u gospodarza. 8030

Pokój

ładnie umebl. dla inteligenta do wynajęcia. Poznańska 15, parter lewo.

Pokój

do wynajęcia. Jasna 29, Tomczak. 8043

Pokój

słoneczny, elektryczność, łazienka. 20 Stycznia 27, I lewo. (4461)

Na stancję

przyjmę młodzież szkolną. Gdzie? ws

INSTYTUT HIGJENY I PIĘKNOŚCI

M. Petrykowskiej
BYDGOSZCZ, ULICA GDAŃSKA NR. 159

Wykonuje zabiegi przeciw starzeniu się, przeciw zmarszczkom, piegom i czerwoności. Masaze upiększające, od-tłuszczające. Farbowanie brwi i włosów na kolory naturalne. Usuwa defekty skóry, wagi, krosty, znamiona i t. p.

Wygląda rysy, linje i zapadłe policzki. Powoduje naturalne rumieńce i piękną karnację skóry.

Zawiadamiam uprzejmie, że z dniem 1 kwietnia b. r.

otwieram w Bydgoszczy, narożnik Pomorskiej i Kwiatowej **piekarnię i cukiernię.**

Mojem usilnem staraniem będzie, dostarczyć doborowy towar przy skorej obsłudze, zaskarbić sobie zaufanie Szanownych Odbiorców.

Z poważaniem
Teofil Drzewiecki,
mistrz piekarski.

F-4457)

Przybory fotograficzne

w wielkim wyborze oraz **plyty i papier fotograficzny** w wszelkich gatunkach wyrobu fabryki „Alfa“ poleca (6430)

Drogerja „IRIS“
właściciel: **Karol Stark,**
ul. Gdańska 48, róg ul. Świętojańskiej.

LIKWIDACJA
za wszelką cenę!

„Czesanka“
Plac Wolności 1
Ronfekcja damska
Płaszczki — Suknie
Swetry. 8049

Skóry

wierzchnie, podszewowe rymarskie oraz wszelkie przybory szewskie po cenach konkurencyjnych poleca

Wawrzyniak i Rybski
handel skór
ul. Warszawska 24
narożnik Plac Piastowski.
Telef. 689. 12794

Wykrójpodeszwy
z najlepszych gatunków skór stałe na skądzie

Pendzle i szczotki malarskie

poleca po niebywałych cenach 8010

St. Sperkowski
Bydgoszcz
ul. Poznańska 33.

Siećce

przybory rybackie, przywłoki, siepy, taki, wieciorki, przedze konopiane, bawelinane, liny konopiane i zmanily oraz przybory wędkarskie poleca po najniższych cenach 8109

St. Sperkowski
Bydgoszcz
ul. Poznańska 33.

Nauki

księgowości, korespondencji i stenografji u-dziela (F4280)

G. Vorreau
rewizor ksiąg
Bydgoszcz
ul. Marszałka Focha 14.

Opony (7364)
części zamienne
akcesorja

Auto-Service
Tel. 2109
AUTOTECHNIKA
Bydgoszcz, H. Franko 1.

Robert Böhme

OGRODNICTWO
T. z o. p.
Bydgoszcz
Jagiellońska 57
Telefon 42.

Jabłonie, grusze, czereśnie, wiśnie, śliwy, brzoškwinie, morele, orzechy włoskie, agrest, porzeczki, maliny, winorośle, truskawki róże sztamowe, krzaczaste i pnące, rośliny pnące drzewa i krzewy ozdobne, liściaste, krzewy na żywopłoty i t. p. 7976
Wszystko w najlepszej jakości.

Mam 120 lip olejowych
do oddania. 7891

Fr. Wiśniewski
ogrodnictwo
Nowe miasto n.-Drwęca

ŚWINIE

do tuczenia każdą ilość kupuje 7890

Dwór Szwajcarski
Jackowskiego 25-27
Telefon 254.

Obwieszczenie.

Kilka samochodów „CHEVROLET“ zostało przyjętych z powrotem od nabywcy z powodu braku zapłaty i zostaną sprzedane za przejęciem reszty ceny kupna. Ponieważ ceny są oparte jedynie na sumach dłużnych, nadarza się dla poważnych reflektantów okazja taniego zakupu pojazdów, na których po części ciąży jeszcze gwarancja.

Jak korzystnie oferowane pojazdy nabyć można, świadczy najlepiej fakt, że oferowane podobnem ogłoszeniem przed 8-miu tygodniami zostały sprzedane w przeciągu kilku dni.

Samochody te sprzedaje się w zwykły sposób również na raty przy wpłacie 40% z rozłożeniem reszty na przeciąg 1 roku. Będące obecnie do dyspozycji pojazdy są bądźto modelami zeszło- lub tegorocznymi i składają się:

- z karetek 4-ro drzwiowych 4 i 6 cylindr.,
- 1 otwartego turystycznego,
- 2 autobusów, 1 ciężarówka i Cabrioletu.

Obejrzenie pojazdów, demonstracje, ceny itp. na życzenie bez obowiązania kupna.

E. Stadie - Automobile
ul. Gdańska 160 **Bydgoszcz** Tel. 1602 i 2163

7857

Dekretem p. Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 15-go marca 1930 Nr. H. W. 1256

Fabryka Fortepianów i Pianin
A. Drygas
w Poznaniu

Oddział w Bydgoszczy, ulica Długa 18
odznaczona została

Państwowym Medalem Złotym
Rzeczypospolitej Polskiej

7818

August Latte

Mleczarnia, serownia i hurtownia sera
Telefon nr. 1108 **Bydgoszcz** Św. Trójcy 12e
dostarcza po najniższych cenach dziennych wszelkie gatunki 5357

sera, wędliny rybne, marynaty rybne jak sędzie opiekane, sędzie zawijane, moskaliiki itp.

Dostawa pocztą i koleją. Cenniki gratis.
Składnica serów deserowych marki „Chłopiec w kapieli“.

Mięso tańsze! (7932) Mięso tańsze!

Tylko w sklepie, ul. Poznańska 10.
Głowy wieprzowe t. po 0,50 zł
Mięso wieprzowe, bez kości, drobne t. po 1 zł
oraz inne mięso i tłuszcze wieprzowe najtaniej
Bacon Export Bydgoszcz.

Restauracja „Pod Strzechą“

właśc. **Stanisław Petras**
Bydgoszcz, ul. Marszałka Focha 12 naprzeciw K. K. O. Tel. 370
poleca

smaczne śniadania ciepłe po 0,90 zł.
Obfity bufet zimny
Dobrowolne obiady mięsne i postne od g. 12-16 po 1,50 i 3,00 zł.

Kolacje z dwóch dań 1,75 zł. od godz. 19-21.

Dziennie świeże ryby z basenu
Bogaty wybór smacznych potraw à la kart. Fachowo pielęgnowane napoje alkoholowe, wina, piwa krajowe i prawdziwe pilzneńskie.
Ceny umiarkowane. (7481)

2 pokoje na biuro (8119)

lub pracownię do wynajęcia w dobrym punkcie miasta, telefon i licznik elektryczny. Zgłoszenia pom. 4-5 ul. Długa 49, róg Jezuickiej 1

Krawcowa

szyje garderobę damską i dziecięcą po przystępnych cenach
ul. Kujawska nr. 96, parter lewo II drzwi. (8102)

Gnieźnińska Loteria na Konie

Cena losu 1 zł, 11 losów 10 zł wyłącznie porta lub za zaliczeniem
Ciągnięcie 28-go kwietnia b. r. poleca 3962

Felicja Kaschowa
kolek tura Loterii Państwowej
Gniezno, ulica Tumska ur. 5
Tel. 200.
P. K. O. Poznań 207907.

Meble

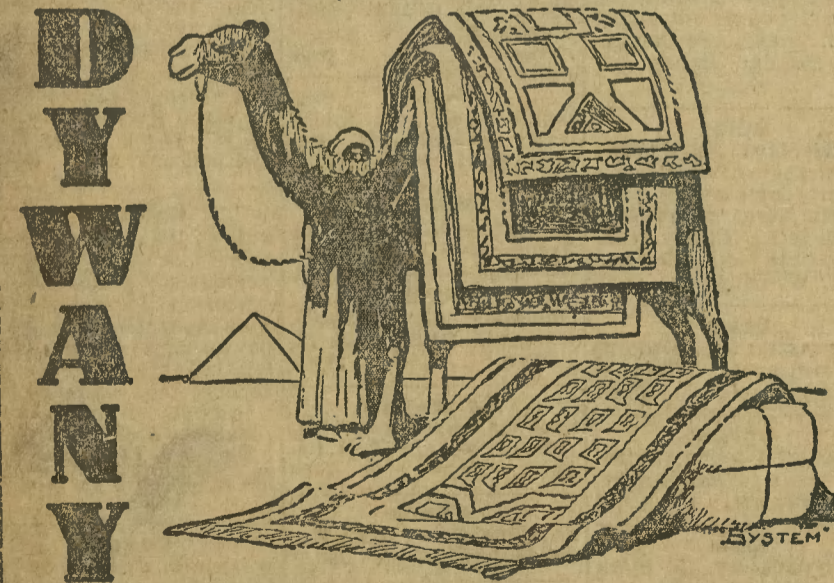
jadalnie, sypialnie i pokoje męskie dębowe, orzechowe, palizandrowe i sosnowe, także różne meble pojedyncze i wyscielane w wielkim wyborze na dogodnych warunkach, najtaniej poleca

Zieliński
Bydgoszcz 5378
ul. Śniadeckich 43.

Cyrk

zoologiczny
K. DWORSKIEGO
ofwarcie w sobotę, 29 bm.
z niebywałym zupełnie nowym programem. Bliższe szczegóły w afiszach.
W niedzielę 2 przedstawienia o g. 4 i 8¹⁵.

Wyłączna sprzedaż na Bydgoszcz i okolice ręcznie tanych dywanów pierwszorzędnej jakości, wyrobu najpoważniejszej fabryki krajowej „Persia“ Żywiec

Bogato zaopatrzone dział w **dywany, firany, chodniki, kapy** po bardzo korzystnych cenach poleca

M. Klimek, Stary Rynek 18.

7915

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetryowy na stronie 7-lamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł., na dalszych stronach 85 gr. za milim. i lam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.

el
0.
zi
zi
ei
Z.
70
16
81
GO
hm.
rogra-
zach.
4 i 8¹⁵.
00 zł.
znizki.
abatn.
trozej.
dowy,

